

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-18

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čekovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

Cene inseratov: Cela stran
din 2000 —, pol strani din 1000 —,
četrt strani din 500 —, 1/16 strani
din 250 —, 1/32 strani din 125 —
Mali oglasi vsaka beseda din 1 —

Vojni cilji obeh vojskujočih se taborov

Dva najbolj pristojna činitelja v obeh nasprotujočih si vojnih taborih sta v soboto, dne 24. februarja, opredelila vzroke, ki so dovedli do usodnega vojnega spopada med evropskimi velesilami, in določila cilje, ki se za njih dosego vojskuje ta, odnosno drugi tabor. To sta angleški ministrski predsednik Chamberlain in nemški voditelj kancler Adolf Hitler. Vojni cilji so jasno postavljeni. Svet ve, za kaj se velesile vojskujejo. Vojni cilji obeh taborov so med seboj v takšnem nasprotju, da ni med njimi mogoč noben kompromis, nobena srednja rešitev, ki bi vpoštevala stališči obeh taborov. Vojna je celotnostna, rešitev bo tudi taka: na eni strani popolna zmaga; na drugi strani popoln poraz in uničenje.

Chamberlain določa vojne cilje Anglije in Francije

V svojem govoru v svojem volilnem okraju Birminghamu je angleški ministrski predsednik pohvalil junaštvo Fincev, s katerim se bojujejo proti svojemu ogromnemu nasprotniku. Vojni dogodki so dokazali, da se narodni socialisti niso zadovoljili samo z osvajanjem Poljske in Čehoslovaške. Strašna poročila slišimo o postopanju s Poljaki in Čehi. Nemška prizadevanja gredo za tem, da uničijo dušo in telo teh narodov, in prve žrtve so predvsem oni, ki delajo za kulturo naroda. Tako se ne smemo čuditi, da žive v strahu tudi oni mali nevtralni narodi, ki so dovolj blizu narodno socialističnim prstom in ki niso dovolj številni in dovolj opremljeni, da se lahko zoperstavijo sili. Vprašanje, za katero gre v tej vojni, je vedno bolj jasno. Ves sestav, ki so ga postopoma zgradile omikane države, da se osvobodijo svet barbarizma srednjega veka in ustvari boljši red v skladu z osnovnimi načeli krščanstva, vse to je še danes v igri. Samo z zmago zaveznikov (Anglije in Francije) more biti vse to ohranjeno. Naj se zgodi kar koli, mi nimamo nobenega razloga, da bi se bali rezultata sedanje vojne, pa naj traja še tako dolgo. Nobenega bolj zanesljivega zagotovila ni za našo skupno zmago kakor tesno angleško-francosko sodelovanje, ki ga vršita ne samo obe vladi, marveč tudi oba naroda. Obenem pa ni tudi nobene bolj sigurne osnove za trajen mir, kajti naše sodelovanje ne sme biti z zaključkom vojne končano. Vojne cilje Nemčije sta nemški zunanji minister Ribbentrop in propagandni minister dr. Goebbels tako opredelila: uničenje Anglije in zagospodovanje nad svetom. Na drugi strani se mi borimo proti nemški nadvladi na svetu. Toda mi nismo uničenja nobenega naroda. Mi se borimo za to, da bodo mali narodi v Evropi odslej živeli v varnosti in da bodo prenehale stalne grožnje napada na njihovo neodvisnost. Borimo se, da popravimo krivice, ki jih je storila Nemčija na narodih, ki so bili nekdanj svobodni. Borimo se za svobodo vesti posameznika, za svobodo religije proti zatiranju in končno za uničenje duha militarizma in povečevanja oboroževanja, ki spravlja v bedo Evropo in Nemčijo samo. V stvarni obliki so naši cilji ti-le: obnovljena mora biti neodvis-

nost Poljakov in Čehoslovakov. Obenem moramo dobiti vsa zagotovila in jamstva, da se bo vse to v redu izpolnilo in da bo dana beseda tudi ohranila svojo veljavo. Pod sedanjo vlado v Nemčiji pa za Evropo ne more biti nobene varne bodočnosti. Nemčija mora storiti prvi korak in dokazati, da je enkrat za vselej opustila načelo, da je sila isto kot pravica.

Hitlerjev govor

V isti dvorani v Monakovem, kjer je Adolf Hitler kot organizator pred 20 leti ustanovil svojo stranko in proglasil njen program, je bilo v soboto zvečer zborovanje, na katerem je govoril Adolf Hitler kot voditelj in kancler Nemčije. Zahteve Nemčije je tako opredelil: Nemčija hoče imeti svoj življenjski prostor. To je namreč vse to, kar so s svojo krvjo in omiko oplodili Nemci, ne pa Angleži. Vse to je nekdanja nemška zemlja. Nemški življenjski prostor je vsa srednja Evropa. Srednja

Evropa je bila zgrajena pod nemškim vodstvom in v tem nemškem prostoru hočemo mi živeti in se ne pustimo od nikogar izpodrinuti. Nadalje smo zahtevali, da nam dajo nazaj naše kolonije, ki so nam jih uropali. To so bili zelo skromni cilji. Toda kljub tej skromnosti so zopet nastopili proti nam isti nasprotniki, kakor v prejšnji svetovni vojni. Zunanji politični položaj Nemčije je danes drugačen kot je bil leta 1914. Rusija danes ni sovražnik, marveč prijatelj Nemčije. Nemška vojska je danes neprimerno bolje opremljena, kot je bila leta 1914. Kakšno je danes vodstvo? Jaz sem magnet, ki kroži nad nemškim narodom in ki lovi jeklo iz njega. Organizacija nemškega naroda je sijajno izvedena. Gospodarsko smo se tako pripravili, da nam nobena blokada ne more nič napraviti. Niti vojaško niti gospodarsko Nemčija ne more biti premagana. Mi moramo zmagati in zato bomo zmagali.

Amerika išče podlago za mirovno posredovanje

Zadnje nedeljo sta se pripeljala v Neapelj kot odposlanca predsednika Združenih ameriških držav: ameriški državni podtajnik Summer Welles in Rooseveltov osebni zastopnik pri Vatikanu Taylor.

Po sprejemu v Neaplju sta se podala Američana v Rim. Summer Welles je obiskal dne 26. februarja italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana, s katerim se je po lastni izjavi častnikarjem razgovarjal najbolj pristrano. Popoldne istega dne je bil ameriški podtajnik pri Mussoliniju, kjer so se vršili razgovori ob navzočnosti zunanjega ministra Ciana in ameriškega poslanika.

Dne 27. februarja je imel Summer Welles sestanek v Rimu s poslaniki Francije, Anglije in Nemčije in je bil nato tudi pri papežu. V Berlin je odpotoval 28. februarja in se bo

po obisku Londona in Pariza najbrž ponovno vrnil v Rim.

Glede potovanja ameriškega podtajnika prevladuje mnenje, da ne bo imelo neposrednih posledic za položaj v Evropi. Obvestila, ki jih bo zbral Summer Welles po prestolnicah evropskih velesil, bi naj služila Rooseveltu ob ugodni priliki kot podlaga za mirovno posredovanje.

Rooseveltov osebni zastopnik pri Vatikanu Taylor je bil 26. februarja sprejet od vatičanskega državnega tajnika, kardinala Maglione. V torek, 27. februarja, je bil pri papežu, kateremu se je predstavil kot Rooseveltov odposlanec, ki bo ostal za nedoločen čas pri Sveti stolici. Združene ameriške države niso vzdrževale do prihoda Taylora svojega posla-

Stališče skandinavskih držav glede položaja

Zunanji ministri Danske, Švedske in Norveške so imeli v prestolnem mestu Danske, Kodanju, posvetovanja, ki so se nanašala na sovjetsko-finski spor, na izgube nevtralec radi pomorske vojne med Nemčijo ter zavezniki in na vojno v Evropi. O seji je bilo izdano uradno obvestilo, ki pravi, da spremlja skandinavske države goreča želja, da se sovjetsko-finska vojna čimprej konča in osta-

ne Finska neodvisna. Vlade vseh treh držav so se sporazumele, da se medsebojno podpirajo v pogajanjih z vojujočimi se državami glede načina pomorske vojne, ki je terjala doslej od nevtralec velike izgube življenj in materiala. Glede evropske vojne bodo skandinavske države pozdravile vsako prizadevanje, da se prično pogajanja med vojujočimi se državami za pravičen in trajen mir.

Nemčija naj čimprej udari!

To je mnenje nemškega generala Netscha, ki je o tem spisal poseben članek za nemške liste. Čim dalje namreč Nemčija odlaga z glavnim udarcem, tem močnejši so zavezniki, ki dobivajo vedno več denarne in človeške pomoči iz svojih kolonij. Trgovinska pogodba med Nemčijo in Rusijo ne bo mogla učinko-

vito vplivati na nemško gospodarstvo prej kot šele čez nekaj mesecev. Nemški general izjavlja: Nemčija bi lahko izgubila svojo prvo in veliko bitko in mogoče celo vojno, če bo še dalje čakala, da se bodo zavezniki medtem popolnoma pripravili. General svari Nemce pred popolnim zaupanjem v zmago.

Stara banovina se poslavlja

V soboto, 17. februarja, se je banski svet dravske banovine na svoji zadnji seji poslovil od banovine in banovina se je poslovila od njega. S to poslovitvijo je označen prelomni značaj sedanje dobe v zgodovini naše države. Jugoslavija se notranje preureja in prenavlja v smeri, ki bo Hrvatoma in Slovencem prav tako naklonjena in pravična, kot je prejšnja bila Srbom. Centralistična država ureditev, protivna ideji enakopravnosti hrvatskega in slovenskega naroda s srbskim, se je začela demonirati. Na Hrvatskem se je z oživotvorjenjem banovine Hrvatske to že zgodilo. Sedaj je na vrsti Slovenija, ki mora postati deležna istih pravic, katere so bile podeljene sosedni Hrvatski. V globoki zavesti, da bi ne bilo v prid ne Sloveniji ne državnim skupnosti, če bi se ustanovitev slovenske samouprave odlagala, je banski svet izrekel v Ljubljani svojo poslovilno besedo, s katero je hotel dati naši vladi pobudo, naj čimprej uresniči ustanovitev banovine Slovenije.

V resoluciji, katero je banski svet na svoji zadnji seji soglasno sprejel, je izrazil svoje prepričanje, da bi nastala nevarnost za doledno izvedbo tiste državne politike, ki naj

bi bila porok notranjega miru v državi, porok gospodarskega blagostanja prebivalstva in porok varnosti in miru na mejah, če bi se končna ureditev tega za vso državo tako važnega vprašanja odlagala. S temi besedami je izražen opomin vladi, da naj pri preurejanju države ne ostane na sredi pota. Obenem pa je izrečena ostra obsodba tistih slovenskih ljudi in strank (med njimi JNS, socialistov, Slovenske kmečko-delavske stranke, ki je bila spočeta v Zagrebu), ki iz strankarsko-sebičnih namenov ovirajo ustanovitev banovine Slovenije, da bi mogli pri bodočih volitvah v kalnem ribariti in naloviti nekaj mandatov. Ti ljudje so živeli politično od beogradskega centralizma in zato se dobro zavedajo, da jim s tonečim centralizmom poje smrtni zvonček. Eдина biljka, ki od nje še upajo delne rešitve, so volitve pod zaščito njihovega političnega angela varha — centralizma, preden bi bilo slovensko ljudstvo deležno pravic svoje samobitnosti, samostojnosti in samovlastnosti.

Banski svet je bil v resnici tolmač prepričanja slovenskega naroda, ko je v nasprotju s temi strankami in strujami, ki so doživlele med našim ljudstvom popoln brodolom, ugo-

tovil in naglasil odločno voljo in zahtevo vseh Slovencev, da se čimprej ustanovi banovina Slovenija, uredijo tudi ostali deli države ter da vso preureditev potrdi nato izvoljeno narodno predstavništvo. Prepričanju slovenskega naroda o neodložljivi potrebi, da vendar že enkrat preidemo do samoupravne Slovenije, je dal poudarek g. ban dr. Natlačen, ki je izjavil: »Mislim, da smo končno dospeli tako daleč, da smemo verovati, da smo neposredno pred uresničenjem tega ideala našega naroda. Vaši želji, da se ta ideal čimprej uresniči, se pridružujem tudi jaz v prepričanju, da bo banovinski zbor, izvoljen od ljudstva samega in njemu odgovoren, v popolnejši meri služil koristim našega naroda. Vaša pooblastila bodo tedaj imela povsem drugo vsebino in drug obseg, a vaš glas bo imel tedaj drugačen zvok; ne boste nastopali več kot svetovalci, temveč boste obvezno odločali o vseh vprašanjih banovinskega proračuna in sklepali boste tudi zakone.« To je napoved boljše bodočnosti, mnogo srečnejše za naše ljudstvo, kot je bila dosedanja doba. Zarja te bodočnosti je že zasijala na obzorju našega naroda.

A. R.:

Osrednja kmetijska zadruga v Mariboru

Dne 9. maja 1939 se je ustanovila v Mariboru Osrednja kmetijska zadruga kot centrala vseh blagovnih zadrug za področje bivše štajerske. V Mariboru se je poskusilo že večkrat organizirati zadrugne centrale, in sicer za posamezne panoge kmečkega gospodarstva, kakor n. pr. za sadje in vino. Vendar brezuspešno. Zdrav gospodarski čut našega kmeta pa se vkljub velikim razočaranjem še vedno vrača nazaj k zadrugništvu kot svoji rešiteljici iz gospodarske revščine in zato je zopet zahteval ustanovitev osrednje zadruga v Mariboru, in to je Osrednja kmetijska zadruga v Mariboru. Ker je ta centrala že začela pridno delati, zlasti z izvozom živine, in da bo naš kmet prav poučen o njenem ustroju, zato podajemo nekaj značilnih njenih potez.

Napake prejšnje zadrugne organizacije

Člani Osrednje kmetijske zadruga morajo biti samo samostojne krajevne Blagovne zadruga. Torej član ne more postati posamezen kmet pa tudi ne kakšna kreditna zadruga ali kakšna delniška družba. To je bistvena razlika od dosedanjih podobnih central, pri katerih so bili lahko kot člani tudi zasebniki. Zakaj je to važno? Pri dosedanjih podobnih centralah so navadno prišli v osrednji odbor privatniki, ki so bili lahko sicer veliki idejni zadrugniki, toda brez prakse. Poznali niso kmečkega življenja in njegovega gospodarstva, poznali niso težkočo podeželskega blagovnega zadrugništva, zato tudi njihovi sklepi, odnosno smernice niso zajele kmečkega gospodarstva. Razumljivo, da se je v tako upravo in še prav posebno v njihovo poslovno vodstvo vrinil dostikrat takšen ravnatelj, ki je vlekel lepe plače in še delal popolnoma proti zadrugni ideji. Vkljub najboljši volji osrednjega odbora je zadruga seveda morala propasti, ker je grešila proti svojemu bistvu, ko je ni vodil osrednji odbor, temveč samo njen čisto trgovsko usmerjen ravnatelj.

Sedanji ustroj obeta boljši uspeh

Zakaj je po sedanjem ustroju uspeh Osrednje kmetijske zadruga v Mariboru bolj zavarovan? Čisto iz enostavnega razloga. Ako tvorijo osrednji odbor sami odborniki krajevnih blagovnih zadrug, si je pač težko misliti, da bodo sprejeli takšne sklepe, ki bodo

njihovim zadrugam v škodo. Res, da je takšen osrednji odbor, ki ima po vsem svojem področju raztresene odbornike, manj okreten, kakor oni, ki jih ima večinoma na sedežu centrale (kar je bilo doslej v navadi). vendar bodo njihovi sklepi odgovarjali težnjam kmeta, med katerim stalno živijo, torej so njihovi sklepi »ljudski glas«.

Glavna naloga Osrednje zadruga

Najznačilnejša poteza Osrednje kmetijske zadruga pa je način njenega poslovanja s članicami. Osrednja kmetijska zadruga se je načelno odločila, da za svoje članice samo posreduje, bodisi da zanje nabavlja, bodisi da od njih prevzema blago v prodajo. Osrednja kmetijska zadruga bo za zadruga nabavila samo toliko blaga, kolikor ima od njih naročil, in bo spet samo toliko njihovih pridelkov prodala, kolikor ima od njih prijavljenega. Tu menda leži največja nesreča v poslovanju bivših central. Naročevalo se je, ne da bi se za gotovo vedelo, komu in po kakšni ceni se bo oddalo. Ker se je kupovalo na tako zvani čvrst račun, se je moral predvidevati tudi večji zaslužek. Tako se je lahko zgodilo, da je ta centrala kupila večjo količino blaga, medtem pa je cena padla. Jasno, da je morala blago prodajati v izgubo, sicer bi blaga sploh ne mogla prodati. Pri dvigu cene je pa tudi sama naravno dvignila ceno, da je pokrila izgubo, ko je cena padla. Toda s tem načinom prodaje je taka centrala izgubila na zadrugni privlačnosti, ker je poslovala kakor vsak trgovec: kadar je bilo blago poceni, je zadruga centrala prodajala poceni; kadar je pa bilo drago, je pa tudi zadruga centrala hotela zaslužiti in kmet od tega ni imel nič in sicer dvakrat nič, ker so vse take centrale propadle, odnosno se borijo za obstanek.

Prednosti posredovanja

Mislim, da ni bolj sigurne poti uspešnega poslovanja zadrugne blagovne centrale, kakor je pot posredovanja. Prednosti takega poslovanja so zlasti sledeče:

1. Centrali ni treba držati zaloga, radi tega ne potrebuje velikega obratnega kapitala, ne potrebuje velikih skladišč in radi tega se reži je občutno znižajo.

2. Nevarnost izgub je za centralo popolnoma izključena.

3. Kmet mora po svoji krajevni zadrugi dobavljati pošteno blago, sicer bo nosila odgovornost krajevna zadruga sama.

4. Krajevna zadruga nosi ves riziko za svoja naročila, pa tudi ves dobiček od prodane blaga potom Osrednje kmetijske zadruga.

Uspešen začetek z izvozom živine

Ker je, kakor sem že v začetku omenil, Osrednja kmetijska zadruga v Mariboru začela zlasti z uspešnim izvozom živine, in sicer na način, kakor sem ga prej opisal, in da se sami prepričate o uspehu takega poslovanja, zato navajam primer obračuna za en vagon živine (glej zaglavje »Kmečka trgovina«!), ki jo je izvozila zadruga iz Gornje Radgone potom Osrednje kmetijske zadruga. Opozoriti pa moram na to, da je bil ta vagon izvožen že v januarju, ko so bile cene še za 50 par pri kilogramu nižje, kot so danes. Tudi na postavko 1478 din moram opozoriti, kateri denar je zadruga v Gornji Radgoni dala v poseben sklad za morebitne nesreče pri izvozu živine, kar je pri pravilni odpremi sicer izključeno, vendar možno, in je prav, da se to predvideva. Na podlagi tega točnega obračuna z navedbo začetnih črk imen kmetov, ki so živino dali, primerjaj cene, ki so jih razni trgovci in meštarji plačevali za živino do sredine januarja letos. Tako torej zaupaj! Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

Uspeh se mora čutiti v žepu

Kmet hoče videti pa tudi občutiti uspeh na svojem žepu, potem mu boš laže dopovedal, da mora držati disciplino, če si hoče stalni uspeh potom zadruga tudi ohraniti. Ako je kmet enkrat na lastni koži občutil, da mu je zadruga prinesla korist, potem bo tudi drugo nagovarjal k pristopu.

Ne poslušaj hudobnih jezikov!

Napisal sem zate, kmet, gornje o Osrednji kmetijski zadrugi v Mariboru, ker se o tej zadrugi danes veliko govori in se stavlja nanjo velike upe. Tudi marsikateri pomislek boš slišal o njej. Zato sem čutil to za še tem bolj potrebno, da razložim njene glavne smernice prej, dokler hudobni jeziki ne natvezijo lažnivih stvari o njej.

Po Jugoslaviji

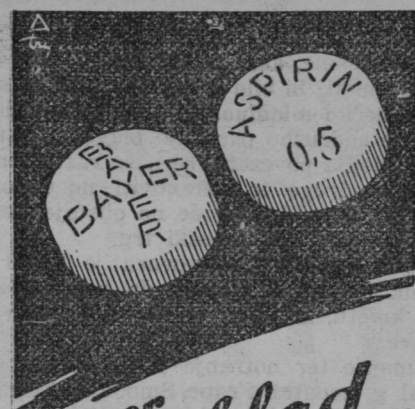
Zakon o shodih in društvih je v načrtu končan, v vladi pa še ne sprejet. Načrt razlikuje dvojne shode: zasebne in javne. Zasebni shodi (doslej zaupni sestanki) so takšni, ki se vršijo v zaprtih prostorih in za katere so bila izdana posebna povabila. Za take shode in sestanke ni potrebna prijava politični oblasti. Javni shodi ali zbori pa so tisti, ki se vršijo v javnih prostorih ali pod milim nebom ter so splošno dostopni. Te shode bo treba prijaviti upravni oblasti prve stopnje (okrajnemu načelstvu), ki potrdi sprejem prijave. To prijavo morajo podpisati vsaj trije sklicatelji, ki morajo biti polnoletni jugoslovanski državljani. V prijavi morajo navesti namen shoda, ne pa tudi govornikov. Javne shode vodi predsedstvo vsaj treh oseb. Dokler ni izvoljeno predsedstvo, vodi zborovanje eden izmed sklicateljev. Zastopnik javne oblasti sme shod razpustiti takrat, ko je prej trikrat opozoril zborovalce, da bo zborovanje razpustil. Kar se tiče ustanavljanja političnih društev, je zakonski načrt na stališču popolne svobode združevanja. Društvo je treba prijaviti oblastvu ter prijavi priložiti pravila in sestavo odbora. Zakonski načrt razlikuje politična društva in politične stranke. Prijavo za ustanovitev političnega društva je treba vložiti pri upravni oblasti prve stopnje, za ustanovitev stranke pa pri ministrstvu notranjih del. Kakor za ustanovitev političnega društva je okrajno načelstvo pristojno tudi za njegov razpust, za razpust politične stranke pa je pristojno ministrstvo. Razpust sledi, če društvo ali stranka javno ali tajno proglašajo nasilno spremembo ustave, če rovari proti ozemeljski nedotakljivosti države ali proti njenemu političnemu edinstvu. Med različnimi drugimi določbami zakonskega načrta je tudi ta, da bodo morale v bodoče objavljati vse stranke in vsa politična društva letne obračune svojih denarnih prejemkov in izdatkov.

Socialistična politika v Sloveniji proglašuje za bližnjo bodočnost ta-le načela: delati je treba s polno paro za obnovo socialistične stranke. Ta stranka ostane slej ko prej na marksističnem stališču razrednega boja (sovražnega hujskanja enega stanu proti drugemu, zlasti delojemalcev proti delodajalcem). Dobra in koristna je koncentracija vseh liberalnih in naprednih strank v Sloveniji (dokaz, da prijateljstvo teh čudnih delavskih prijateljev s kapitalistično JNS in sorodnimi skupinami traja naprej). V gotovih primerih je dovoljeno in potrebno sodelovanje z liberalnimi strankami in skupinami (politika

ljudske fronte se bo torej nadaljevala ter prišla do veljave pri raznih volitvah). Naše delovno ljudstvo odločno odklanja ta načela ter bo skrbelo, da bodo socialistični lovci manmatov pri prihodnjih volitvah ostali brez plena.

Pavovo perje. Marksistični socialisti kaj radi glumijo svobodnjaško politiko, odevajoč se s pavovim perjem. »Delavska politika« je zadeklamirala slavospev »politični in socialni demokraciji«. V njenih ustih zveni ta slavospev prav tako prijetno in vabeče, kakor hripavo kričanje iz grla pevca-pava. Socialistični list je tudi izdal nagib tega »ubranega« socialističnega političnega petja. Ta nagib so bodoče volitve, ki jih bodo socialisti »motrili s tega zrelišča«. Naše ljudstvo pa bo imelo pri volitvah svoje »zrelišče«. Ono je namreč zrla naše socialiste za časa JNS diktature v Jugoslaviji ne kot bojvnike za svobodo in demokracijo, marveč kot tihe, včasih tudi javne kompanjone JNS nasilnikov. Kakšno je dejansko zrelišče marksistov — naši socialisti so namreč marksisti — na svobodo in demokracijo, dokazuje uresničenje marksističnega socializma v Rusiji, kjer vlada najhujše suženjstvo poedincev in vsega naroda.

Post brez plesa. Šibeniški list »Katolik« ugotavlja z zadovoljstvom, da v šibeniku poteka postni čas brez plesa. Kaj takega o naših krajih ne bi mogli reči. So nekateri kraji, kjer gotova društva prirejajo rajalne in plesne zabave v postnem času. In so nekateri listi, ki delajo za takšne prepovedane zabave v postnem času reklamo. Naš list je imel za-

Zoper prehlad in glavobol

vzemite 1-2

ASPIRIN

tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-le „Bayer“-jev Aspirin.

Ogl. reg. pod S br. 37692 od 22. XII. 1939.

lostno dolžnost, da je takšne primere ugotovil. Upamo, da tega ne bo več treba.

KZ zahteva takojšnjo ustanovitev banovine Slovenije

Zadnje nedeljo se je vršil v Celju za vso Slovenijo letni občni zbor Kmečke zveze, katerega so se udeležili zastopniki 330 krajevnih KZ. Zbrani najodličnejši zastopniki slovenskega kmečkega stanu so postavili ob tej priliki na čelo letošnjega letnega poročila o delovanju svoje stanovske organizacije zahtevo po takojšnji ustanovitvi banovine Slovenije. Država mora biti tako urejena, da poslovanje ne trpi zaradi pretiranega centralizma in da se počutijo Slovenci, Hrvati in Srbi enakopravne in so na svoji zemlji svoji gospodje.

Mogočno obiskani občni zbor je otvoril načelnik KZ g. Ivan Brodar. Izrekel je dobrodošlico navzočim odličnim prijateljem kmečkega stanu, slovenskim senatorjem, ter prečital zboru poslano pozdravne brzojavke na-

rodnega voditelja dr. A. Korošca, kmetijskega ministra dr. Čubriloviča in gradbenega ministra dr. Mihe Kreka.

Z največjim navdušenjem je sprejela polna dvorana vdanostno brzojavko kralju in pozdravne brzojavke: knezu namestniku Pavlu, dr. A. Korošču, kmetijskemu ministru ter g. banu dr. Marku Natlačenu.

V svojem govoru je g. načelnik naglasil posledice gospodarskega prevrata v nevtralnih državah, ki jih občuti tudi slovenski kmet. Slovenski kmet upravičeno toži o propadanju svojih gospodarstev, kmečka mladina beži od doma, kjer vidi le delo brez zaslužka. Temu stanju je potrebna nujna odpomoč. Brezobrestna daljša posojila se naj dajo kmetovalcem in predvsem po obmejnih ter narodno ogroženih krajih. Dokončati je treba agrarno

S 76 leti je napravil izpit

Med mladimi dijaki znanega italijanskega tehničnega zavoda v Vicenzi je prišel te dni k izpitu vitez Luigi Tiberio, 76 let star gospod. Vedno se je zelo zanimal za radijsko tehniko in da bi svoje znanje v tem področju poglobil, se je bil vpisal za slušatelja omenjenega zavoda. Njegova vnema je dosegla velik uspeh. Izpit je opravil tako sijajno, da so mu podelili diplomu radijskega tehnika z »najvišjim odlikovanjem«.

40 vojakov v družini

Francosko vojno ministrstvo je objavilo, da je smatrati go. Francois Tournyjevo v Poinçonu za »najbolj patriotsko ženo Francije«. Ga, Tournyjeva ima

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

»Dobro! Daj mi ga pa ceneje!« se je trpkro nasmehnila žena.

»Pusti krompir in raje kupi kaj drugega,« ji je prigovarjal Karanzin.

»Ne! Jaz hočem imeti krompir.«

»Če je tako, potem ne bo nič s kupčijo. V skladišču ni niti enega krompirja. Kupi rž namesto krompirja. Otrokom boš skuhalo dobro juho.«

»Vsaj pšenico mi daj!«

»Tovariši, danes vam ne morem dati drugega ko rž. Pšenica je pošla. Sicer pa čemu izbiranje? Rž je prav tako dobra ko pšenica. Še več izda.«

Ljudje so se spogledali. Začeli so mrmrati, nekateri celo glasno vzklikati.

»Niste zadovoljni?« je vprašal Karanzin. »Prav za prav ste bedasti. Glejte, iz ržene moke si lahko spečete lepe, tanke, suhe pogačice, pšenična moka pa je kecmesta (lepljiva).«

»Zakaj nam ne daš kar slame kot živalim?« je ogorčeno vzkliknil Ivan Kutusov. »Saj je najbrž sladka in bi bila kar dobra za rezance.«

»Le pomiri se, kmalu boš tudi slamo dobil,« se je posmehoval Karanzin.

»Vse je samo za delavce!« se je zaslišal iz množice ogorčen glas. »Mi kmetje pa nič ne dobimo, čeprav mi pridelujemo žito in krompir! Kje je tu enakost? Ali nismo tudi mi člani sovjetske Rusije?«

Karanzin je čutil, da položaj postaja resen. Nekako se je moral izmotati iz zagate.

»He, tovariš!« je vzkliknil. »Preseli se v mesto in postani delavec! Potem boš tudi ti na boljšem, kakor misliš. Meni bi bilo najljubše, če bi se sploh vsi odselili od tu. Tako bi se rešil nezadovoljnejšev in godrnjačev.«

»Kako ne bi godrnjali, ko pa ničesar nimaš v tem svojem skladišču.«

»Ničesar?« je vzkipek Karanzin. »V teh zabojih imam nad pet sto ameriških čepic, a teh nihče noče kupiti.«

»Mi hočemo hrano!« so zavpili nekateri.

»Belega kruha!« so dodali drugi.

»Obleke!« se je slišalo od vseh strani.

»Tovariši,« je zavpil Karanzin, »ne jezite se! Raje pokupite te suhe ribe, drugače jih bodo črvi snedli. Kupite jih! Zvečer boste imeli dobro ribjo juho.«

Tako je Karanzin dan za dnem vršil svoj trgovski posel. Kupce je sedaj zabaval, potem spet zmerjal in se nad njimi jezil. Ljudje so dan za dnem prihajali v skladišče in so od dne do dne bolj zagrenjeni odhajali, ker

reforma. Ogromne količine slovenske zemlje so neobdelane, ker so last tujcev. Nad 50.000 novih kmetij bi bilo treba ustvariti za slovensko kmečko mladino. Kmečki stan nujno potrebuje združno osrednjo blagovno centralo, ki bo mogla povezati vse naše raztresene blagovne zadruge in ustanoviti nove tovrstne zadruge povsod, kjer še ne obstoje, ter čimprej prevzeti naš kmečki trg.

Ob koncu svojega govora je klical predsednik na pomoč oblast, da priskoči na pomoč kmetu, ki je bil ter bo temelj naroda in države.

Zunanje ter notranje politično poročilo je podal g. senator Franc Smodej, kojega izvajanja so bila deležna občega odobravanja.

Sledila so poročila: tajnika, o mladinskem gibanju KZ in o naporih ŽKZ, ki še ni mogla začeti z organiziranim delom.

Po teh poročilih se je razvila živahna razprava, v katero je poseglo več članov.

Na občnem zboru so bile soglasno sprejete važne, na zadeve kmečkega stanu se nanašajoče resolucije, v katerih je izrečena zahteva po zavarovanju kmečke zemlje, kmečkega obstanka in vseh kmečkih koristi.

Letni občni zbor KZ so zaključile volitve in je bil izvoljen soglasno naslednji odbor: načelnik Brodar Janez, Hrastje pri Kranju; prvi podnačelnik Špindler Jože, Sv. Ana v Slov. goricah; drugi podnačelnik Štrcin Janez, Kaplja vas, p. Komenda; tretji podnačelnik Prelog Franc, Zagojčiči, p. Sv. Marjeta pri

Ptuju; blagajnik inž. Muri Lambert, Ljubljana; tajnik dr. Voršič Josip, Ljubljana; vodja MKZ Puš Ludovik, Ljubljana; voditeljica ŽKZ Brodar Frančiška, Hrastje pri Kranju.

Številni odborniki so vzeti iz vseh krajev Slovenije. Občni zbor KZ je tudi sklenil, da se bo vršil v spomladi velik kmečki tabor v Slovenski Krajini.

Novice iz domačih krajev

Sneg porušil hišo. V Zg. Žerjavcih v šentlenarškem okraju je teža snega porušila hišo malega posestnika Jakoba Klemenčiča. Domači so ostali na čudežen način nepoškodovani.

Pred šestimi tedni zmrznjenega so sedaj našli. Iz Ormoža smo prejeli naslednje poročilo: Na Lešnici je živel 58 letni gluhonemi in splošno priljubljeni mizarški pomočnik Franc Trstenjak. Prebival je v mali hiši. Ker mu je svojčas odrezal stroj prste na roki, je dobival mesečno 226 din rente. Ljudje so videli zadnjič Trstenjaka okrog Novega leta. Vsi so bili prepričani, da je kje na delu. Slednjič so sosedje le sneli okno z njegove sobice in videli, da je ležal mizar na tleh pri vratih zmrznjen. Sodna komisija je ugotovila, da je Trstenjak zmrznil pred kakimi šestimi tedni. Pri njem so našli še 300 din.

Zmrznil na potu proti domu. Nedaleč od Cankove v Slov. Krajini so našli zmrznjenega maljšega moškega. V mrtvem so prepoznali 36 letnega Antona Bokana, sina posestnika iz Skakovcev, ki je šel peš iz Murske Sobotice proti domu. Bokan je bil dalje časa

zaposlen v Franciji in je bil na povratku. Med potjo je omagal in zmrznil.

Huda nesreča s terpijonom. Pri Sv. Petru pod Sv. gorami je zvečer delal pri luči, v kateri je radi pomanjkanja petroleja gorela nevarna mešanica terpijola. Po nesreči se je svetilka prevrnila in obenem eksplodirala. Takoj je bil v ognju tajnik občine in vsi predmeti naokrog. Na pomoč prihiteli so pogasili tajnikovo obleko in otehi občinsko hišo pred uničenjem. Tajnik je dobil pri nesreči tako hude opekline po vsem telesu, da so ga koj prepeljali v brežiško bolnišnico.

Nesrečen padelec z drevesa. 26 letni dninar Franc Selič iz Rečice pri Laškem je padel pri čiščenju tako nesrečno z drevesa, da si je natri hrbtenico ter zlomil desno nogo. Seliča so prepeljali v resnem stanju v celjsko bolnišnico.

Železniški premikač smrtno ponesrečil. Na postaji Jesenice je hotel skočiti premikač Maks Smolej, samski in doma iz Kranjske gore, med premikanjem tovornega vlaka k zavori. Pri skoku mu je spodrsnilo, padel je

Barratt, novi poveljnik angleških zračnih sil na francoskem bojišču. S toplejšim vremenom ga čaka težka naloga

Summer Welles, zastopnik ameriškega zunanjega ministra, se je pripeljal v Italijo kot mirovni posredovalec

General Hugon Oesterman, poveljnik finske južne fronte, na kateri se bijejo zadnje dni najsrditeljsi boji

Gustav Krupp, izemljeni predstavnik največjih nemških tvornic za izdelovanje topov in drugega orožja

za težko zaslužene bone skoraj ničesar niso bili. Družine so stradale in na pol nage hodile okrog...

*

Nataša je kmalu prispela do hiše Alekseja Andrejeva. Šla je preko dvorišča. Za hip se je ustavila pri mlatilnici, ki se je svetila od niklja in bakra. Leseni deli so bili pobarvani z rdečo barvo. Deklica je spet sklenila, da bo prišla k mlačvi. Ko se je nagledala mlatilnice, je zavila proti srednji zgradbi. Po stopnicah je hitela k vratom, odprla jih je in vstopila v prostrano sobo.

Sredi sobe je stala velika miza. Okrog mize so se vrstili stoli. Ob steni sta stali dve postelji, v enem kotu pa dve skrini. Ob nasprotni steni sta stali dve omari. Na stenah je viselo nekaj slik. V enem izmed pročelnih kotov je tiktakala ura, drugi kot, katerega je prej krasil oltarček Matere božje, je bil prazen.

V sobi sta bila Aleksej in Karina. Sedela je pri oknu in šivala. Ko je zagledala Natašo, je pustila delo, vstala in ji hitela naproti. Razširila je roke, da bi jo objela.

Ko je stala pred deklico, so ji roke omahnile. Začuden je gledala.

»Ljubi Bog! Kaj se je zgodilo?« je s tresočim glasom vprašala. »Nataša, kaj ti je? Tvoj obraz je blede in upadel. Povej, kaj se je zgodilo? Ali je brat umrl?«

»Ne, bratuse ni nič zgodilo!« je odkimala deklica.

»Kaj pa? Govori, govori!« je nestrpno besedičila

starka. Stopila je k deklici, ji ovila roko okrog pasu in jo privila k sebi.

»O, mati Karina!« je zaječala Nataša. »Zadela nas je največja nesreča, ki je mogoča. Šubin je ubil našega očeta...«

Zaihtela je in skrila glavo na starkine prsi.

»Tvojega očeta?« je zaklical Aleksej, ki ni mogel verjeti svojim ušesom.

»Da, zaradi dveh, treh rib, ki jih je nesel domov,« je jokaje odgovorila Nataša.

Karina je nesrečno božala po glavi in nežno rekla:

»Ubog otrok! Ubogi moj otrok! Očeta si izgubila? To je res največja nesreča.«

Natašo je peljala h klopi, ki je stala pri peči. Obe sta sedli. Starka je privila deklico k sebi in je pritisnila svoj obraz k Natašinemu. Deklica je še vedno jokala. Karina jo je pustila pri miru, ker je vedela, da solze najbolj olajšajo bol.

Aleksej je začutil v svojem srcu jezo in gnus. Čutil je, da bi v tem trenutku bil pripravljen zgrabiti Šubina in stresti iz njega grešno dušo.

Aleksej je bil zelo nagle narave in jezljiv. Bil je visoke rasti in suh. Imel je široko glavo, zelo izrazito čelo. Nosil je dolge lase, ki si jih je česal nazaj. Lasje so bili beli ko sneg. Oči so bile zelenkaste in so ležale v globokih jamah. Senčile so jih goste obrvi, ki so bile

med svojimi sinovi, zeti in vnuki nič manj nego 38 vojakov. Zadnji član njene družine, ki je odšel na fronto, je bil neki zet, ki je po rodu Italijan, a se je na brzojavni poziv tašče takoj prijavil za vojno službo. Ko pozovejo naslednji vojni razred, se bo število vojakov iz njene rodbine zvišalo na 40. Vlada je sklenila, da izroči patriotski ženi posebno odlikovanje.

*

S prisego je onemel

V Topolni na Moravskem živi kmet po imenu Franc Gajdošik, ki slovi po okolici zavoljo svoje nenavadne prisega, da si ne bo rezal niti brade niti strigel las in da ne bo nikoli več spregovoril nobene besede. Gajdošik je bil to prisegel, ko se je pred 20 leti vrnil iz vojne in

pod kolesje in bil je takoj mrtev. Kolesa so mu strla prsni koš in odrezala obe nogi.

Žrtev neprevidnega ravnanja s puško. V Zg. Brniku na Kranjskem je v krčmi vinjen gost pomeril v razposajenosti ter neprevidnosti puško na 20 letnega posestniškega sina Andreja Ropotarja iz Sp. Brnika. Puška se je sprožila po nesreči in Ropotar je obležal v krvi s prestreljenim desnim stegnom. Poškodovanega so oddali v ljubljansko bolnišnico.

Letošnje birmovanje v dekaniji Dravsko polje. V dekaniji Dravsko polje se bo delila sveta birna po sledečem redu: v nedeljo, dne 14. aprila, pri Sv. Juriju v Hočah; v ponedeljek, 15. aprila, pri Sv. Mariji v Slivnici; v torek, 16. aprila, pri Sv. Ani v Framu; v sredo, 17. aprila, pri Marijinem Vnebovzetju v Cirkovcah; v četrtek, 18. aprila, pri Sv. Mariji na Ptujski gori; v soboto, 20. aprila, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju; v nedeljo, 21. aprila, pri Sv. Janžu na Dravskem polju.

Semensko žito za revnejše kmete. Radi slabe lanske žetve in letošnje dolge zime je ostalo mnogo revnejših kmetovalcev brez semenskega žita. Kmetijsko ministrstvo je prevzelo pobudo, da preskrbi revnim kmetovalcem potrebno seme, da bo lahko vsak na spomlad obsejal svojo zemljo. Preskrbovanje bodo prevzeli banovinski semenski skladi. Slovenija bo dobila za semenska žita pol milijona dinarjev.

Za duhovne vaje za kmečka dekleta na Betnavi pri Mariboru je prišlo toliko prijav, da se morajo vršiti duhovne vaje trikrat, in sicer od 28. februarja do 3. marca — od 5. do 9. marca in od 10. do 14. marca. Začetek vsakokrat prvi dan ob 18, sklep zadnji dan zjutraj. Dekletom, ki naj pridejo na druge, oziroma na tretje duhovne vaje, se je po pošti sporočilo. Nove prijave se več ne sprejemajo.

Protituberkulozna liga Ptujška gora z okolico. Dne 25. februarja je zborovala tukajšnja protituberkulozna liga na Ptujski gori. Pod vodstvom požrtvovalnega, neumornega predsednika dr. Pečeta, odbornikov in članstva, se dela za zatiranje naše sovražnice jetike ne samo tako, da se podpre jetične bolnike in njihov družine ter jim daje možnost zdravljenja, temveč skrbi tudi za vse ogrožene, socialno slabo stoječe, zdravstveno šibke, ki so kot taki najboljše podlaga za seme tuberkuloze. Želeli bi, da se zavzame za tako koristno delo čim več novih članov. Na občnem zboru je bil podan pregled dela v minulemu letu in se je skušal napraviti načrt za delo v bodoče.

Invalidom. Finančno ravnateljstvo v Ljubljani radi tega še ni izplačalo invalidom za

Zjutraj
za lepoto -

Zvečer
za zdravje!

Zato zjutraj, zlasti pa zvečer
KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU

februar invalidnin, ker ministrstvo za socialno politiko na njegovo pravočasno zahtevo za te prejemke ni dobilo kredita. Ako ne bo pravočasno kredita iz Beograda, tudi za marec invalidnine ne bodo pravočasno izplačane. Invalidi naj ne vlagajo zaradi izplačila prejemkov nobenih prošelj na Ljubljano, ker jih finančno ravnateljstvo ne more upoštevati.

Izdatki za alkohol v podeželski občini in prostovoljne dobrotelne zbirke. Od nekoč s Pohorja piše kmet: Kakor drugod, so tudi na Pohorju pred nekaj leti več občin združili v eno; tako obsega sedaj združena občina vso sosednjo župnijo ter štiri petine domače župnije in šteje okrog 2860 prebivalcev. V tej združeni občini se nahaja 20 gostiln, v katerih se je lansko leto stočilo in spilo 68.402 litrov vina, 18.225 litrov piva in 3120 litrov žganja. Ako računimo liter vina 12, piva 9 in žganja 20 din, znese to lepo vsotico 1.047.249 dinarjev. Ali bi se pri nas zmogla v kakršen koli »dober namen« nabrati tolikšna vsota v desetih ali dvajsetih letih? In pri tem še ni vstet jabolčnik in gruškevec, ki se ga popije še več kot vina. Resnici na ljubo treba poudariti, da celi milijon in 47 tisoč domačini sami ne zapijemo. Nekaj alkohola posrkajo letoviščarji in turisti, ki hodijo tod mimo na planine; precej ga pokončajo tudi romarji, ki ob poletnih shodih v obilnem številu pridejo na božjo pot k Materi božji na Polotok ter si utrujeni in žejni zaprašena grla rajši poplaknejo z vinom ali pivom kakor pa z vodo iz nesnažnega potoka, ki teče mimo cerkve. Pravijo tudi, da alkohol greje, vendar letošnjo zimo alkohol nima te čudežne lastnosti, ker se tisti, ki ga radi in čez mero pijejo, prav tako čez mrz pritožujejo kakor vsi drugi. Da to ni res, smo se tudi prepričali, ker je

letos največ zmrznilo na poti tistih, ki so se nalili z alkoholom, ki bi jih naj ogrel...

Marenberg dobil telefonsko zvezo. Zadnje dni je bila otvorjena nova telefonska zveza Marenberga z železniško postajo Vuhred.

Dvodnevni tečaj za sajenje, oskrbo, gnojenje in precepljanje sadnega drevja bo 4. in 5. marca na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Tečaj bo teoretičen in praktičen ter bo oba dni od 8 do 12 in od 14 do 18. Za hrano in prenočišče skrbijo udeleženci sami.

Ostrejša zima kot leta 1929. Od Sv. Marjete niže Ptuja poročajo: Od ostrega mraza je spokalo precej drevja, dosti pa so ga obglodali divji zajci. Celo nad desetletne jablane. Drava je od Ormoža do Zavrča čisto zajezena z ledenimi ploščami ter čez in čez zamrznjena, da lahko ljudje gredo čez kot pred enajstimi leti. Brod na Dravi pri Zavrču kakor tudi zraven nahajajoči se mlin, last Franca Ožniger iz Formina, so deloma razdrli, oziroma demontirali, da bi ga ne polomilo ledovje. Vsi naši kmečki vremenoslovci so soglasnega mnenja, da je letošnja zima ostrejša nego ona leta 1929.

O znamenjih na nebu. Star pohorski kmet je poslal našemu listu tole: Ves svet se je začel nekam čudno vrteti. Pred tremi leti smo občudovali krasno severno luč, te dni smo bili priča, kako je zvezda Jupiter snubila Venero. Pa to še ni vse! Učeni zvezdoznanci so že pred mnogimi leti zasledili nenavaden prihodnji dogodek, ki ga pa zdaj še držijo v »strogi tajnosti«. Leta 1943. se bodo namreč na zvezdah zgodile neke spremembe; posebno luna bo hodila svojevoljno pot. Najbolj kritičen dan bo velika sobota. Takrat bo objela tema ves svet in bo trajala brez presledka do godu sv. Marka. Ko bo ta grozna, okrog 30

je ugotovil, da mu je bila žena med tem postala nezvesta. Odtlej se je držal svoje prisege, dokler ni v zadnjem času začutil potrebe, da bi kakšno zinil. Tedaj pa je v svojo grozo ugotovil, da se je odvadil govorjenja. Iz ust ni spravil niti ene razumljive besede. Sedaj se trudijo zdravniki z njim, da bi mu vrnil govor.

* Čebele pismonoše

V Irvingtonu, država New Jersey v Zedinjenih državah so uprizorili svojevrstno tekmo, in sicer med čebelami, ki so jih bili za ta namen zdresirali. Pet čebel, ki so se razlikovale med seboj po posebnih oznakah, so spustili na 3 km dolgo progo, ki jo je zmagovalka preletela s prednostjo poldruge

bele ko lasje. Nos je bil orlovski. Mož je bil star sedemdeset let, a njegova postava je bila ravna. Dajal je videz človeka, ki je navajen na zapovedovanje, ne pa poslušnost.

Nekaj časa je sočutno gledal Natašo, ki se je stiskala k njegovi ženi, potem pa je naježil obrvi in zamolklo dejal:

»Nad petnajst let nas tlači ta satanska zalega. Vse so nam vzeli: našo zemljo, naš denar, zlato svobodo, zadovoljnost, srečo. Žetev, ki je sad naših žuljev in našega znojca, ni naša, ampak njihova.«

Za trenutek je utihnil. Stopil je k Nataši, ji položil na glavo svojo trdo, žuljavo roko in očetovsko dejal:

»Nataša, zločinska roka vam je ubila očeta. Izgubili ste svojo oporo, svojega prehranjevalca. Toda potolaži se! Od sedaj naprej bom jaz vaš oče. Moja hiša bo vedno odprta zate, mater in brata. Dokler bo moja družina imela košček kruha, ga tudi vam ne bo primanjkovalo. Kakor-ena družina bomo prenašali dobro in zlo.«

Nataša je obrisala solze, dvignila glavo in hvaležno pogledala svojega dobrotnika.

»Bog poplačaj vašo veliko dobrotljivost!« je vzdihnila. »Sedaj bomo lažje prenašali svojo izgubo, ko bomo vedeli, da bomo pri vas vedno našli očetovsko srce.«

»Kdo pa ne bi imel očetovskega srca do takih sirot?« je odvrnil Aleksej.

Karina je objela Natašo in jo poljubila.

»Nataša, dobro veš, da si mi dražja od vseh drugih,« je rekla nežno. »Saj bi nekoč morala priti k naši hiši in postati...«

»Mati Karina,« jo je prekinila deklica, »pustite stare spomine!«

Starka je bolešno vzdihnila.

»Rada, zelo rada bi pozabila na stare spomine, toda spremljajo me noč in dan.«

»Ne govorimo o Klavsu,« je temno pripomnil oče. »On je za nas izgubljen, mrtev!«

»Žal ni mrtev!« je vzdihnila mati. »Še preveč je živ v mojem srcu. Nanj me spominja vse, kar počenjajo boljševiski trinogi. Kajti Šubin, ki je ubil Krilova in druge, ter drugi rdeči voditelji izvršujejo le to, kar višji sklenejo v Moskvi in Odesi. In Klavs je med temi višjimi. O, koliko bolje bi bilo, če bi že ležal v grobu!«

»Živ je, a za nas mrtev!« je pripomnil oče. »Le pomisli, še našemu imenu se je odrekel in si nadel ime Rišin.«

»Prav je storil!« je odvrnila mati. »Tako vsaj ne onečašča našega imena.«

V tem trenutku so se odprla vrata. Vsi trije so pogledali proti njim. V sobo je stopil visok mladenič plavih las, zagorele polti, nežnih potez: Klavsov brat Fedor.

tisoč sekund trajajoča tema odnehala in bo spet posijalo zlato sonce, bodo ljudje tako veseli in dobre volje, da bodo god sv. Marka obhajali tako slovesno kakor največje praznike v letu. — Ako je med bralci »Slov. gospodarja« kakšen neverni Tomaž, ki tega noče verjeti, naj pa tri leta počaka...

Pritožbe zaradi zajca. Iz Posavja smo prejeli: Tudi pri nas je zima, kakršne že dolgo ne pomnimo. Imeli smo čez dan 30 stopinj mraza. To pa že ni šala! Vse si išče toplote. Ta huda zima je prisilila tudi živali, da si iščejo hrane kjer koli. Radi tega so postali prav letos divji zajci prava nadloga za naše kmete. Tako so zajci napravili veliko škodo, ko so uničili celo drevesnico, katero si je tukajšnji kmet že prav lepo uredil. V njej je gojil okrog 200 najboljših sadnih dreves. Drevesnica je bila sicer dobro ograjena, a vsled letošnjega visokega snega so prišli zajci in tako uničili vsa drevesca. Pa ne samo tu, tudi drugje in ob drugih letnih časih napravijo zajci ogromno škodo. Pa se vprašamo, ali je ravno zima temu kriva — tudi, toda še večji vzrok je pač ta, ker se je vsled sedanjega lovskega zakona divji zajec že vse preveč zaplodel. Zahteva vseh kmetov je, da se lovski zakon popolnoma spremeni ali vsaj v toliko, da dobi kmet pravico, škodljivca na svojem posestvu pobijati. Če ima kmet pravico plačevati davek, naj ima še pravico, da te škodljivce sme na svoji zemlji tudi uničevati!

Nekaj za naše lovce. Iz Zabukovja poročajo: Cestarja Antona Senica je napadel na cesti, ko je jedel kruh, divji merjasec ter mu je s čekanom pretrgal žilo na roki, da mu je curkoma tekla kri. Ker si je z drugo roko tiščal žilo, se merjasca ni mogel ubraniti in je začel vpiti na pomoč. Merjasec se je vpitja ustrašil in zbežal. Ko so ga lovci zasledovali, se je zatekel v Drštvenem v Španov hlev k drugim svinjam, kjer so ga ustrelili. Že prej je bil enkrat obstreljen, pa se mu je rana zacelila. Kroglo pa je imel še v mesu.

*

Prijubljeno binkoštno romanje na Trsat in v Split je obenem najlepši majnski izlet z ladjo po morju: za trsatske romarje na otok Rab, za splitske pa na otok Hvar. Ker je rok za izredno znižano voznino zelo kratek, pošljite svoj naslov takoj na naslov: Uprava »Po božjem svetlu«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17, da vam pošlje romarski list in navedila brezplačno. 300

Pri težki stolici, napetosti, glavobolu zaradi zaprtja očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

»Hvala Bogu, da nam je vsaj ta ostal!« je zašepetala mati.

Fedor je pozdravil. Nato je stopil k Nataši in ji smehljaje prožil desnico.

»Nataša, tebe človek redko vidi pri nas. Kako, da si danes prišla? Najbrž si zašla.«

Ker mu deklica ni odgovorila, jo je bolj natančno pogledal. Smeh je izginil z njegovega obraza. Zdelo se mu je, da je Natašin obraz nenavadno resen in da ima objokane oči.

»Nataša, ti si jokala?« je vprašal začudeno. »Kaj se je zgodilo?«

Deklica ga je pogledala s svojimi velikimi očmi, v naslednjem trenutku pa jih je povsila, ker so jih zalile solze.

»O, Fedor!« je zajecjajala. »Nekaj strašnega se je zgodilo. Šubin...«

»Šubin?« je vzkipek mladenič.

Zardel je ob tem imenu in čutil, da mu kri sili v glavo. Zanj je bilo to ime nekaj odvratnega.

»Kaj je storil Šubin?« je vprašal hlastno. Stisnil je pesti, kakor da bi hotel napasti zlobneža.

»Šubin je danes ubil Natašinega očeta,« je odgovoril oče.

Pravkar smo izdali v novi izdaji ljudski po-vesti Martin Krpan (broš. stane 6 din, vez. 14 dinarjev) in Miklovo Zalo (broš. 16 din, vez. 24 dinarjev). Knjigi dobite v vseh knjigarnah. Udje Mohorjeve družbe ju dobijo 25% ceneje, če ju naročijo naravnost pri Družbi sv. Mohorja v Celju.

Dr. Berčan se je preselil in ordinira Sodna: 1 (v palači »Drava«). 291

Specialist za ženske bolezni in porod Dr. Ipavic Benjamin. Sanatorij Maribor, vogal Prešernova 31—Tomšičev drevored 4. Nizke cene kot do sedaj. 299

Požari

Krog poldne se je pojavil na podstrešju pekarije Kozelj na Ormoški cesti požar, ki se je naglo razmahnil in ogrožal sosedstvo. Gasilcem je uspelo, da so požarno nesrečo, ki je povzročila 30.000 din škode, udušili.

V Čreti pri Slivnici v mariborski okolici je izbruhnil ogenj v lovski koči grofa Schönborna. Poslopje je pogorelo in znaša škoda 10.000 din.

V Malem Cirkniku pri Krškem je zgorela hiša posestnika Karla Ramoža. V hiši prebivajoča zakonca sta se komaj rešila skozi gorečo vežo. Škode je do 24.000 din, zavarovalnina pa znaša 4000 din.

Od orožnikov prijeta, ker sta tihotapila preko severne meje hrvatske delavca. Orožniki so izsledili in prijeli 39 letnega Albina Repiča in pa 41 letnega Imbra Sinkoviča od Sv. Ožbalda ob Dravi, ker sta pretihotapila v zadnjem času 20 delavcev iz hrvatske banovine preko meje. Delavce je privedel iz Zagreba Sv. Lovrencu na Pohorje še neodkrit hrvatski agent, ki je zahteval od vsake žrtve 350—400 din. Od te vsote sta dobivala Repič in Sinkovič 200—250 din od vsakega. Upati je, da bo tudi zagrebški agent kmalu v rokah pravice.

Pretepev v kaznilnici. V moški kaznilnici v Mariboru so se stepili sredi minulega tedna kaznjen-

ci. Poškodovana sta bila dva kaznjenca. Enega izmed njiju, 28 letnega Franca Šešerka, katerega je neki kaznjenec sunil z nožem v hrbet, so morali prepeljati v bolnišnico.

Smrtna žrtev podivjanosti. V vinotoču v Savcih so popivali fantje. Na povratku so naleteli v noči na Janeza Janžekoviča, na katerega so navallili v pijanosti brez vzroka. Eden je celo oddal strel iz puške, ki je zadel napadenega v trebuh. Na tleh ležečega so surovine še šestkrat zabodle. Na klince smrtno ranjenega so prihiteli ljudje, ki so ga prenesli v bližnjo hišo, kjer je revež izdihnil v hudih mukah po dveh urah. Orožniki so zaprli pod sumom krivde 21 letnega delavca iz Polane Franca Kuharja in Jakoba Petekza, 21 letnega posestniškega sina iz Bratislavcev ter 25 letnega krojaškega pomočnika Ivana Žnidariča iz Bratislavcev.

Smrtonosen strel iz zasede. V Odru pri Leskovcu v bližini Krškega se je vračal na večer 30 letni posestnik Alojz Zorič iz Ivandola proti domu. V bližini neke krčme je odjeknil iz teme strel in krogla je smrtno pogodila Zoriča v čelo. V tem primeru gre sigurno za zločin iz maščevanja.

Obsodba radi uboja iz maščevanja. Pri Sv. Urbanu pri Ptujju je bil na božični dan dopoldne smrtno zaboden dobri Franc Kramberger. Ubijalca iz maščevanja sta bila obsojena 24. februarja od mariborskega okrožnega sodišča. 24 letni viničar Franc Pšajt iz Loškega vrha je bil obsojen na pet let, posestniški sin Ferdinand Horvat pa na tri leta strogega zapor.

Sodnijska kazen radi krivega pričevanja. Radi krivega pričevanja je dajal pretekli teden odgovor pred celjskim okrožnim sodiščem 28 letni posestnikov sin Alojz Jug iz Doblešič v župniji Pilštajn. Ker je Jug v pravdni zadevi pred kozjanskim okrajnim sodiščem kot priča lažno izpovedal, je bil obsojen v Celju na 14 mesecev težke ječe, na povračilo stroškov kazenskega postopanja in plačilo 500 din povprečnine.

Za povzdigo sadjarstva v Halozah

Sadjarški tečaj

Pri Sv. Barbari v Halozah se pripravlja enotedenski tečaj za sadjarstvo pod vodstvom raznih strokovnjakov za sadjarstvo. Tečaj se bo vršil okrog Velike noči, najbrž cvetni teden, če bodo dopuščale vremenske razmere. V tečaj, ki bo teoretičen in praktičen, se bodo sprejeli moški v starosti od 16 do 50 let, in to iz obeh sosednjih župnij Zavrča in Leskovca, kakor tudi domačini. Ta tečaj bo za tečajnike brezplačen, dobili bodo hrano brezplačno in ob sklepu nagrade. Prijavitelji se je v ta sadjarški tečaj na naslov Sadjarške podružnice, lahko pa tudi župnemu uradu pri

Sv. Barbari v Halozah. Seveda se sprejmejo tečajniki iz vseh Haloz. Tečajniki bodo dobili tudi potrdilo o obisku tečaja. Vabljeni pa ste vsi domačini, da se tega tečaja in te ugodne prilike v obilnem številu udeležite, seveda pa se mora vsak prijaviti.

Pravilno oskrbovanje sadnega drevja

Vsem sadjarjem Haloz se sporoča, da se namerava letos izpeljati načrtno snaženje in pravilno oskrbovanje sadnega drevja, vključno gnojenje in škropljenje. Sadjarji, ki si bodo dali dopovedati v svojo lastno korist, da bodo ta dela opravili in izpolnili vse pogoje, dobijo brezplačno škropivo, sadno drevje,

Fedor je ostrmel. Nato je dvignil roke proti nebu, a jih je kmalu spet spustil. Pesti je še vedno stiskal. Govoriti ni mogel. Vsega je prevzela silna jeza. Stisnil je zobe, tako da so zaškrtali, in siknil:

»On... on...! Ubijalec!«

Za trenutek je utihnil. Prijel je Natašo za roko, jo stresel in rekel:

»Nataša, tvoj oče ni zaman ubit! On nam bo dal od zgoraj znak za vstajo.«

»Fedor!« je preplašena vzkliknila mati. »Kaj nameravaš storiti?«

»Pusti ga, mati!« se je oglasil Aleksej. »Dosedaj smo rekli: 'Jutri se bomo uprli.' 'Jutri' je minul. Upor smo odložili na drugi, tretji, jutri in smo ga odlagali do danes. Medtem pa postaja boljševiški jarem vse težji, število žrtev od dne do dne narašča. To ne more trajati dalje. Dvigniti se moramo in stresti s sebe sovjetski jarem! Hvala Bogu, da se je naposled našel človek, ki bo stvar resno vzel v roke.«

»Moj sin!« je s tresočim glasom zašepetala mati. Njene oči so razodevale nemo vdanost, ko so strmele v Fedora.

»Da, tvoj edinec, mati!« je ognjevito odvrnil Fedor, »ker oni drugi...«

minute pred zadnjo čebelo. Sedaj mislijo na to, da bi čebele uporabljali v ulogi golobov pismonoš, ker je te razmeroma lahko opaziti in raniti. Brzina in orientacijski čut čebel sta izredna. Poročajo tudi, da nameravajo za prenašanje vesti preko čebel uporabljati zelo majhne, silno tenke filme, ki bodo vsebovali z mikroskopskimi črkami sestavljena besedila.

*

Več avtomobilov nego prebivalcev

Največ zanimivosti v zvezi z avtomobili srečamo seveda v deželi neomejenih možnosti v Združenih ameriških državah. Mesto Cleveland v Ohiju šteje n. pr. več avtomobilov nego prebivalcev, na 290.564 ljudi pride tam 294.000 avtomobilov. Največ av-

(Dalje sledi)

oziroma 8 din podpore od vsakega nad 10 let starega in pravilno oskrbovanega drevesa. Ako ima en posestnik najmanj sto dreves, ako pa ne, pa se lahko dva soseda skupaj javita na eno ime.

Tečajniki, ki se bodo izučili za nekake sadjarske pomočnike, bodo lahko sami na svojem domu ali pa tudi drugim opravili to delo. Izrabite to redko priliko, saj ne bo nikomur v škodo, ampak v korist!

Kratke tedenske novice

Po smrti Ljube Davidoviča je postal voditelj Demokratske stranke 64 letni Milan Grol, ki je po svojem poklicu profesor, a je prebil 25 uradniških let pri gledališču in je bil tudi sotrudnik političnih listov.

Bolgarski kralj je sprejel te dni našega novega poslanika Milanoviča. Poslanik je imel ob tej priliki nagovor, v katerem je naglašal vedno tesnejše zблиžanje med Jugoslavijo in Bolgarijo. Kralj Boris mu je odgovoril v enakem smislu.

Tretji otrok se je rodil italijanskemu prestolonasledniku 24. februarja. Italijanski kralj in cesar je izbral novorojeni princezi ime Marija Gabriela.

Angleška letala so v noči na 22. februar letela nad Avstrijo in Češko in so metala nad Dunajem in Prago letake.

Neutrálne države so Nemčiji potrebne, ker tvorijo — kakor pravijo Nemci — »gospodarsko Siegfriedovo črto tretjega rajha«.

Petdeseto nemško letalo je bilo 22. februarja zbito nad Anglijo.

Na Severnem Lednem morju so se začele v minulem tednu zbirati angleške in sovjetske bojne ladje. Anglija ne namerava samo zapreti ruski promet po Severnem Lednem morju, ampak se hoče tudi dejansko vmešati v sovjetsko-finski spopad.

Angleško-sovjetski spopad lahko vsakčas izbruhne: pri Murmansku na severu, kjer se pripravljajo sovjeti na obrambo Fincev odvzeto luke Petsamo — na meji Irana in Afganistana v osrednji Aziji — in ob Črnem morju na mejah Turčije.

Anglija je pričela pomorsko zaporo področja Severnega Lednega morja, da onemogoči vsak nadaljnji pomorski promet v teh vodah in trgovske zveze med Nemčijo in Rusijo.

Neutralna Norveška je že izgubila v sedanji vojni 51 trgovskih ladij s 175.000 tonami. Pri teh potopitvah je bilo ob življenje 350 norveških mornarjev.

V Kopenhagnu na Danskem so se sestali dne 25. februarja zunanji ministri švedske, norveške in danske. Radi pritiska Nemčije in zaveznikov so zavzeli ministri določeno stališče.

Nov vojaški izum preizkušajo angleška vojaška oblastva. Gre za električno napravo, s katero je mogoče točno določiti mesto sovražnega topništva.

Po umiku Fincev v drugo obrambno črto so nastali na Karelijski ožini trije frontni odseki. Prvi pri Vuoksiju je jezerski odsek, ob reki Tajpall rečni, na zahodu pa obmorski. Najostrejši boji se bijejo sedaj v jezerskem odseku.

Za proslavo 22 letnice obstoja rdeče armade so imeli ruski sovjeti v tritedenski ofenzivi proti Mannerheimovi črti na Finskem od 300.000 v boj poslanih mož 50.000 mrtvih ter ranjenih.

Petstoto sovjetsko letalo je bilo 21. februarja zbito na Finskem.

Nov potres je zadel osrednjo turško pokrajino Kaiserijo 21. februarja zgodaj zjutraj in je trajal dve uri. Ubityh je bilo 70 oseb, 50 ranjenih in izginilo je 10.000 glav goveje živine.

Posvetu

Eno leto papeževanja Pija XII. V soboto, 2. marca, poteče eno leto, odkar je bil Pij XII. izvoljen za papeža. Zavzel je prestol sv. Petra v času, ko je neka čudna tišina pred nevihto napovedovala vznik vojnega viharja. Naslednji dan (3. marca) je novoizvoljeni papež sporočil vernikom svoj pozdrav z željo, da bi se ohranil na zemlji mir, ki je najlepši dar božji. Naj bi se izpolnile plemenite težnje vrhovnega poglavarja Cerkve po čimprejšnji vpostavi miru!

Evharištični kongres v Velikem oceanu. V februarju letošnjega leta je bil na otočju sredi ogromnih valov Velikega oceana ob najlepšem poletnem vremenu, ki sedaj tankaj vlada, prelep evharištični kongres. To otočje, ki mu je ime Nova Zelandija, obsega dva glavna otoka, katera se imenujeta Severni otok in Južni otok, ter leži kakšnih 2000 km južnovzhodno od Avstralije. Nova Zelandija je dominijon (pod vrhovno oblastjo) Anglije. Kongres se je vršil v Wellingtonu, glavnem mestu Severnega otoka. Papež je poslal na ta kongres svojega legata, ki je prinesel s seboj pohvalno pismo za Maorijske, prvotno prebivalstvo teh otokov, čigar pa je danes samo še 65.000 oseb. Ostalo prebivalstvo je večinom angleškega pokolenja, precej je tudi Francozov, Ircev in tudi Nemcev. Kongres, ki je potekel z velikim sijajem in v najlepšem redu, je pokazal s tem in z veliko udeležbo — udeležencev je bilo 150.000 — veliko povezanost katoliškega prebivalstva obeh otokov s katoliško Cerkvijo. O velikem napredku katolicizma na teh otokih spričuje dejstvo, da se je prva katoliška sv. maša v Wellingtonu brala na božično noč 1840. V teku časa je število katoličanov tako naraslo, da so mogli imeti veličastno javno evharištično prireditve.

Mohorjeve knjige ne smejo na Koroško. O tej stvari poroča »Koroški Slovenec«: »Uprava Mohorjeve družbe je v smislu postavljenih predpisov vložila pri pristojnem državnem uradu v Berlinu prošnjo za dovoljenje uvoza Mohorjevih knjig iz Jugoslavije. Prošnja je bila z dopisom z dne 5. februarja rešena sledeče: Vaše prošnje na svojo žalost začasno ne morem ugodno rešiti.« Mohorjevih knjig torej letos ne bo na Koroško. V našo državo

pa prihaja iz Nemčije vsako leto jako veliko število knjig, listov in časnikov. Kako težko bodo utrpeli koroški Slovenci letošnji izostanek Mohorjevih knjig, dokazuje pismo neke slovenske matere, ki ga objavlja »Koroški Slovenec« in ki v njem ta mati piše: »V dolgih zimskih večerih se mi dostikrat stoži po Mohorjevih knjigah. Bil je užitek, kadar sem po dovršenem delu sedla h Koledarju ali Večernicam ali drugi knjigi in pazno prebirala tako dolgo, da so me utrujene oči spomnile spanja. Sedaj mi preostane samo še naš tednik s svojimi prilogami. Ne veste, s kolikim veseljem grem od vrste do vrste in pazno sledim velikim dogodkom, pobudam in zanimivostim vsakega tedna. Preostal mi je tednik in z rastočim veseljem se oklepam edinega slovenskega glasila. Ostanem Vam zvesta tudi pri plačevanju naročnine, preostalo poslano marko beležite v tiskovni sklad.« V resnici vrla slovenska mati na Koroškem, ki zna pravilno ceniti veliki pomen krščanskega čtiva v materinem jeziku! Njen svetel zgled bodi v spodbudo tudi našim ženam in mladencam!

Goebbels o pogodbi z Rusijo. Eden izmed ustanoviteljev nemške narodno-socialistične stranke in propagandni minister narodno-socialistične vlade, dr. Goebbels, je o sodelovanju z boljševizmom dal to izjavo: »Sodelovanje z boljševizmom ni mogoče ne na političnem, še manj na svetovno nazorskem področju. Priznanje sovjetske zveze v Zedinjenih državah Severne Amerike je imelo za posledico silen porast komunistične propagande, neštevilne štrajke in nemire v Ameriki. Vojaška zveza med Francijo in sovjetsko Rusijo je povzročila, da so kmalu nato pri občinskih volitvah komunisti dobili znatno večje število glasov kot prej, vse druge stranke pa so pri tem nazadovale. Vojaška zveza Češko-slovaške s sovjetsko Rusijo je privedla tudi do razkrajanja vojske in do neslutene porasta komunističnih glasov na prvih volitvah. Kdor sklepa zveze z boljševizmom, tega bo on tudi uničil!«

Komunisti — izdajalci. Označba komunistov kot hlapcev Moskve se je temu ali drugemu dozdevala pretirana, ako ne celo povsem krivična. Ravnanje komunistov po raz-

tomobilov pa je v Los Angelesu, ki jih ima po zadnji statistiki 851.556. Število njegovih prebivalcev znaša 1.238.048. Kako se v Ameriki ščitijo pred prehitrimi vozači, kaže zakon, ki so ga izdali v Utahu. Tam mora vsak vozač, ki je povozil kakšnega človeka do smrti, prebiti uro časa s svojo žrtvijo v tesnem prostoru, da se popolnoma zave obsega svoje krivde.

Tvornica brez šumov
V Newyorku so zgradili tovarno, ki je vse šume, tako lastne, kakor tiste, ki bi prodirali s ceste vanjo, omejila na minimum. Tovarno so gradili po posebnem načinu, ki že sam omejuje šume. Razen tega nima oken in stroje so postavili na podstavke, ki isto tako

Av gust šenoa:

Berač Luka

Povest iz vaškega življenja

★

Prišla je noč, tiha temna noč, polna zvezd, toda brez meseca. Mrak je pokril vas, vse je zanemelo, le včasih je zalajal kak pes, v daljavi je šumela Sava skozi gluhi nočni mir. Nikogar ni bilo več na cesti, vse se je zateklo pod streho, le skozi drobna okenca kmečkih hiš so žarele luči v noč.

Cigan se še ni vrnil iz Zagreba. Iskal je in povsod iskal Luko, toda ni ga našel. V mali krčmi so mu rekli, da je tu pil in jedel, da je brzkone odšel v goro in da se jutri utegne vrniti.

Cigan se je odločil, da bo počakal do jutri in prenočil v mestu.

Doma ga je čakal v krčmi pisar, jedel je, pil in kadil po mili volji; saj je imel denar. Ura za uro je minula, kozarec za kozarcem je zil vase, cigana še zmeraj ni bilo. Dva, trikrat je stopil pred gostilno in se je ozrl po cesti gor, zažvižgal je, toda od nikoder ni bilo odziva. In spet se je vrnil v gostilno, pil in čakal. Potem ni več vstal. Noge so mu postale lesene, glava težka. Niže in niže mu je zdrknila, pipa mu je ugasnila in padla na

36

mizo, čez kratek čas pa je začel hrliti in smrčati. Krčmarica se ni zmenila; saj je plačal, naj smrči!

V tem mraku se je plazila senca okoli hiše Mata Pavleковиča. Zdaj je švignila sem, zdaj je švignila tja, stopila na cesto, stopila zadaj za hišo, kakor da hodi za lučjo, ki je svetila iz hiše in se je po hiši premikala. Kakor mrčnik je švigala okoli, nazadnje se je ustavila pri lesenem steburu, od koder se je dobro moglo vse videti, kar se je v hiši godilo. Skrivnostna senca je uprla brado na tram, in ko je šinil skozi okno svetel pramen v mrak, je obsijal blede, žalostno lice zasoplega človeka, ki je nepremično strmel v okno.

Notri je bila velika soba. Na lesenem steburu pri zidu je visela luč. Ljudje so bili pri večerji. Za mizo sta sedela starca Martin in Mato, njima nasproti Andrij, krepek, zdrav in mlad. Na mizi se je kadila velika polna skleda, v steklenici se je lesketalo rdeče vino. Za Andrijem je stala Mara in pestovala črnolaso dete. Njena lica niso bila več tako cvetoča, njene oči niso več tako nagajivo streljale v svet, to lice je bilo resno, mirno, toda ob tem tako blaženo in zadovoljno, te oči so gledale srečno in pokojno na siva starca, na mladega moža, na polno mizo, bilo je, kakor da gledaš v cerkvi sliko svetnice, ki zre, polna rajskega mira v srcu, z blaženim pogledom na srečne ljudi. Milejša, lepša pa je bila zdaj, ko je pritisnilo bistrooko dete svoja rdeča lička k njenemu obrazu,

nih državah v sedanjem nevarnem vojnem času pa dokazuje, da so komunisti tako vdnjani Moskvi, da so pripravljene izdati lasten narod in njegovo državo v korist sovjetiji. Kot izdajalci domovine so se pokazali komunisti v Franciji, Belgiji, Nizozemski, Švedski in sedaj tudi v Norveški. Iz Norveške so prodrele v javnost vesti, da so tamošnji komunisti pripravljali notranji državni prevrat. Kakor so komunisti na Finskem sestavili pod vodstvom Kusinena sovjetsko vlado v Terio-kiju, so tudi norveški sodrugi pripravili sestavo norveške komunistične protivlade, ki bi izdala Norveško v roke ruskim sovjetom. Sreča je bila, da je norveška vlada prišla tej prevratno-izdajniški akciji na sled. Bila pa je ta akcija že tako široko razpredena, da je morala norveška vlada poslati zoper komunistične zarotnike oboroženo silo na kopnem

in na morju. Podjetnost norveških komunistov je tudi precej ponižal pojav angleških vojnih ladij v bližini norveške obale.

Norvežanke se pripravljajo za vojno. Žene na Norveškem so ustanovile zvezo prostovoljk. Te prostovoljke imajo namen, da pomagajo redni vojski, čim bo proglašena mobilizacija. To dejstvo dokazuje, da med norveškim ljudstvom ni nobene plahosti radi morebitne vojne, ki bi zgrabila v svoj vrtnec tudi to doslej nevtralnno državo.

Komunistov ne! Nedavno so bile volitve v Njujorku. Kandidiral je sam generalni tajnik komunistične stranke Browder. Ljudstvo pa je dalo komunistom to, kar zaslužijo — krepko brco. Izvoljen je bil proti komunističnemu kandidatu, za katerega je delala komunistična organizacija, z vsemi sredstvi, kandidat demokratov, pristaš Roosevelta.

Rdeči papež obsoja Stalina

Komunisti po vesoljnem svetu in tudi v naši državi se trudijo, da bi z raznimi frazami olepšali ali upravičili roparski napad sovjetov na Finsko. Če bi takšen napad vpriporila kakšna druga vlada ali država, bi to bil dokaz in izraz požrešnega nacionalizma ali osvojalnega fašizma. Ker pa to dela rdeči diktator Stalin, je to dovoljeno in pravilno že iz tega preprostega razloga, ker marksisti in komunisti ne priznavajo 7. božje zapovedi. Duhovni oče ruskega komunizma (rdeči papež imenovan) Lenin pa je bil drugega mnenja. Ko so bili leta 1917. odnošaji med Rusijo in finskim narodom jako sprti, je Lenin obsodil vsako nasilstvo zoper finski narod. V svojem govoru 12. maja 1917 je izjavil tole: »Nikdar se ne sme porabiti sila za to, da bi

se druge narodnosti prisilile k zvezi z Rusijo. Porabiti se sme samo za res svoboden, prostovoljen sporazum. Finci pravijo, da imajo pravico sami odločiti o svoji usodi. Oni Rusi, ki jim to pravico osporavajo, so šovinisti (nacionalni zagrizenci). Zato trdim: ruski socialist, ki odreka Finski pravico do svobode, je šovinist. Ruski narod ne sme vsiliti svoje volje Finski.« Lenin je torej z vso odločnostjo že vnaprej obsodil napad na finski narod, ki ga sedaj izvaja Stalin. Ako marksisti in komunisti ta napad, ki je najhujši vdarec za komunistična načela, sedaj upravičujejo ali celo odobravajo, s tem dokazujejo, da se s Stalinom vred nič ne brigajo za sodbo rdečega papeža. Tako pač ravna čreda političnih sleparjev in zapeljevalcev ljudstva.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Huda zima pobira ljudi. V boljše življenje jemlje smrt pri Sv. Barbari pri Mariboru osebo za osebo. V Zg. Koreni je umrla bivša kmetica Hrastnik Marija in Raner Konrad, posestnik in kolar, v Zimici pa Kamlar Marija, skrbna žena in dobra gospodinja, ter Sodec Jožef, preužitkar. Vsem bodi zemlja lahka — preostalim pa naše sožalje!

Mati šestih otrok je umrla. V mariborski bolnišnici je umrla Marija Mesare, doma od Sv. Martina pod Vurbergom. Bila je dobra krščanska mati šestim otrokom. Naj ji sveti večna luč — možu, otrokom in ostalemu sorodstvu pa naše iskreno sožalje!

Smrt kosi kar naprej. Pri Sv. Martinu pod Vurbergom mro ljudje, stari kot mladi, kar

naprej. Jedva smo pokopali 15letno Tiniko Valenta, žrtev zastrupljenja, že smo zvedeli, da je v mariborski bolnišnici po kratki in mučni bolezni umrl 18letni Peter Tement, mesarski pomočnik iz Ciglenc. Žalostno je bilo, ko so ga peljali mrtvega na dom. V Sp. Dupleku je vzela smrt po dolgi bolezni mlado ženo Matildo Tepeh, staro 40 let, v Zg. Dupleku pa dobrega očeta in gospodarja Kramberger Feliksa. V Zaverški vasi je pa umrl kmet Ivo Koser. Naj v miru počivajo!

Mati duhovnika umrla. V Framu je 20. februarja umrla na Ješenci posestnica Prelog Roza v 56. letu življenja. Skrbi in trpljenje, ki je delež naših kmečkih mater, je rahljalo njeno zdravje, posebno pa žalost, saj je bila dvakrat

vdova. Blago in verno ženo je spremilo na zadnji poti mnogo ljudstva, molitve in sv. mašo pa je zanjo opravil sin g. Ludovik. Naj v miru počiva — žalujoči rodbini pa iskreno sožalje!

Umrl je dober gospodar Franc Šolar pri Sv. Janžu na Dravskem polju. Pokojni je izhajal iz dobre krščanske hiše in je bil med ljudstvom znan kot dober gospodar in veren mož. Bil je družaben in požrtvovalen. Na zadnji poti so ga spremljali številni prijatelji in znanci. Naj počiva v miru — preostalim pa naše iskreno sožalje!

Umrl je mlad fant. Neizprosna jetika je utrgala nit življenja Martinu Čušu v Dornavi. Njegovo mlado življenje je omahnilo — sprevideno s sv. zakramenti — 9. februarja v prezgodnji grob. Smrt ga je povedala k mamic, ki je umrla pred šestimi meseci. Poleg velikega števila sorodnikov, prijateljev in znancev je spremljala rajnega na zadnji poti tudi gasilska četa z zastavo in godbo ter mu tako izkazala zadnjo čast in zahvalo kot svojemu članu. Domači pevci so se poslovili od blagopokojnika s pesmijo, z besedo pa je vzel slovo od njega g. p. Savinšek iz Ptuja. Naj mu sveti večna luč — preostalim pa naše sožalje!

Dolgoletni občinski odbornik umrl. Pretekli teden je v Turnišču mirno v Gospodu zapal posestnik in dolgoletni občinski odbornik Tivadar Pavel. Pogreb je vodil g. župnik Bakan, kateremu je bil pokojni krstni boter. Čeprav je bil na dan pogreba hud mraz, se ga je vendar udeležilo mnogo ljudi. Naj počiva v miru, a preostalim naše iskreno sožalje!

Daleč naokrog znani vinogradnik pokopan. V Ključarovecih pri Ormožu je v Gospodu zatisnil oči Ludovik Lipnik, daleč naokrog znani vinogradnik, posestnik in konjski kupčevalec. Rajni je bil pokopan na velikonedeljskem pokopališču. Zapuščica žena, dva sina in tri hčere. Blagopokojnemu, ki je bil dolgoletni naročnik našega lista, svetila večna luč — žalujočim preostalim pa naše sožalje!

Oče šestih nedoraslih otročičev umrl. Umrl je Alojzij Zidanšek, posestnik v Šednju (Špitalič pri Konjicah), po domače Fink. Komaj 42 let je dopolnil. V svetovni vojni je okušal grozote Doberdoba in tirolskih hribov, a vendar se je vrnil čil in vedro razpoložen ter se pridno oklenil rojstne kmečke grude. V hiši očetovi si je po skrbnem delu ustanovil prijetno družino, tako da danes zapuščica vdovo Urško in šest mladoletnih otročičev. Njegov mrtvaški oder so obiskali menda kar vsi farani. Vsakdo je govoril, da je bil rajni njegov prijatelj. Na dan pogreba pa se je v hiši žalosti v rožnatih besedah od njegovega poslovlil posestnik Martin Pivec iz Kraberga. Na pokopališču pa je govoril g. duhovni svetnik in župnik Ivan Goričan krasne tolažilne in zahvalne besede možu-apostolu. Ženi-vdovi, ki mu je pred 30 leti ob nastopu župnije poklonila šopek toplih pozdravov v imenu šolarjev, pa je izrazil srčno sožalje. Mrtvaški zvonovi so zopet zadonel in mrzla zimska gruda je pokrila truplo njegovega, ki je bil do vseh tako mil in prijeten. Za njim žaluje še ljuba mati, dva brata, in sestra, pa tudi vsi farani. Zvest tovariš si nam bil v mo-

ko je ovilo svoje polne ročice okoli materinega vratu, ko je zaigral angelski smehlaj na malih ustih in je mati poplačala ta smehlaj s poljubom in stisnila otroka k svojemu srcu.

O, prelepa je bila ta slika, slika blažene sreče na zemlji, kakor si je ne moreš kupiti ne z zlatom ne s srebrom, kajti tako srečo deli le roka božja.

V to sliko je Luka upiral oči nem, okamenel. Vse je hotel videti, vsak mig, vsak pokret. Hrepenenje ga je prignalo sem, bolno hrepenenje. Ko pa je zagledal ta kraj, to domačijo, te obraze, mu je zavrela kri. Upal je, da bo morda našel nesrečo, to upanje ga je tolažilo. Ali goljufalo ga je. Pogledal je okoli hiše. Kar je zaradi njegove ogenj uničil, je bilo novo pozidano. Pogledal je v hišo. Vse v njej je pričalo o sreči in miru.

Ta sreča, ta mir je bil nož za Lukovo srce. Saj mar človeku ni huje, če nad njegovo nesrečo sije veder, lep, sončen dan? Ali ne žaluje človek laže, kadar je nebo otožno, kakor divja burja?

Siva brada se mu je stisnila ob tram, nohti so se mu zagrebli v les, srce ga je bolelo kakor še nikoli. Da, tako je tudi on hotel sedeti pod mirno streho, na svoji zemlji, s svojo ženo, a vse to je bilo tako blizu, niti deset korakov od njega; z enim samim krikom je mogel vso to lepo sliko razplašiti — in vendar je bilo daleč, daleč

od njega kakor ona zvezda na nebu, za katero grabi roka neumnega otroka.

Zdaj so se moški pokrižali, za njimi tudi žena. Nehote je tudi Luka dvignil roko, da bi se pokrižal, pa se še prav znal ni. Kaj bi tudi molil, zakaj bi se naj Bogu zahvaljeval, kaj ga prosil, ko je v njegovem srcu umrla sleherna nada?

Zdaj sta starca veselih obrazov trčila in pila na svoje zdravje, na zdravje svojih otrok in svojega vnuka. Za čigavo zdravje naj pije on in kdo pije za njegovo zdravje?

Zdaj je tudi žena prišla kozarec, ki ga ji je mož podal. Srknila je, pokimala in smehlja je vrnila čašo. Ko bi Luku bilo vsaj to dano, da se sme njegova suha ustnica dotakniti Marinega kozarca!

Veselo se je stegnilo dete in mahljalo z rokami. Žena pa mu je spustila glavo na možovo ramo. Andro se je nasmehnil, pogladil je z roko glavico, dete se je nasmehnilo in potegnilo očeta za brke, starca sta se nasmehnila, migala z glavo in z dlanjo bobnala po mizi, nazadnje se je nasmehnila še Mara, dvignila otroka, ga stisnila k sebi, ga poljubila, Luka pa, ki je stal gologlav na nočni rosi, je zaplakal od žalosti in bolesti, ko je videl ljubezen, ki je zanj ni bilo. Luka je zasovražil to malo, nedolžno dete kakor živega vruga, ker je bilo jedro ljubezni, ker je vso hišo vezalo v venec ljubezni.

Nazadnje so v hiši vstali, da bi šli počivat. Nekaj so

zmanjšujejo ropote. S ceste ne prodre v poslopje sploh noben trušč, a stroji sami skoraj neslišno brnijo. Ko so gradili tovarno na ta način, so imeli namen, da bi povečali čim bolj zmogljivost delavstva in to jim je tudi uspelo. Poročajo, da se je ta zmogljivost povečala za 33 odstotkov.

*

Časopis v apnu

L. 1889., torej baš pred pol stoletja, je neki rudar v južnem Harzu v Nemčiji zavrgel časnik, v katerega si je bil zvil malico, v neki kot rova. Tam so ga te dni spet našli. 50 let je voda neprestano kapljala na papir in ga polagoma prevlekla s tenko, prozorno, toda kakor kamen trdo kožico iz apna. Na ta način se je časnik tako izvrstno

litvi, zato Te bomo ohranili tudi v vseh naših molitvah!

Umrli je v 83. letu starosti Anton Matevžak, po domače Zacerkvoznik iz Dobrovlj pri Braslovčah, prava gorska korenina, ki se ni ustrašil nobene poti kljub svoji visoki starosti. Vedno je bil prvi v cerkvi, čeprav je imel dve uri daleč. Rad se je udeležil vsakovrstnega romanja; še lani je poromal k Sv. Križu. Večkrat je pristopil k mizi Gospodovi. Zanimivo je, da je še par dni pred smrtjo sam prišel sredi dopoldneva po zadnje sveto popotnico, ker je slutil, da ne bo več dolgo. Pokojni je pred par leti obhajal zlati jubilej svoje poroke pri podružnici sv. Janeza in Pavla na Dobrovljah, kjer je dolga leta mežnaril. V njegovo hišo imajo dostop samo naši časopisi, v prvi vrsti »Slov. gospodar«. Zavednemu katoliškemu možu bodi zemljica lahka — ženi in ostalim pa naše sožalje!

Smrtna kosa na Polzeli. Zadnji čas se je pri nas večkrat oglasila bela žena. Pokopali smo mo-

ža v najlepši dobi življenja Maloprav Pavla, očeta petih nepreskrbljenih otrok, ki ga je zasula zemlja pri delu v opekarni. Bil je tudi naročnik »Slov. gospodarja«. — K večnemu počitku smo spremili tudi vneto mladenko Repnik Marijo. Pred dnevi je bila še trdna, pa je naenkrat omahnila. Njen pogreb je pokazal, kako je bila priljubljena med ljudmi. — Pokopali smo tudi daleč naokrog znanega fotografa Weis Franca. — Naj jim sveti večna luč!

Smrt vzorne krščanske žene. V Loki pri Zidanem mostu v šentjurski vasi je umrla po kratki bolezni v 53. letu starosti zglezna mati in žena Elizabeta Zupančič. Ne samo z besedo, še bolj je z zgledom utrjevala svojo družino v lepem krščanskem življenju, saj je rada prihajala k obhajilni mizi, kar je poročstvo, da ji bo božji Zveličar milosten sodnik in obenem bogat plačnik za vsa dobra dela. Naj počiva v miru!

Vse cenjene naročnike, ki še niso vsaj deloma poravnali naročnino za tekoče leto, prosimo, da vsaj delno plačajo naročnino za »Slovenskega gospodarja«, da ne bo treba prekiniti s pošiljanjem lista. »Slovenski gospodar« stane za celo leto 32 din, za pol leta 16 din, za četrt leta 9 din.

Uprava.

zahvalno pesmijo »Tebe Boga hvalimo«. Zastopniki državnih in avtonomnih uradov ter zastopniki raznih katoliških organizacij so bili povabljeni k tej proslavi. Mariborsko meščanstvo se tem potom vabi k obilni udeležbi na tej proslavi, ki bo v resnem času, ki ga doživljamo, izvenela v iskreno prošnjo: Naj vladar sveta in narodov usliši iskrene molitve vernega ljudstva ter naj ohrani in potrdi svetega očeta Pija XII. v njegovem delu za mir med narodi!

Hoče. Fantovski odsek in Dekliški krožek vabita na III. telovadno akademijo, ki bo v nedeljo, 3. marca, ob 15 in ob 20 v Slomšekovem domu.

Trnič na Dravskem polju. V nedeljo smo imeli predavanje o živinoreji in kokošjereji. Zbralo se je okoli 150 ljudi. Predaval je okrajni kmetijski referent g. Zupanc iz Maribora in pa domačin g. inž. Greif. Želimo, da bi predavatelja še večkrat prišla v našo sredo!

Skoke. Pri nas je obhajal 80 letnico rojstva g. Karel Fras. Jubilant je še čil in zdrav ter še vedno rad čita »Slov. gospodarja« in druge krščanske liste. K njegovemu jubileju mu iskreno častitajo njegovi otroci, prijatelji in znanci, pa tudi naš list, želeč mu, da bi dočakal še vrsto let zdrav in zadovoljen!

Cirkovce. Preteklo nedeljo so nastopila naša dekleta v krasno uspehi igri »Dve mater«. To pot so se zopet vsa dekleta brez izjeme zelo lepo postavila. Edino, kar nas moti in ovira, je majhna dvorana, katero pa mislimo povečati. Za one, ki niso dobili vstopnic pri prvi predstavi, bomo ponovili igro v nedeljo, 3. marca, ob istem času.

Sv. Martin pod Vurbergom. Društvo rejcev malih živali iz Trnič je priredilo v nedeljo, dne 18. februarja, po rani sv. maši predavanje o umni reji kokoši in kuncev z razstavo izdelkov iz angora-volne. Udeležba je bila povoljna. Predaval je g. Pirš iz Maribora. Poslušalci so bili prav zadovoljni s predavanjem.

Sv. Marjeta niže Ptuja. V naši šoli smo imeli govedorejsko zborovanje in predavanje ter dvojne zdravniških predavanj. O živinoreji je govoril kmetijski referent iz Ptuja g. Bregant ter predsednik okrajnega kmetijskega odbora g. Al. Janžekovič od Sv. Lenarta, ki sta res strokovnjaški rešila svojo nalogo. O ravnanju z bolniki v raznih nesrečah pa nam je dal poljudnih in strokovnih navodil tukajšnji priljubljeni banovinski zdravnik g. dr. Martinec. Na vsakem naštetih predavanj je bila lepa udeležba in so navzoči mnogo pridobili. — Šmarješko bralno društvo si je spopolnilo svojo knjižnico z 42 novimi knjigami; vseh je čez 400. Čitatelji vljudno vabljani! Za letnih 5 din je knjižnica vsakemu vse leto na razpolago. Je tako ceneje priti do raznovrstnega dobrega čtiva ko pa naročati slab časopis, da dobimo z njim še slabše romane. Torej na svideenje v knjižnici ob nedeljah popoldne!

Dopisi

Mislinska dolina

Slovenjgradec. V nedeljo, 18. februarja, se je vršil občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev, katerega se je članstvo polnoštevilno udeležilo. Po otvoritvi občnega zbora po predsedniku dr. Poharju so sledila poročila odbornikov, katera je občni zbor soglasno odobril. Po končanih poročilih naše postojanke je podal poročilo o delu glavnega odbora LKB delegat iz Ljubljane, ki je orisal položaj društva ter smernice za bodoče delo. Pri volitvah uprave je bil z manjšimi izjemami izvoljen soglasno stari odbor s predsednikom dr. Poharjem ter tajnikom Krpačem na čelu. Pri slučajnostih so posamezni člani poudarjali važnost nadaljnjega dela za dosego ciljev, ki si jih je stavila v svoj program Legija. Lepo uspeli občni zbor je zaključil predsednik z željo, da bi pomagali pri delu vsi člani, bivši borci, ker le na ta način bo mogoč uspeh večletnega napora za dosego ciljev.

Kozjak

Remšnik. Preteklo nedeljo smo imeli shod. G. Gajšek je obrazložil v glavnih obrisih sedanje stanje doma in zunaj države. Bog daj, da bi šla vojna s svojimi grozotami mimo nas, vseeno pa moramo biti edini, kakor ena družina! Naša stranka je edina, ki je kaj storila v ljudski blagor, posebno za nas tukaj ob meji. Pričakujemo, da bo započeto delo oblast nadaljevala, Bog daj zime konec in sad zemlje, pa bomo zopet poživljeni! G. poslancu srčna hvala za vse, kar se je trudil in dosegel za nas. Hvaležnost je sicer danes redka prikazen, vendar ne more biti kar tako pozabljeno, kar je in bo vedno pred očmi. Remšničani! Bodimo enotni in složni, opustimo, kar nas je razdvajalo in cepilo, časi so tako resni, da skoro ne vemo, kaj bo jutri in kaj bo morda najhujšega. — Dolga in kruta zima gnjavi vse stvarstvo. Pri Kapunarju, najvišji vrh v

naši občini, nimajo vode, sneg talijo za ljudi in živino, drugod je skoro tako ali le malo boljše. Kar pa je najhuje, dela mi že dva meseca za delavce in ni zaslужka, ko sneg in mraz preveč pritiskata na človeško moč. V nedeljo, 25. februarja, je bilo v zadrugi na Vasi 54 filmsko predavanje o kulturi krompirja. Tukaj je zemlja prav dobra za najbolj okusni krompir.

Dravska dolina

Vuhred. Dne 21. februarja smo imeli tu izredno krstno slovesnost. Gospa Katarina Kralj, p. d. Skacadovnica, žena dolgoletnega cerkvenega ključarja je prinesla h krstu 12. svojega otroka. Bil je deček in mu je boter g. notar v Marenbergu in bivši narodni poslanec Karel Gajšek izbral ime Karel. Mati je dekleško-zdrava, je dobra katoličanka in zavedna Slovenka. Naj jo ohrani Bog še dolgo let pri zdravju! Dosti takih mater bi potrebovali, da bi našemu narodu posebno tu ob meji ne mogel škodovati mrzli severni veter.

Dravsko polje

Maribor. (Proslava prve obletnice kronanja papeža Pija XII.) Sv. oče Pij XII. je bil izvoljen za papeža 2. marca 1939. Dne 12. marca je bil slovesno kronan v cerkvi sv. Petra v Rimu. Ker pade letos prva obletnica kronanja sedaj vladajočega papeža v resni tihi teden, se bo obhajala slovesna proslava tega zgodovinskega dogodka po naročilu prevz. g. apostolskega nuncija v Beogradu v vsej kraljevini Jugoslaviji na četrto ali sredpostno nedeljo, dne 3. marca. V stolni cerkvi sv. Janeza v Mariboru se začne proslava obletnice kronanja papeža Pija XII. omenjeno nedeljo ob 9.30 s slovesnim vvhodom prevz. g. knezoškofa v stolnico, ki ga bodo spremljale katoliške organizacije s svojimi zastavami. Po pridigi bo opravil g. knezoškof slovesno sv. mašo z

ohranil, da ga je mogoče še danes brati, kakor tedaj, ko je bil nov. Ne navadno najdbo so uvrstili v neko zasebno zbirko.

*

Roman brez »ek«-jev

Ameriški pisatelj Ernest Wrigth je pred nedavnim stavil z nekim prijateljem, da bo mogoč napisati roman z najmanj 30.000 besedami, ne da bi pri tem niti enkrat uporabil črko »ek«, ki je tudi v angleščini zelo pogosta. Pisatelj je pri pisanju svojega »romana« potem iz previdnosti odstranil to črko s pisalnega stroja. Svojo nalogo je izvršil, toda stavo je vendarle izgubil. Pod spis je namreč ponosno postavil svoje ime in je pri tem spregledal, da ima Ernest kar dva »ek«-ja.

si rekli, najbrž »Lahko noč«. Luč je ugasnila, slika je potemnela.

Lahko noč! so si rekli ljudje. Lahka se bo spustila noč nanje, mirno bodo počivale stare kosti očetov, močne mišice delavnega sina, a tudi ljubeča mati bo sanjala o svojem drobnem detecu, ki polaga svoje ročice na materine prsi. Lahka je noč vsem, lahka je tudi živini, ki leži v hlevu na stelji, tudi oni kokoši, ki na veji sedi, tudi onemu psu, ki se je zvil v kotu, toda njemu, Luku, ni lahka noč, njemu je težka, strašna noč. Zakričal bi, zastokal. Ali je res to zaslužil?

Prijel se je za leseni steber, začel ga je tresti, kakor da je ta steber človek, ki mu je kriv vse nesreče; toda steber se ni premaknil, ker ga je živa korenika vezala z zemljo. Luka je pogledal. Saj ni bil steber, ampak štor zgorelega debla. V duši ga je zazeblo in zbežal je v noč.

Na kraju vasi se je zvrnil v zapuščenem kozolcu na tla; trudno mu je bilo telo in trudna duša. Marsikako noč je že brezskrbno prespal tu. Tudi nocoj so se mu očli hitro zaprle, telo je ležalo kakor mrtvo, ali njegove misli so bdele in so ga v sanjah mučile.

Sanjalo se mu je, da se mu je izpolnila sreča, da je namesto Andrija sedel za mizo v Matovi hiši, zraven njega pa Mara. Martin se mu je smehljal, smehljala se je Mara. Tedaj je segel po vrču, da bi obema nazdravil, ali predenj je stopil mali črnooki angelček, ono malo

Marino dete, vzelo mu je vrč iz roke in reklo: »Komu napijaš? Poglej za hišo, kako gori! Tako nam ti nazdravljaš!«

Potem se je vzpenjal v strm breg. Na vrhu je čakala Mara. Lezel je, lezel po strmini, ali tedaj je stopil predenj zopet otrok in vrgel kamenček vanj, da se je opotekel, padel bi bil s strmine, ko bi ga ne bil ujel berač Mato, ki se mu je zakrohotal in mu pogledal z mrtvimi očmi v obraz, češ: »Norec, ali ti nisem rekel, da so ljudje zverine?!«

Jutranji mraz ga je stresel. Zbudil se je, sedel in jel premišljevat. V njegovem srcu so se zbudile stare kače in mu sikale v uho: »Maščuj se nad tem prekletim svetom! Ljudje so zverine. Drugi ljubi ženo, ki jo ti ljubiš; ona pa se ti posmehuje v svoji duši, medtem ko poljubuje onega. Oni sedijo mirno pod streho, ti pa se pobijaš po svetu v vetru in burji. Maščuj se ljudem, ki nimajo zate ne solz ne smeha ne imena!«

Huje in huje je kühalo v njem. Sonce se je že visoko pripeljalo, rosa se je že posušila. Luka je stopil iz skrivališča, pogledal je proti vasi, vse je bilo na polju.

Nekaj ga je gnalo naprej. Splazil se je po jarku ob živi meji in prišel prav do vrta Mata Pavlekoviča blizu onega preloga, kjer je bil Mari ponudil ves svoj denar. Nekaj ga je spopadlo, oko se mu je zablistalo, potuhnjeno se je ozrl in skočil čez lesno. Sredi trate je sedelo v zblidi

Pohorje

Slov. Bistrica. V soboto, 2. marca, ob 20 in v nedeljo, 3. marca, ob 15.30 se uprizori v Slomšekovem domu pretresljiva drama »Mutec ojski« po znani Aškerčevi pesmi istega imena. Igralci se skrbno pripravljajo, zato pridite v obilnem številu!

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Prosvetno društvo je imelo v nedeljo, 18. februarja, prvi farni sestanek, na katerem je imel lepo predavanje o političnem položaju v Evropi g. odvetnik Bajlec. Taki sestanki in predavanja so v teh zapletenih časih prepotrebni, ker so ljudje na deželi radi raznih govoric, ki jih širijo brezvestni ljudje, zbegani, zato je koristno, da tuptam dobijo pravilna obvestila in pouk o resničnem stanju razmer. — Kmečka posojilnica je podarila našemu Prosvetnemu društvu 200 lepih knjig in 500 din gotovine, za kar se ji društvo prav lepo zahvaljuje! — Društvo zasebnih in trgovskih nameščencev je zadnje dni imelo občni zbor. — 17. in 18. februarja se je pri nas vršil dvodnevni tečaj mladinske JRZ, na katerem so predavali bivši ministri g. Snoj ter bivši poslanci gg. Kranjc Mariko, Smersu Rudolf in Bajlec Franc ter g. ravnatelj inž. Sodja Jože, g. Kerec Franc itd. Tečaja se je udeležilo mnogo naših mladih in strumnih fantov. — Te dni se je vrnil iz ljubljanskega sanatorija g. kaplan Škraban Janez. — Prejšnji teden se je štiriletna hčerka Heimeyerjevega uslužbenca z vrolo juho tako opekla po glavi in hrbtu, da je opeklina podlegla.

Gomilici. Dne 15. februarja je toplomer zaznamoval 32 stopinj pod ničlo. Tako mrzlo pri nas letos še ni bilo in tudi stari ljudje ne pominjo, da bi kdaj pri nas padla temperatura na toliko stopinj. Leta 1929. je bila huda zima, vendar pa je bila takrat najnižja temperatura 30 stopinj pod ničlo. Razna divjačina je od premraženosti kar popadala in ni mogla več z mesta, tako da so jo ljudje kar pobirali. Poleg mraza je vzrok tudi to, ke vsled velikega snega ne najde divjad dovolj hrane. V večih primerih so tudi svinje v svinjakah tako nazeble, da se niso mogle premakniti.

Genterovci. Pred kratkim so bili pri nas še taki snežni zameti, da je bil promet zelo otežen. V takem vremenu se je peljal po cesti neki posestnik iz Turnišča, a je s konjem in s sanmi obtičal v snegu in toliko časa ni mogel naprej, dokler niso prišli ljudje z lopatami in konja odkopali.

Krajina. Prejšnji teden se je morala pred okr. sodiščem v Murski Soboti zagovarjati tatinska družba, ki je obstojala iz Horvat Janeza in Horvat Jožefa iz Tišine, Skalič Janeza iz Gederovec ter Ficko Karla, Kos Alojza, Horvat Terezije in Skalič Vilme iz Krajine. Pred sodišče so prišli radi tatvin, ki so jih vršili v letih 1938. in 1939. pri grofici Bahthany v Skakovcih. Ukradli so ji iz spalnice 34.000 din gotovine, iz kladišča pa žito in razne kuhinjske potrebščine. Moški so kradli, ženske pa nakradeno skrivale. Horvat Janez in Skalič Janez sta bila obsojena vsak na dve leti in dva meseca robije ter na povračilo

34.000 din, ostali pa so dobili po en mesec in nekaj dni zapore pogojno.

Brezovci. Pred dnevi je posestniški sin Obal brez dovoljenja prekoračil državno mejo ter odšel v Nemčijo. Ker mu pa sreča ni bila naklonjena, so ga nemški obmejni organi ujeli ter ga izročili našim oblastvom. Iz tega se vidi, da tam preko ni več takega razpoloženja, kot je bilo lani, zato ostanite rajši vsi lepo doma!

Slov. Krajina. Letošnja dolga in huda zima nam povzroča mnogo težav in skrbi. Ljudje so večinoma porabili že vso zalogo drv in prezebajo. Mnogo škode so na sadnem drevju povzročili tudi divji zajci, ki so z mladih dreves postrugali večino lubja.

Mačkoveci. Ne vemo, kdo je kriv čudnih razmer na naši pošti. Naši delavci tudi še sedaj dobivajo denar iz Nemčije in tako dobi večkrat denar dnevno do 40 strank ali še več. Naša poštarica pošlje obvestila strankam, naj pridejo takrat in takrat po denar in se sedaj v zimskih dneh nabere pri pošti dosti strank, ali morajo odiditi z dolgim nosom, ko jim gospodična pove, da denarja ni, čeprav jim je še prejšnji dan sporočila, naj pridejo ponj. Prepričani smo, da naša poštarica temu ni kriva, saj ravno ona mora poslušati vse zabavljanje. Ona dobi obvestilo, da denar dobi in zato pošlje na podlagi tega obvestila pozive. Prosimo poštno ravnateljstvo, da napravi tu red. Zdi se nam, da dela to nekdo nalašč ali da bi gospodično poštarico spravil pred ljudmi v slabo luč ali pa se hoče z našimi ljudmi malo poigrati.

Sv. Sebeščan. Od 3. do 10. marca bo pri nas misijon, katerega bosta vodila Prekmurca gg. Törnár Anton iz Veržeja in Nemeč Alojzij iz Radne. — V nedeljo, 18. februarja, pa je bil končan misijon na Cankovi, ki je nadvse lepo uspel. — Od 10. do 17. marca bo pa misijon pri Sv. Juriju. — Pri nas bo sv. birma 17. maja, v petek. Vsi se tega zelo veselimo, saj že 12 let ni bilo pri nas svete birme.

Slovenske gorice

Sv. Barbara pri Mariboru. Te dni je obhajal 20 letnico županovanja g. Kajnih Jožef, ki je bil prej župan v Jablanah, a od združitve občin je župan občine Korena. Imenovani je vodja in odbornik skoraj vseh tukajšnjih organizacij ter agitator in naročnik naših časopisov. Naj ga ljubi Bog ohrani zdravega in delavnega do skrajnih mej življenja! — Čas občnih zborov je za nami, najboljši obiskana sta bila občna zbora JRZ, na katerem je poročal bivši poslanec g. Žebot, ter Kmetске zveze, na katerem je govoril g. Spindler, bivši poslanec, od Sv. Ane. — Pridobili smo več novih naročnikov za katoliško časopisje. Želimo, da bi imela vsaka hiša tudi Mohorjeve knjige!

Radenci. V decembru lani je bil v Mariboru obsojen na šest mesecev 39 letni delavec Franc Kozar iz Stratovec pri Radencih po zakonu o zaščiti države. Ljubljana mu je zvišala kazen na eno leto robije.

Savinjska dolina

Braslovče. Banska uprava in okrajna Kmetška zveza sta organizirali enodnevni kmetjski tečaj

v ponedeljek, 12. februarja, v društvenem domu. Predavali so: g. senator Mihelčič, g. okrajni načelnik Zupanc iz Laškega, g. okrajni veterinar Kulterer iz Celja, g. šolski upravitelj Prislán Ivan iz Petrovc in nazadnje je spregovoril še g. poljski župan Pongrac Turenšek. — V nedeljo, 18. februarja, je bilo predavanje v ljudski šoli v Braslovčah. Predavala sta starešina celjske župe g. Gorogranc in g. kapetan Toš Franc. Predavanje je bilo o bojnih strupih in o organizaciji pasivne obrambe pred sovražnimi napadi iz zraka. Občinstvo je obakrat napolnilo dvorano in z velikim zanimanjem poslušalo predavatelje.

Vransko. Ženska sodarski mojster. Moj odgovor »Jutru«. — Nedeljsko »Jutro« je prineslo brez mojega dovoljenja in vednosti mojo sliko in članek o meni, ki ga je baje napisal nek »študent«. Ker je v članku vse polno netočnosti, sem prisiljena tu javno odgovoriti. Res je, da sem delala pri gostilničarju Novaku v št. Gothartu, kjer me je obiskal baje nek »študent«, ki se mu je zdelo čudno, da opravljam jaz, ženska, sodarsko obrt in imam tudi vse potrebne izpite za to obrt. Ni pa res, da sem dotičnemu »študentu« rekla, naj me dene v »Jutro«. Naša hiša je že od nekdaj strogo katoliška in nikoli niso imeli vanjo dostopa liberalni časopisi, najmanj pa »Jutro«. Zato je čisto navadna laž, da »prav rada prebiram Jutro«. Nikoli ga nisem brala in ga tudi ne bom. Naročena sem na »Slov. gospodarja« in kupujem nedeljskega »Slovenca«. Pa nazadnje bi še ne zamerila Jutrovemu študentu, če je že hotel na moj račun zaslužiti s tistim člankom par dinarjev. Toda ko bi vsaj pisal resnico o meni. Ni res, da sem bila edinka, ko pa smo bili štirje otroci in trije še danes živimo. Tudi mati mi še ni umrla, kakor pravi Jutrov vseznal, ampak še danes, hvala Bogu, živi in je stara že 84 let. Res je, da sem se zgodaj začela zanimati za očetovo sodarsko obrt ter me je oče vpisal med vajence. Položila sem pomočniški izpit in z očetom delala sode in druge sodarske reči. Ni res, da bi ob očetovi smrti še ne imela pomočniške dobe, ko pa sem imela že 20 let te dobe za seboj. Takoj po očetovi smrti sem se javila za mojstrski izpit, da bi lahko prevzela očetovo obrt. Praktično skušnjo sem delala v Celju ter sem morala za to priliko narediti lakovnico, ne pa 80 litrski sod, kakor pravi Jutrov študent. Teoretični izpit sem delala v Mariboru in pri tem nisem imela nobene protekcije, kakor bi mi rad podtaknil Jutrov dopisnik. Res pa je, da sta dva fanta, ki sta z menoj delala, oba pri izpitu padla, dočim sem ga jaz dobro naredila. Po izpitu sem se z veseljem lotila svoje obrti ter me ni bilo nič sram hoditi h kmetom v »štiro«, kakor mi zopet podtika Jutrov vseznal. Čemu bi me naj bilo sram? Toliko sem se čutila dolžno odgovoriti javno na Jutrovo modrost, da si ne bodo mislili ljudje, ki me poznajo, da potrebujem za svojo obrt kake posebne Jutrove reklame. »Jutra« nikoli ne berem in sem za članek o meni zvedela le od drugih ljudi. — Drole Frančiška, sodarska mojstra, Vransko št. 3.

Bele vode—Sv. Križ. Okoli Velike noči bomo imeli pri nas sveti misijon. — Prvi shod pri nas bo na sv. Gregorja, 12. marca, drugi sledijo po redu kot običajno. — V naši fari imamo naroče-

Marino dete samo, čisto samo. Od hiše sem ni bilo čuti glasu, gotovo so bili vsi na delu. Nedaleč od otroka je stal velik škaf vode, s katero so polivali vrt, kadar je je v vodnjaku zmanjkalo. Luka se je približal otroku.

»Ha, tu si torej!« je šepnil hudobno. »Ti črv, ti me najbolj mučiš. Ko bi tebe ne bilo, bi ne bili izglubljeni vsi moji upi. Ko bi ti umrlo, bi tudi oni izvedeli, kaj je žalost in trpljenje. Da, da, tako se bom maščeval! Ne bodo se več veselili, nikdar več ne!«

Dete je gledalo neznanca z velikimi očmi.

»Kaj me zijaš?« se je zasmejal Luka. »Ponoči si me ti, zdaj te bom jaz. Čakaj, čakaj! Kaj bi bilo, če bi te vrgel v oni škaf, da te tam najdejo in se najočeje! Da, dobro bo to.«

Luka je dvignil dete iz zibeli in se nameril proti škafu. Tedajci se je ustavil.

»Ali ne bi bilo bolje, ko bi te ne vrgel?« je preudarjal. »Vedeli bi, da si mrtvo, sčasoma bi preboleli tvojo smrt, prišli bi drugi otroci. Ne, ne bom te. Bolje bo, da te odnesem daleč kam v svet, da te dam ciga.nom. Tvoji ne bodo vedeli, ali si živo ali mrtvo, žalost in upanje se bosta borila v njihovem srcu, to bolj boli kakor najhujši ogenj. Da, odnesel te bom, ti boš to, kar sem jaz, ti boš vse trpel, kar jaz trpim. Pojdi sem!«

Že je hotel naprej, nehote pa mu je oko obviselo v vodi, ki se je v soncu bleščala kakor ogledalo. Zagledal

je sebe: svoje rumeno, zgubano lice, svoje blede ustnice, svoje motne, zbegane oči, to svoje čelo, polno bridkobe, to grdo svojo glavo. Vtem se je ozrl na otroka, dete je razširilo rdeča usteca do jamic, drobne očke so mu veselo zasijale in detece se je beraču tako milo, tako sladko nasmejal, kakor da je zvezda na nebu zatrepetala. Ljudje slikajo angele kot otroke, ljudje ne vidijo angelov, vidijo pa otroke. Luka je pogledal zopet sebe pa zopet dete. Roke so se mu začele tresti, na to zgrbančeno lice je legla globoka žalost, kakor da mu je božja roka zgladila gube in brazde. Eno edino bitje na svetu se mu je nasmejnilo milo, bitje, ki ne ve za hinavščino, bitje, podobno ženi, ki jo ljubi, bitje, ki mu je Bog položil rajski nasmeh na drobna usteca, da, da, ker na teh drobnih ustecih cvete še nedolžna ljubezen za vsakega človeka.

In to bitje naj bi Luka uničil? To dete, ki mu je s tem nasmehom storilo več dobrega, kot vsi drugi ljudje hudega? Ali smeš pohoditi drobno rožo poleg poti, ker ti milo diši? Da bi naj to dete trpelo vse muke, ki jih je on pretrpel? Da bi ga vrgel v prepad, iz katerega sam ni mogel vstati, ko je s hudobnostjo hotel doseči srečo? Ne, ne, ne, mu je jecala duša iz vse globine. Sam bom nosil to kletev, nihče drugi naj je ne nosi, nikomur na svetu ne želim tega. Ne, črviček moj! Rasti srečno med svojimi!

Pasji rod. Ko so leta 1525. ujeli poglavarja madžarskega punta, Jurija Dosa, ga je velel sedmograški vojvoda golega posaditi na razbeljen železen prestol. Potem so privedli njegove tovariše, ki so sedeli več dni brez jedi v ječi in so jih postavili pred izbero, da se najedo mesa svojega na pol spečenega vodje ali pa bi jih takoj obglavili. Tri može, ki so se uprli, so res takoj obglavili, ostali so se vrgli na pol nori od strahu na še živoga vodjo in so ga začeli trgati s svojimi nohti in zobmi. »Pravi pasji zarod sem si vzredil!« je dejal Dosa še prezirljivo, potem pa je zaprl oči in umrl brez nadaljnje besede in ne da bi pokazal, kako trpi.

(Dalje sledi)

*

no katoliško časopisje in smo tozadevno letos še napredovali. Kljub temu, da je majhna fara — šteje 460 duš — in ima dosti revnega sloja, ima med nami glavno besedo »Slov. gospodar«, ki prihaja v 40 izvodih, »Nedelje« pa 12 izvodov. Poleg teh dveh imamo naročene tudi še nekatere druge katoliške časopise, naročnice na »Kmečko želo« so se pa letos podvojile in jo priroma ob mesecu k nam 30 izvodov. Ljudje se pač zavedajo, da jim je le edino katoliško časopisje v sedanjih razburkanih časih v razvedrilo in pouk ter velika obramba proti nevernemu komunizmu.

Požela. Ne pozabite na loterijo Fantovskega odseka, ki bo nepreklicno na velikonočni ponedeljek, 25. marca! Za 3 dni boš postal srečni lastnik motornega kolesa ali drugih krasnih dobrotkov. Lepa priložnost, da za pirhe daruješ svojim prijateljem in znancem srečke naše loterije. Segajte po srečkah! — Prosvetno društvo je vprizorilo v nedeljo, 18. februarja, krasno dramo iz življenja in borbe slovenskega trpina za svojo zemljo in obstoj. Celotna prireditev bo ponovljena v nedeljo, 3. marca. Pridite in pogledajte, ker je res vredna, da se pogleda, kljub temu, da nam iz nekaterih strani nasprotujejo.

Haloze

Sv. Barbara v Halozah. Primanjkuje živeža za ljudi in živino. Drva povsod primanjkujejo. Vse delo stoji in ko se bo sneg poslovil od nas, ne vemo, kje bi začeli. Vinogradi vabijo v rez in kop, sadovnjaki na snaženje, zemlja na praho. Vinogradniki trdijo, da je trsje pozeblo. Saj bi ne bilo nič čudnega in se slabo vedno rado prej uresniči kot kaj dobrega. — Kdor želi zavarovati svoje pri »Karitas« za posmrtno, naj se javi domačemu zastopniku »Vzajemne«. — Petroleja dobimo komaj četrt litra na mesec, kar je pa še za par dni premalo. Obeta se nam izboljšanje. Da bi le res prišlo!

Šmarski kraji

Sv. Jurij ob juž. žel. Prosvetno življenje kljub hudi zimi pri nas ni zmrznilo. Akademija Fantovskega odseka in Dekliškega krožka 18. februarja ostane vsem v trajnem spominu. Tudi tečaj Katoliške akcije 19. februarja je lepo uspel. Udeležilo se ga je 59 deklet. Za spremembo pa bomo v soboto, 2. marca, ob 20 in v nedeljo, 3. marca, ob 9.30 in ob 15 predvajali film »Žrtev spovedne molčečnosti«. Tudi knjižnica Prosvetnega društva se je poživila. Za nad tisoč dinarjev je nabavila novih knjig. Tudi sezname so novi, tako da bodo ljubitelji lepih knjig prišli v polni meri na svoj račun.

Sv. Jurij ob juž. žel. Diplomiral je na agronomski fakulteti zagrebške univerze za inženirja agronomije g. Kincel Hinko. Obenem je napisal odlično tehnološko razpravo. Mlademu inženirju, zelo zavednemu katoliškemu fantu, prav iskreno častitamo k dvojnemu uspehu!

Posavje

Loka pri Zidanem mostu. V kratkem priredita Fantovski odsek in Dekliški krožek v Prosvetnem domu lepo versko igro »V tem znamenju boš zmagal«.

Rajhenburg. Fantovski odsek ima redno vsak četrtek ob 19 svoje sestanke s poučnimi in drugimi predavanji. Poleg članov so vabljeni tudi vsi drugi fantje. Le korajžje pa pridite! Tu se naj zbira cvet naše mladine! — Naš Fantovski odsek se tudi pripravlja na mladčevsko akademijo, ki bo prireditev, kakor se obeta, prva in edinstvena z zelo pestrim sporedom. Nastopili bodo mladci, naši ljubljenci in temelj naše bodočnosti. Starši in prijatelji naše mladine se že sedaj vabite, da ne prezrete te prireditve! — Želeti je, da se še naša dekleta v Dekliškem krožku malo bolj razgibajo! — Tukajšnja Kmečka zveza bo priredila za dekleta trimesečni gospodinjjski tečaj, ki se bo pričel 11. marca. Hvalevredna zamisel! — Naš prosvetni zvočni kino tudi lepo napreduje. Predvajajo se res samo lepi filmi, pa tudi v bodoče so na sporedu samo najboljši, ki si jih velja ogledati. — Nova pridobitev! Naša katoliška društva so preuredila sobo za farno knjižnico in čitalnico. Ta soba je ukusno urejena in dostopna vsem faranom, posebno našim fantom in dekletom. Odprta in toplo zakurjena bo vsako nedeljo in praznik po prvi sv. maši, kjer bodo lahko na toplem prebirali vse časopise, knjige, revije in za kratek čas poslušali tudi radio. Na razpolago bodo tudi razne igre, n. pr. šah, domino itd. Kakor vidite, res udobno! Zato pa prihajajte in se poslužujte vsi!

Naznanila

Vinska razstava in vinski sejem v Ptuj. Dne 10. in 11. marca se vrši v Ptuj vinska razstava in vinski sejem ter razstava zanimivih zgodovinskih predmetov Vinarskega muzeja v Ptuj. Vinogradniki iz Halož in Slovenskih goric, ki želijo razstaviti vzorce svojega vina, morajo to prijaviti vsaj do 1. marca razstavnemu odboru na naslov Vinarske zadruge v Ptuj. V poštev pridejo le dobra, izbrana vina vseh sort. Od vsakega vzorca je treba razstaviti po štiri buteljke. Steklenice da na razpolago Vinarska zadruza. Lahko pa prinesejo vinogradniki vino tudi v dveh slatinskih steklenicah ter se pretoči v butelke, steklenice pa vrnejo. Otvoritev razstave bo v nedeljo, 10. marca, ob desetih. Zlasti so vabljeni gostilničarji in vinski trgovci, ki si ob tej priliki lahko nakupijo dobra in priznana pitna haloška vina ter vina iz Slovenskih goric po primerni ceni neposredno od vinogradnika. Znano je, da so

gospodarske razmere v naših Halozah izredno težavne, da se mora haloški vinogradnik le z največjim naporom boriti za svoj obstoj, zato zasluži, da se ga ob vsaki priliki podpre. Zlasti gostilničarstvo naj bi to dejstvo upoštevalo ter prišlo našim dobro znanim Haložam na pomoč ter odkupovalo vina neposredno od producentov. — V istih prostorih, kjer bo vinska razstava, bo tudi razstava starih vinogradniških in kletarskih pripomočkov ter si bo to razstavo lahko vsako brezplačno ogledal.

Sv. Jurij v Slov. goricah. V nedeljo, 10. marca, bo po rani sv. maši v tukajšnji šoli ustanovni občini zbor podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva, na katerega so povabljeni vsi šentjurski sadjarji. Za to priliko bomo dobili tudi predavatelja SVD, ki nas bo poučil o novih delih in smernicah sadjarstva ter o namenu in pomenu sadjarske podružnice.

Žrebanje nagrad naročnikom »Slovenskega gospodarja«

(Nadaljevanje)

100 nagrad: prosta izbira katere koli vezane knjige Cirilove knjižnice

Lah Mihael, Sv. Mohor 29, Laško
 Rižnar Franc, Gajovci 30, Sv. Marjeta pri Mošk.
 Žolnir Jožef, Lopata, Celje
 Zuraj Franc, Klake 13, Pilštanj
 Voga Evgen, Slivnica pri Celju
 Vošnjak Ivan, Botričica, Sv. Jurij ob juž. žel.
 Pečovnik, Šmartno, Slov. Bistrica
 Pihlar Alojz, Mestni vrh, Ptuj
 Emeršič Jožef, Berinjak 11, Sv. Andraž v Hal.
 Rek Mihael, Mala Mislinja 23, Mislinje
 Grejan Jožef, Vrh 4, Sv. Jurij ob juž. žel.
 Sevsšek Franc, Skomarje, Zreče
 Vagner Štefan, Sred. Bistrica, Črensovci
 Klampfer Adolf, Sv. Martin, Vurberg
 Lačen Ivan, Tezno, Maribor, Majstrova 4
 Valentin Miha, Stare Slemene 44, Konjice
 Draksler Franc, Maribor, Tyrševa 6
 Preložnik Miha, Svetelka, Dramlje
 Baloh Andrej, Velenje
 špegel Marija, Slovenjgradec
 Drole Vinko, Meljski hrib 50, Maribor
 Ževart Ignac, pd. Sele, Podgorje, Slovenjgradec
 župnišče Šmartno pri Velenju
 Katoliško prosvetno društvo Sv. Ema, Pristava
 Frančiškanski samostan Brežice
 Šolske sestre Turnišče
 Mavčec Franc, Bogojina, Prekmurje
 Bračič Janez, Ivanjševci 39, Ivanjci
 Iljaš Marija, Sv. Lenart 18, Brežice
 Volavšek Jakob, Pecl 21, Buče
 Gomboc Josip, Topolovci 6, Cankova
 Zupanc Matevž, Prekorje 5, Celje
 Zepan Gašper, Mihovce 27, Cirkovce
 Slomšek Apolonija, Strahominec 12, Čakovec
 Lampret Peter, Pristava, Črna pri Prevaljah
 Strojnik Anton, Vel. Obrež 62, Dobova
 Puhar Janez, Bukovnica, Dobrovnik, Prekmurje
 Medik Vinko, Obrež 37, Središče ob Dravi
 Hriberšek Matilda, Trnovci 3, Dramlje
 Stopar Jurij, Velka, Dravograd
 Lunežnik Marija, Bukovec, Zg. Polskava
 Jančar Ana, Črešnjevci 102, Gor. Radgona
 Gašpar Štefan, Čepinci 6?, Gornji Petrovci
 Vodnik Antonija, Tolsti vrh, Guštanj
 Bohak Julijana, Sv. Miklavž 70, Hoče
 Grešak Matija, St. Ij v Slov. goricah
 Habjanič Franc, Lahonci, Ivanjkovci
 Kiki Alojz, Zg. Jakobski dol 48, St. Jakob, Sl. g.
 Areh Franc, Trniče 11, Sv. Janž na Drav. polju
 Vajngerl Franc, Jareninski vrh 32, Jarenina
 Šporer Martin, Sv. Jurij ob juž. žel.
 Jež Jakob, Sv. Jurij v Slov. goricah
 Safarič Anton, Dragotinci 2, Sv. Jurij ob ščavn.
 Blatnik Franc, Sv. Miklavž 13, Sv. Jurij ob Tab.
 Šprah Jakob, Kukova 71, Juršinci
 Pučnik Albin, Dobrova, Prihova, Konjice
 Babič Nikola, Cven 34, Ljutomer
 Pečko Terezija, Sv. Lovrenc na Pohorju
 Celec Ivan, Pečarovi, Mačkovec
 Šoba Josip, Sesterže 29, Majšperg
 Dobršek Ivan, Dežno 48, Makole
 Zajdela Alojz, Trnovci, Mala Nedelja
 Pisar Marija, pd. Kozel, Mežica
 Kosi Marija, Lešnica 21, Ormož

Ledinek Rozina, Kaniža, Pesnica
 Valenčak Anton, Hrastje 24, Sv. Peter p. Sv. g.
 Ropotar Terezija, Sv. Peter 79, Sav. dolina
 Prosenik Alojz, Gor. Leskovec 8, Rajhenburg
 Kranjc Julijana, Slivnica pri Celju
 Rak Marija, Gornji Log, Slov. Bistrica
 Kašovič Rozika, Studenci pri Mar., Kr. Petra 75
 Renar Milka, Bukovžlak 66, Teharje
 Kopiter Terezija, St. Ij 9, Velenje
 Veronek Marija, Trgovci 35, Vel. Nedelja
 Ferleš Franc, Krhiče 11, Žetale
 Praznik Ferdinand, Ravne 64, šoštanj
 Novak Franc, Stranje 14, Šmarje pri Jelšah
 Vanovšek Sl., Studenice pri Poljčanah
 Lumežnik Franc, Gladomes 11, Sv. Venčesl, Slov. Bistrica
 Jurše Ivan, Lobnica 14, Ruše
 Benko Štefan, Pertoča 10, Rogoševci
 Selinšek Jožef, Janški vrh, Ptujška gora
 Lovrenko Alojz, Zabolci 88, Sv. Marko, Ptuj
 Müller Lorenc, št. Danijel 20, Prevalje
 Lamut Franc, Poljčane 35
 Preskar Franc, Gradišče, Podsreda
 Krušič Martin, Jablovec, Podlehnik
 Kvas Štefan, Koritna 13, Kebelj, Oplotnica
 Koprivnik Franc, Razdelj 3, Nova cerkev
 Rot Evstahij, Zavodice, Nazarje, Mozirje
 Muršič Anton, Sobotinci, Moškanjci
 Rizman Mihael, Vinski vrh 69, Sv. Miklavž, Orm.
 Dolenc Vincenc, Medvece 26, Majšperg
 Antolič Ivan, Ljutomer
 Špec Marija, Razbor, Loka pri Zidanem mostu
 Šalamon Alojz, Staranovavas, Križevci, Ljutom.
 Rožen Marija, Podgora 21, Kotlje, Mež. dolina
 Gril Jakob, Kapla, Brezno
 Kronvogel Julijana, Jurjev dol 16, Sv. Jurij, Sl. g.
 Dobnik Franc, Kameno 35, št. Jurij ob juž. žel.
 Kortnik Amalija, Razkorže 8, št. Jurij ob j. ž.
 Kren Franc, Vajgen 25, Jarenina
 Mavrič Marko, Stanovno 19, Ivanjkovci
 Hamler Petra nasl., Lokavci 39, Ivanjci
 Miklave Franc, pd. Brglez, Križ, Gornji grad
 Kmetec Alojz, Bohova 6, Hoče
 Türki Franc, Črešnjevce 111, Gor. Radgona
 Novak Leopold, št. Rupert, Gomilsko
 Kostanjevec Franc, Stojinci 24, Ptuj
 Proselc Neža Jožef, Brezina 5, Erežice
 Rožič Franc, Lisce 39, Celje
 Hojnik Anton, Sv. Križ 5, Zg. Sv. Kungota
 Kolenko Ivan, Črensovci 185
 Marovšek Jožefina, Klanc 82, Dobrna
 Majcen Franc, Dol pri Hrastniku
 Ambrož Miha, Dravograd
 Koren Henrik, Morje, Fram
 Osvatič Franc, Šmartno v Rožni dolini, Celje
 Belak Ivan, Škofja vas 42, Celje
 Ašič Stefan, Kremen 38, Videm
 Kunšek Miha, Zabukovje 27, Sevnica

(Konec sledi)

»Slovenski gospodar« stane:
 za vse leto 32 din, za pol leta 16 din, za
 četrt leta 9 din.

Kmečka trgovina

Prodaja živine potom zadruga

Dne 18. januarja 1940 je Kmetijska blagovna zadruga v Gornji Radgoni preko Osrednje kmetijske zadruge v Mariboru naložila na železniški postaji v Gornji Radgoni prvi vagon živine, ki ga je zadruga izvozila na Dunaj. Končni obračun nam pokaže sledeče:

I. Nemci so plačali: tri bike težke 1903 kg (prima) po 7.50 din kg, kar zneso 14.272.50 din; dva bika (I. vrste) težka 1028 kg po 6.50 din, kar zneso 6682 din; enega vola (prima) težek 753 kg po 8.75 din, to je 6588.75 din; pet volov (I. vrste) težki 3381 kg po 7.75 din, kar zneso 26.202.75 din; eno telico (I. vrste) težka 455 kg po 7.50 din, to zneso 3412.50 din. Zadruga je prejela skupaj za 7520 kg 57.158.50 din.

II. Stroški so znašali: a) na Dunaju: spediter 74 din, bolana jetra (odbitek) 222 din, manipulacijski stroški 9.50 din; b) stroški Osrednje zadruge: provizija (2% od 56.853 din) 1137 din, takse zavodu za izvoz 360 din, spediter 112 din, valutno potrdilo 90 din; c) stroški nakladanja: tovarnina 182.50 din, carinski stroški 90 din, občinska tlakarina 17 din, živinozdravniški sklad 80 din, živinozdravnik in kolki 130 din, vrvi 288 din, hlev, seno 156.50 din, delavci, spremljevalec 270 din, obresti za 30 dni (8%) 335 din, režijska zadruga 1000 din. — Vsi stroški so znašali torej 4553.50 din ali pri na Dunaju dognani teži 7520 kg 60 par pri kilogramu žive teže. Vedeti je treba, da je živina v Gornji Radgoni tehtala skupno 8324 kg, na Dunaju pa le 7520 kg. Živina je torej izgubila na teži 804 kg ali povprečno 67 kg pri komadu.

III. Kmetje so za živino dobili takoj, ko so jo zadnji oddali: G. I., Plitvica, bik, težak 788 kg, po 6.25 din: 4925 din; Ž. Š., Trata, bik, težak 705 kg, po 6.10 din: 4300.50 din; K. I., Apače, bik, težak 615 kg, po 6 din: 3690 din; M. J., Velka, šest volov, težki 4579 kg, po 6 din: 27.474 din; R. J., Konjišče, bik, težak 556 kg, po 5.50 din: 3058 din; R. G., Konjišče, telica, težka 500 kg, po 5.50 din: 2750 din. — Zadruga je plačala za 12 glav živine, težke skupno 8324 kg, 49.247.75 din, pred prodajo na Dunaju. Po tehtanju na Dunaju (7520 kg) je pa zadruga poleg gornjega izplačila doplačala še 25 par pri 1 kg žive teže, tako da so kmetje dobili v celoti za 12 glav živine 51.127.75 din ali povprečno po na Dunaju ugotovljeni teži 7520 kg 6.80 din za 1 kg žive teže.

Pripominjamo, da se je ta obračun izvršil še po starih cenah. Danes se plačuje za 1 kg žive teže 50 par več. Poleg tega je zadrugi pri obračunanju vseh stroškov in še pri naknadnem doplačilu kmetom (25 par pri kg) ostal kot prebitek znesek 1478 din, kateri je šel v poseben rezervni sklad, ki bo služil za kritje morebitnih nesreč pri izvozu. Zadruga namerava od vsakega vagona dati gotovo vsoto v ta sklad.

Stanje cen in povpraševanje

Cene mehkega lesa so čvrste. Pri vsem ostalemu blagu so pa cene stalne.

Povpraševanje je za stalne dobave za smrekove in jelove deske in plohe v vseh običajnih debelinah. Prav tako se povprašuje po hrastovih frizih v debelosti 25 mm, v širinah 5, 6, 7, 8, 9 in 10 cm, v dolžini 25—95 cm in od 1 m dalje. Iščejo se tudi smrekove in jelkine deske v III. in IV. kakovosti 18/24 mm debele, dolge 4 m, široke pa od 16 cm dalje. Po dogovoru se lahko proda več vagonov jelovih in smrekovih desk v III. in IV. kakovosti od 18 mm dalje. Za takojšnjo dobavo se išče suho smrekovo lubje (čreslo), zdrobljeno za izvoz, in sicer več vagonov. V nemejenih količinah se potrebujejo hrastovi pragi za nemške državne železnice ter trami »uso Trieste« pretežno 4/5' in 5/6' od 4 m dalje. Ponudbe se sprejemajo za franko vagon Postojna ali Podbrdo za bukova očičena drva, in to vsake količine. Pojasnila se dobe pri tajnistvu Ljubljanske borze, Gregorčičeva 27.

Petrolej je prišel!

V Slovenijo so prišle večje količine petroleja. Pretekli teden so iz Ljubljane poslali v posamezne kraje petrolej v velikih cisternah (sodih), in sicer: v Mursko Soboto 1 cisterno, v Ptuj 1 cisterno, v Poljčane 1 cisterno, v Celje 3 cisterne, v Krško 1 cisterno, v Maribor 3 cisterne, v Zalec 1 cisterno, za Ljubljano so pa ostale 4 cisterne, ker se bo odtod petrolej poslal na Notranjsko in Dolenjsko. V tem tednu bodo torej posamezniki že lahko dobili povsod petrolej. Glede

cen za petrolej veljajo še vedno predpisi, po katerih ne sme biti dražji kot 7 din liter. Pač pa je bencinski kartel predlagal, da se s 1. marcem zviša cena bencinu za 20 par pri litru, ker se je baje bencin v Romuniji spet podražil. Prispele so tudi bencinske karte, katere bodo dobili le oni, ki bodo svoja motorna vozila prijavili do 29. februarja 1940.

Pe čem so bučnice?

Poročali smo, da je trgovinski minister določil najnižjo ceno bučnic, ki je 280 din za stot, in se pod to ceno bučnice ne smejo prodajati. V resnici so pa bučnice danes mnogo dražje, saj morajo naše oljarne, ki kupujejo bučnice v Vojvodini, plačati vojvodinskim kmetom za 100 kg bučnic 400 din, tako da tovarnarje bučnega olja v Sloveniji stane 100 kg bučnic 425—430 din, postavljeno v Slovenijo. To dejstvo nas pouči, da ni pričakovati, da bi se cena bučnega olja v dohodnem času znižala. Bi se menda tudi slovenskim kmetom splačalo saditi čim več buč, saj bi oljarne menda bučnice od domačinov prav tako pokupile kot od Vojvodincev. Poleg tega se pa bučno olje vedno potrebuje v kmečkem gospodinjstvu, kjer se zelo pozna, če se mora olje kupovati.

Nakup vina po Prizadu (Iz Halož)

V »Slov. gospodarju« smo čitali, da bo Prizad nakupoval tudi vino. To idejo pozdravljamo. Ako Prizad podpira bogate pokrajine z zvišanimi cenami za vse živežne pridelke, imamo pravico, da mi, kateri v Haložah nimamo živeža, katerega umetno podražuje v škodo delavskih in pasivnih krajev baš Prizad, da se tudi za naše vino pobriga in skrbi za izvoz v tujino. Vse prvake JRZ prosimo, da naj imajo vendar je enkrat v programu Halože in pomoč pasivnim krajem, naj se že vendar vsaj sedaj, ko hočejo od nas druge države živeža, izposluje, da mora kupiti dotična država tudi naše vino, ako hoče kaj od nas dobiti.

Cene goveje živine po sejmih

Vol. Ptuj 5.50 din, Gornjigrad 5—6 din, Brežice 5.50 din, Ljubljana prvovrstni 6—7 din, drugovrstni 5.50 din, Radovljica 5.50 din, Kamnik 5.50—6.25 din, Kranj 6—6.50 din kg žive teže. — Od Sv. Jurija ob juž. žel. nam poročajo, da sta bila na zadnjem sejmu prvič po 12 letih prodana dva vola po 8 din kg žive teže. Bila sta prignana iz Šmarja in prvovrstna. Drugih prvovrstnih volov ni bilo, zato se je zanje sukala cena le od 6—7 din kg žive teže.

Biki. Ptuj 4.50 din, Murska Sobota prvovrstni 6 din, drugovrstni 5 din kg žive teže.

Krave. Ptuj 4.50 din, Murska Sobota 3.50 din, Gornjigrad 4—5 din, Brežice 3.75—5 din, Ljubljana 4.50—5.50 din, Radovljica 4—5 din, Kamnik 4—5 din, Kranj 5—5.50 din kg žive teže.

Telice. Ptuj 5.25 din, Murska Sobota 5—6 din, Gornjigrad 5 din, Brežice 4.50—5.50 din, Ljubljana prvovrstne 6—7 din, drugovrstne 5.50 din, Radovljica 5—6.50 din, Kamnik 5—5.50 din in Kranj 6—6.50 din kg žive teže.

Razgovori z našimi naročniki

Oprostitev sina-vojaka po treh mesecih službe. F. M. V. Prošnja za oprostitev Vašega sina od vojaške službe kot hranilca bi bila uspešna le, ako ne plačujete od Vašega posestva več nego 120 din letno neposrednih davkov. Prošnja, kolokovano s 30 dinarskim kolkom, bi bilo vložiti na poveljstvo vojaškega okrožja ter ji priložiti: družinsko pojasnilo nekolkovano, (dobite ga pri župnem uradu); potrdilo davčne uprave o višini predpisanih davkov; potrdilo občine, da je sin res bil hranilec, to je, da je vodil gospodarstvo ali vsaj obdelaval posestvo.

Pravica polbratov do skrajšanega roka. S. S. Vdrugeč ste poročeni. Z vsako izmed žena imate enega sina, razen tega je prva žena imela enega nezakonskega sina. Sedaj sta bila na naboru najstarejša dva sinova ter oba potrjena na polni rok. Vprašate, ali ne bi mogla oba doseči pravico do skrajšanega roka; najmlajši sin je sedaj star šele 14 let. — Prvenec bi imel pravico do skrajšanega roka le, ako ne bi imel mlajšega brata, oziroma ako zadruga (rodbina) ne bi

Teleta. Murska Sobota 4.50 din, Gornjigrad 5—5.50 din, Brežice 5.50 din, Ljubljana 6—7 din, Radovljica 6—7.50 din, Kranj 7—8 din kg žive teže.

Svinje

Plemenske. Maribor mladi prišiči 5—9 tednov stari 85—100 din, 3—4 mesece 200—220 din, 5—7 mesecev 300—340 din, 8—10 mesecev 450 do 510 din, eno leto stare 790—840 din komad; 1 kg žive teže 6.50—8.50 din; v Kranju so bili 7—8 tednov stari pujski po 150—260 din komad.

Pršutarji (proleki). Ptuj 7.25—7.75 din, Murska Sobota 8—8.50 din, Gornjigrad 11 din, Brežice 8—9 din, Ljubljana 8—8.50 din, Radovljica 8—9 din, Kranj 8.50—9.50 din kg žive teže.

Debele svinje (špearji). Ptuj 8—8.50 din, Murska Sobota 11.50 din, Gornjigrad 12.50 din, Brežice 10 din, Ljubljana domači 9—10 din, sremški 10—10.50 din, Radovljica 11.50 din, Kranj 10—11 din kg žive teže.

Svinjske kože. Gornjigrad 9 din, Ljubljana 10 din, Kamnik 16 din kg.

Tržne cene

Žito. Umetno sušena koruza 142—145 din, času primerno sušena 132—135 din, banatska pšenica 197—200 din, bačka 207—210 din, ječmen 180 do 185 din, oves 165—167 din, rž 165—167 din, ajda 150—155 din, proso 220—230 din, debeli pšenični otrobi 145—150 din, drobni pšenični otrobi 135—140 din 100 kg železniška postaja.

Fizol. Ribničan 500—550 din, prepeličar 575 do 650 din 100 kg železniška postaja.

Krompir. Oneidovec (kranjski) 140—150 din, rožnik (pozni) 140—150 din, rožnik (rani) 150 do 160 din, kresnik 150—160 din, industrijski (ela, voltman) 100—110 din 100 kg žel. postaja.

Krma. Sladko seno 90—100 din, polsladko 85 do 90 din, kisló 70—80 din, slama 65—70 din 100 kilogramov prešano v bale, žel. postaja.

Mleko. Murska Sobota 2 din, Gornjigrad 2 din, Ljubljana 2.25—2.50 din, Kranj 2—2.50 din liter.

Surovo maslo. Murska Sobota 25 din, Brežice 36—40 din, Ljubljana 34 din, Kranj 36 din kg.

Jajca. Murska Sobota 1 din, Gornjigrad 1.25, Brežice 1.50 din, Ljubljana 1.75—2.25 din, Kamnik 1.75 din, Kranj 1.75 din komad.

Sejmi

4. marca živinski: Ormož; živinski in kramarski: Lemberg, Koprivna-Veliki dol (namesto 3.), Oplotnica (namesto 3.), enako še Vransko in Zabukovje nad Sevnico, Petrovče; goveji, konjski in kramarski: Murska Sobota — 5. marca tržni dan: Dolnja Lendava; svinjski: Ormož; goveji in konjski: Ptuj — 6. marca svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje; živinski in kramarski: Sv. Peter pod Sv. gorami — 7. marca tržni dan: Turnišče; živinski: Veržej — 8. marca svinjski: Maribor; živinski in kramarski: Pilštanj — 9. marca svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje.

Tihosobotni živinski in kramarski sejem na Stari gori v občini Podsreda pade letos zaradi zgodnje Velike noči že na 9. marec. Ta sejem je jako priljubljen. V trgu Podsreda je na razpolago jako točna mostna tehtnica, na kateri bo na sejmski dan za živino na sejem prignano tehtovna tarifa samo 50 par. Zaradi porasta živinske cene je letos pričakovati rekordnega obiska in živahne kupčije.

imela drugega moškega člana z najmanj polnimi 17 leti starosti. V Vašem primeru prva dva sinova ne bosta mogla dobiti pravice do skrajšanega roka, pač pa lahko zaprosite, naj eden ostane dotlej doma, dokler ne bo drugi odslužil svojega roka. Prošnja bi bilo vložiti na poveljstvo pristojnega vojaškega okrožja, jo kolekovati z 10 din ter priložiti nekolekovano družinsko polo, ki jo dobite pri župnijskem uradu. Ko bosta dva sinova odslužila polni kadroški rok, bo imel tretji sin pravico do skrajšanega.

Sprememba njive v travnik. H. F. Radi bi predelali njivo v travnik, pa ne veste, katero travno seme bi si nabavili, kje in koliko. Brez popisa kakovosti zemlje ter lege Vam ne moremo dati točnega odgovora. Seme naročite pri tvrdki Berdajs, Vetrinjska ulica, ter pri naročilu navedite, kako veliko ploskev nameravate posejati, kje leži zemlja in kake kakovosti je. Tvrdka Vam bo po Vašem popisu poslala potrebno količino primerne semena. Po znižani cení semen ne boste mogli dobiti, ker ni za to kredita.

Nov redilni prašek za prašiče. Za 1 prašiča zadostuje samo 1 zavitek za 6 din. Poština povzete za 1, 2, 3 ali 4 zavitke 6 din, od 5 zavitkov naprej 12 din.

Prašek za pitanje govine živine. Pospešuje močno rast in hitro zdebeljenje govedi in telet. Veliki zavitek 10 din. Poština povzete za 1 zavitek 6 din, za več zavitkov 12 din.

Prašek za pomnožitev in izboljšanje mleka pri kravah ter izvrstno hranilno in redilno sredstvo. 1 zavitek 10 din. Poština povzete za 1 ali 2 zavitka 6 din, od 3 zavitkov naprej 12 din.

Konjin povečava pri konjih apetit, jih vzdržuje sveže in bistre ter preprečuje najpogostejše konjske bolezni, posebno katar 1 zavitek 10 din. Poština povzete za 1 ali 2 zavitka 6 din, od 3 zavitkov naprej 12 din.

Mostna esenca Mostin za izdelovanje prvostopne zdrave domače pijače. 1 steklenica za 150 litrov 20 din. Poština povzete za 1 ali 2 steklenici 15 din.

JABLIN
za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjevca. Zavitek za 50 litrov 20 din, s poštino 26 din.

RUMOL
esenca za izdelovanje ruma z domačo slivovko. Steklenica za 2 l ruma 8 din. Poština 6 din.

Drogerija KANC,
Maribor,
Slovenska ulica

Zaloga v Celju:

Trg. Loibner,
Kralja Petra cesta 17

Zaloga v Ptuj:

Drog. Skočir,
Slovenski trg 11

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

CENIK ZASTONJI!

NAJVEČJA DOMAČA
TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Stenmecki
CELJE 24

KLOBUKI, ČEVLJI, NOGAVICE, ROKAVICE, KRAVATE, ROBCI, DEŽNIKI

Vojna avijatika. K. J. Imate sina, ki ima veselje do vojne avijatike ter vprašate, ali bi ga država brezplačno vzgojila za ta poklic. — Baš sedaj je razpisan tečaj za sprejem večjega števila gojencev v zrakoplovno podčastniško šolo v Novem Sadu. Prošnjo je treba vložiti do dne 15. marca na poveljnika Vazduhoplovne podoficerske šole, Novi Sad, aerodrom. Pogoje za sprejem zveste na orožniški postaji.

Brat prodaja vinograd, ogroža izplačilo vknjiženih deležev. M. V. Vaš brat je prevzel po drugem pokojnem bratu posestvo, ostali bratje pa imate dobiti določen delež ter se je v varstvo tega deleža vknjižila zastavna pravica, in to na drugem mestu, ker je na prvem mestu vknjižena posojilnica. Sedaj hoče brat prodati vinograd, zapletel se je tudi v neke sodne stroške, tako da smatrate, da je izplačilo Vaših deležev ogroženo. — Odprodajo vinograda lahko dovolite bremenprosto le, ako se bo vsa kupnina porabila za odplačilo vknjiženih terjatev, bodisi po vrstnem redu, bodisi v sorazmernih deležih. Tožiti brata na izplačilo deležev se ne izplača, ker ste itak zavarovani na posestvu; tožba bi bila na mestu le, ako bi brat tako slabo gospodaril, da bi se vrednost posestva zmanjševala. Ako brat in vknjižena posojilnica soglašata s tem, lahko prevzimate del posestva namesto plačila vknjiženega deleža.

Zasipan cestni jarek ovira odtok vode. J. B. Imate travnik, ki leži tik občinske ceste. Skozi 40 let se je ob cesti nahajal jarek, po katerem se je odtekala voda ob deževju in nalivih. V zadnjem času pa je ta jarek tako zasipan, da se voda odteka po Vašem travniku in sosednji nji. Na Vašo pritožbo je župan obljubil, da se bo jarek izčistil, ko bo banovina uredila in popravila cesto, ostalo pa je le pri obljubi. — Jarki ob cestah se po cestnem redu ne napravljajo v to svrhu, da bi voda s ceste ne odtekala na sosednja zemljišča, marveč le, ako so jarki potrebni za vzdrževanje ceste. Radi tega se s silo ne bo dalo mnogo doseči, razen da preključete dovoljenje, ki ste ga dali za izpeljavo v Vaš travnik le začasno, ako občina brez potrebe zavlačuje obnovo jarka. V ostalem lahko poskusite s prošnjo na krajevni cestni odbor.

Brat ne pusti sestre k staršem. F. M. Vaš oče je izročil posestvo bratu, Vam pa dal zapisati 20.000 din dote, katero bi imel brat Vam izplačati, ko bi se Vi poročili, ali ko bi zapustili dom. Predvidena je bila polletna odpoved. Ker je brat z Vami grdo ravnal, ste dom zapustili ter zahtevali izplačilo dote. Sedaj ste že leto dni od doma, brat Vam še vedno ni dote izplačal, ne pusti Vas pa tudi ne nazaj na dom svojih staršev. Vprašate, ali res nimate pravice, povrniti se k staršem, zlasti, ker sta oba že stara ter potrebna postrežbe. Nadalje, kam naj se obrnete, da boste dobili denar. — Po našem mnenju imate pravico biti na domu svojih staršev vse do tlej, dokler Vam brat dote ne izplača. Ako izplačila ne boste dosegli zlepega, boste morali brata pač tožiti, in sicer najenostavneje s tako

zvanim plačilnim poveljem. Oskrbite si siromašno spričevalo ter se na kak uradni dan zglasite pri okrajnem sodišču, kjer bodo tožbo sprejeli na zapisnik ter Vam dali nadaljni pouk. Ako se brat zoper plačilno povelje ne bo pritožil, lahko vodite zoper njega izvršbo in bi morali v skrajnem slučaju predlagati prisilno dražbo posestva. V slučaju ugovora zoper plačilno povelje bo razpisana razprava in morate paziti, da je ne zamudite. V nobenem primeru Vam brat ne bi smel braniti prihajati k svojim staršem na obisk. Ako so Vaši starši pomoči potrebni, imajo pravico do stalne postrežnice, ako jim sin potrebne postrežbe ne nudi. V nasprotnem primeru pa si postrežnice ne bi smeli vzeti k sebi, ki si niso te pravice v izročilni pogodbi izgovorili.

Državna služba, najraje pri železnici. P. T. Zanimajte se za kako državno službo, in sicer bi najraje šli k železnici. — Vaša izobrazba zadošča za službo zvaničnika. Ako bi hoteli dobiti službo na železnici, morate najprej zaprositi pri ravateljstvu ali kaki progovni sekciji, naj Vas sprejmejo kot delavca. Ako vas sprejmejo, Vas bodo najbrž v par dneh dodelili prometu ali v brzojavni oddelek. Normalno pa prosilce zaposlujejo najprej nekaj časa kot delavce, dokler se ne izkaže njih uporabnost. Po delavcu postanete dnevničar-zvaničnik. Prošnji priložite zaenkrat le rojstni in krstni list, šolski izkaz in pravstveno spričevalo. Ostale dokumente boste lahko predložili pozneje. Potrebovali boste domovnico, zdravniško spričevalo, uverjenje o vojaški službi, potrdilo, da niste pod skrbstvom ali v konkurzu in da ni nad Vami podaljšana očetovska oblast ter potrdilo, da niste bili obsojeni na izgubo častnih pravic.

Podpora od sina v Franciji. H. J. Imate sina, ki biva že več let v Franciji, je postal francoski državljan ter moral 1. septembra 1939 v vojno. Dotelej Vas je podpiral s svojim zaslužkom, od 1. septembra naprej pa ne dobite nobene podpore več, ste pa podpore zelo potrebni. Za pojasnilo se obrnite — lahko tudi pisмено — na francoski konzulat v Ljubljani ter zaprosite, naj posreduje, da boste dobili željeno podporo.

Služba bolničarke ali strežnice. A. M. Vaša hčerka bi rada dobila službo kot strežnica ali bolničarka v kakem zdravilišču ali bolnišnici. Vprašate, kaka izobrazba se zahteva. — Ako bi rada Vaša hčerka postala tako zvana zaščitna sestra, bi morala absolvirati šolo za zaščitne sestre v Ljubljani. V to šolo se sprejemajo dekleta z veliko maturo, dekleta z malo maturo pa le, ako so stara najmanj 18 let. Šola traja tri leta. Natančnejše pogoje lahko zveste pri ravateljstvu navedene šole, ki se nahaja v Ljubljani, Lipičeva ulica. V tej šoli se nahaja tudi enoletni tečaj; absolventke tega tečaja so tako zvane nevalke ali bolničarke in se jih uporablja za nego dojenčkov, odnosno otrok. Razen tega prireja Rdeči križ tečaje za bolničarske strežnice, a navadno le v mestih in v večernih urah. Ali in katera izmed navedenih služb je prosta, Vam žal ne moremo povedati.

Umetne oči

izdelujemo našim pacientom povsem naravno.

F. Ad. Müller Söhne
Wiesbaden

V Mariboru:
Hotel „Zamorec“
Gosposka ulica
6. marca 1940

**Cirilova
knjižarna
v Mariboru**

priporoča naslednje
nove knjige:

Čsaba: Njezino proročje. S predgovorom Tihomira Totha. Broš. 15 dinarjev.

Tihomir Toth: Proljetne oluje. Broš. 20 din.

Tihomir Toth: Karakter. Broš. 20 din.

Fajdiga: Božji otroci. Broš. 16 din, vez. 24 din.

Ahčin: Komunistem, največja nevarnost naše dobe. Broš. 10 din.

Papini: Priče trpljenja Gospodovega. Vez. 60 dinarjev.

P. Hugo Bren: Fridrik Baraga v žaru svoje svetosti. Broš. 5 din.

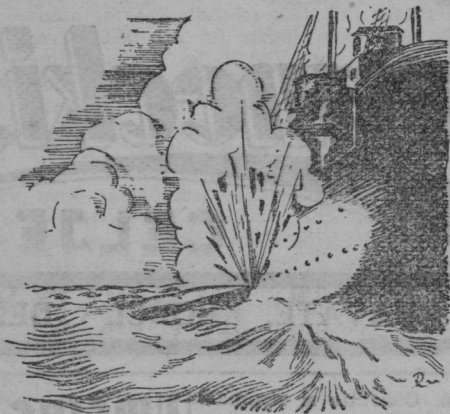
Dr. Egidij: Sejavec. 11. snopič. Broš. 16 din.

Presveti zakrament. Premišljevanja o svetem obhajilu. Iz spisov in govorov bl. Petra Julija Eymarda. II. zvezek. Broš. 26 din, vez. v platno in z zlato obrezo 34 dinarjev.

Kalan: Bog med nami. Obiskovanja in premišljevanja v presvetem zakramentu pričujočega Boga. Vez. v platno 44 dinarjev.

Avtomatična aviacija — najstrašnejše orožje bodoče vojne

Znano je, da so uporabljali v svetovni vojni majhne motorne čolne za napad na sovražne ladje. Ti majhni motorni čolni so se dali avtomatično brezžično upravljati z obrežja ali pa iz spremljajočih letal, ki so se skrivala v velikih višinah. Seveda v motornih čolnih ni bilo žive duše, pač pa je bila nameščena fina aparatura sprejemnega brezžičnega stroja, ki je vodila čoln točno po ukazih oddajne brezžične postaje na letalu ali obrežju. Ti avtomatično upravljani čolni so bili polni eksplozivne snovi in so imeli to nalogo, da so se zaleteli v sovražno ladjo, nakar se je zaradi udarca vžgala eksplozivna snov, ki

je raznesla čoln, obenem pa tudi potopila sovražno vojno ladjo.

Danes se tudi vojne ladje upravljajo na brezžični način. Vendar te ladje služijo le kot tarča topovom ob pomorskih manevrih modernih mornaric.

Ob koncu svetovne vojne so pa že delali poskuse z letali brez pilota. Tako letalo vodi robot, stroj, nameščen v letalu. Robot, tudi avtopilot imenovan, nima človeške oblike. To je komplicirana aparatura, ki vodi letalo sigurneje od človeške roke k svojemu cilju. Pravi pilot, ki se je tudi vozil s tem avtomatičnim letalom, ni imel drugega opravka, kot da je dal letalu gotovo hitrost, višino in smer. Vse ostalo delo je prevzela aparatura, ki pazi, da ne popusti hitrost, da letalo ne odstopi od smeri in da ne pade z ozirom na višino.

V Ameriki se je pojavil že dokaj prej ta pilot, ki opravlja delo pravega pilota. Znano

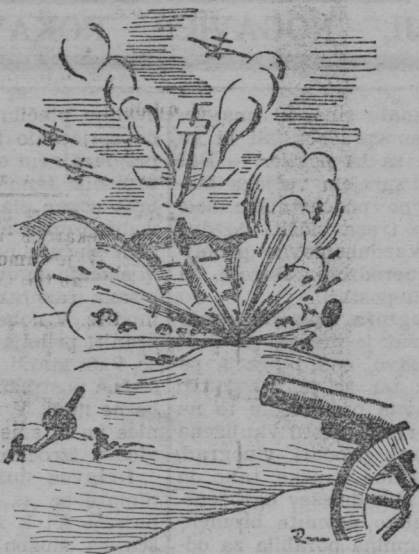
Vodilno letalo se dvigne visoko v zrak in usmeri avtomatična letala nad sovražno mesto

je, da je bil v letalu, ki je letelo okoli sveta, le en sam človek. Le-ta ne bi mogel vzdržati napora na dolgi poti, če mu ne bi pomagal tajinstveni robotni pilot. Po tem uspehu z avtomatičnim pilotom so uvedli robote na vseh ameriških potniških letalskih progah. In kakor vidimo, je robot prodril tudi v Evropo in se uporablja na nekaterih letalskih poteh. Letalski robot čuva pilota pred utrujenostjo, zaradi česar se pravi pilot lahko sprehaja po letalu, namesto da bi se držal napetih živcev pilotskega sedeža.

Iznajdba avtomatičnega pilota je silno važna z ozirom na vojno tehniko. Pri prometnih letalih delujeta dva pilota: živi in avtomatski pilot. Človeški pilot mora voditi letalo pri vzletu in spustu, avtomatski pilot pa vodi letalo od izvršenega vzleta do nastopa spu-

stitve. Na vojnih letalih pa mora vse to delo opraviti avtomatski pilot. On se dviga, leti in spušča na osnovi navodil, ki jih dobiva radio-telegrafskim potom od zemeljske oddajne postaje. Njegov mehanizem se avtomatično giblje, ustavlja in zopet sproži. Za držo ravnovesja letala je nameščen v letalu poseben mehanizem, ki spravi po potrebi ta ali oni motor v gibanje ali pa ga po potrebi ustavi. Danes ima ta mrtvi mehanizem gibčnost in elastičnost živega telesa.

Kolikor je važen in koristen tak letalski robot v miru, toliko strašnejši bo v službi vojnih operacij. Znani so že poskusi z avtomatičnimi letali. V tem prednjači Anglija, ki ima že celo eskadro takih letal. Ob priliki parade pred pokojnim angleškim kraljem Jurijem so že taka letala letela v neizmerni višini, na katere se je otvoril ostri ogenj iz topov vseh vojnih ladij. Ob tej priliki se je izvedelo tudi, da Angleži upravljajo z zemlje cele eskadre letal ter jih lahko brezžično odpošljejo na odrejena mesta, kjer mehanično spuste ves tvor bomb, kar povzroča strahovite eksplozije.

Avtomatična letala nalašč strmoglavi s svojim eksplozivnim tvorom med topničarje

Avtomatična aviacija bo najstrašnejše orožje vojn. Zamislimo si samo v dejanja takega letala. Ali se bo letalo balo obstreljevanja, čeprav bi letelo prav nizko? Ali se bo ono balo zaleteti se v nasprotnikovo letalo? Avion brez pilota bo avion, ki ne pozna usmiljenja, niti groze in strahu. To je najsmelejše letalo, ki vse poskusi, ki se ne boji ne preprek, ne daljave, ne boja, ne težav, to je letalo brez duše, do skrajnosti drzno in nevarno.

Sigurno je, da bodo imela avtomatična letala povsem nov izgled, saj ne bo treba skrbeti za pilotovo udobnost in varnost pred izstrelki. Ves prostor bo na razpolago v glavnem le tvorom, obstoječim iz najrazličnejših bomb.

Avtomatična letala bodo vodili brezžičnim potom z zemlje, ali pa iz nekega letala, v katerem bo sedel radio-pilot in oddajal iz svojega izpodnebnega skrivališča ukaze avtomatičnim letalom.

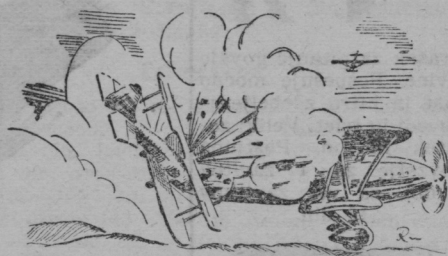
Zamislimo si! Vodja avtomatičnih letal je dobil ukaz, naj napade s svojo eskadro ponoči sovražno mesto. Avtomatična letala, obložena z bombami, se dvignejo ob napovedanem času, za njimi pa krene vodilno letalo z radio-oddajno postajo, ki bo vodilo podjetje. Vodilno letalo se dvigne visoko v zrak, radio-pilot v njem pa usmeri vsa avtomatična letala nad sovražno mesto.

Mirno plava avtomatična aviacija nad mestom. Namah se neko letalo spusti niže. Sovražno protiletalsko topništvo strelja brezumno na to letalo, ki mirno drži z ugašenim

motorjem navzdol. Čim dospe letalo nad vojaško važni predmet, se avtomatično raz nje-ga sesujejo bombe: sovražni predmet zleti v zrak. Vzlic besnemu obstreljevanju se letalo srečno izmakne iz območja protiletalskih topov.

Drugo avtomatično letalo, vodeno radiovalovnim potom, nalašč strmoglavi z vsem svojim eksplozivnim tvorom med topničarje, ki obstreljujejo letala.

S sovražne strani se dvignejo letala v boj zoper napadajoča avtomatična letala. Nekaj letal se postavi po robu, da bi lahko ostala avtomatična letala opravila svojo odkazano nalogo. Boj med temi letali se prične: avto-

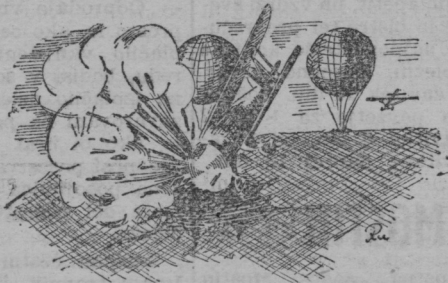

Avtomatično letalo zavozi v sovražnika

matična letala proti letalom s človeško posadko. Neustrašeno avtomatično letalo enostavno zavozi v sovražnika in obe letali ob strašni eksploziji padeta na zemljo. Sovražnik je s tem utrpel večjo škodo, kajti avtomatično letalo je dokaj ceneje, a vrh tega ne zahteva ob žrtvovanju letala človeških žrtev.

Po končanem boju bi se podala avtomatična letala nad pristanišče. Obramba važnih postojank mesta proti avionom je bila ob koncu svetovne vojne tako zamišljena, da bi se nad njimi razprostrla žična mreža, ki bi lovila padajoče bombe. Mrežo pa bi držali v zraku ob robovih pripeti baloni. Avtomatična letala vzlic tej obrambi skušajo uničiti v pristanišču usidrano sovražno mornarico.

Neko avtomatično letalo se vrže na žično mrežo. Ker je polno ekrazita, eksplodira in mreža se raztrže na tisoče kosov. Sedaj sledi šele pravi napad mehaničnih letal...

Avtomatično letalo se vrže na žično mrežo

Kakor vidimo, imajo avtomatična letala ogromno polje udejstvovanja. Noben protiletalski top, noben šrapnel ne more odvrniti od svojega cilja te neme, a grozne avtomatične pite.

Ze z majhno domišljijo si lahko predstavljamo, kakšen preobrat v vojevanju bo prinesla avtomatična aviacija v vojnah. To bo novo, a grozno orožje, ko ga bodo začeli uporabljati.

★

SMEJTE SE!

Moder odgovor

Neka gospa je vprašala prijatelja, kako bi mogla pred služinčadjo zavarovati sodček piva.

Ta ji je odgovoril: »Najboljše sredstvo je to, da poleg njega postavite sod vina.«

Ni njegova krivda

»Pred štirinajstimi dnevi sem vam posodil dežnik in šele zdaj ga prinesete nazaj!«

»To ni moja krivda, moj dragi prijatelj, če je pa ves ta čas deževalo.«

Velikodušen sinček

Mati: »Res si poreden in neposlušen. Mi je žal, da sem ti prej dala pecivo.«

Sinček: »Nič zato, mama! Če ti je žal, ti rad odpuštam.«

MALA OZNANILA

SLUŽBE:

- Gospodarski urad Fala** išče domačega zidarja. 282
- Viničar s štirimi delovnimi močmi** se sprejme: Maribor, Frankopanova 14. 272
- Iščem dve družini s štirimi delovnimi močmi** za vsako delo na posestvu, po možnosti s svojo živino. Oskrbništvo Avernas, Zgornja Sv. Kungota. 273
- Dekle za vse, ki zna kuhati, in dekla za gospodinjstvo** se sprejmeta v gostilni Krempl, Radvanje pri Mariboru. 274
- Viničar! Mlajša viničarska zakonca brez otrok**, ki govorita nekoliko nemško, se sprejmeta proti hrani in plačilu. Vprašati pri Rauscher, Loče pri Poljčanah. 277
- Majerja h goveji živini s tremi delovnimi močmi** iz okolice Sv. Lenarta sprejme H. Sarnitz, posestnik pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. 278
- Ofer se sprejme takoj Pernica 31, Sv. Marjeta ob Pesnici**. Naslov: Justina Puklavec, Majstrova 2. 286
- Kmečko dekle sprejme Marija Harb, Košaki pri Mariboru**. Plača 130 din. 290
- Hlapca sprejemem**. Simerl, Počehova 67, Maribor. 292
- Pošteno dekle, ki opravlja kmečka dela in zna nekaj kuhe**, se sprejme v stalno službo. Dobra hrana, letna plača 1200 din. Ponudbe upravi »Slov. gospodarja« pod »Poštena 293«.
- Viničar s štirimi delovnimi močmi** se takoj sprejme: Košaki, Pekel 31. 302
- Išče se viničar s štirimi delovnimi močmi**. Naj se javi v Mariboru, Gregorčičeva ulica 22, prvo nadstropje, v nedeljo, 10. marca, predpoldne. 296
- Sprejemem ofra**. Rudolf Partlič, Vosek, Sv. Marjeta ob Pesnici. 297
- Učenca, pridnega in poštenega**, sprejme Ivan Horvat, parna pekarna, Maribor, Aleksandrova cesta 59. 298
- Družino, štiri delovne moči, išče graščina Lantsental, Pesnica**. 305
- Služkinjo in šole prostega fanta sprejemem**. Reisman, Bohova, Hoče. 306
- Hlapca, pridnega, vernega, nekadilca, iščem, najrajši za stalno pri hiši**. Naslov v upravi. 314
- Išče se dekle, ki zna kuhati**. Warsberg, Šmartno ob Paki. 315
- Ofer za viničarijo se sprejme**. Vprašati: Maribor, Gospejna 4/I. 312
- Viničar s štirimi delovnimi močmi** se takoj sprejme. Kugy, Maribor, Frankopanova 14. 317
- Služkinja, poštena, mlajša, večša kuhe**, se sprejme. Košaki 39. 261

POSESTVA:

- Kmečki mlin iščem v najem, tudi s posestvom**. Leopold Podgoršek, Selnica ob Dravi. 288
- Kupim vinograd s sadovnjakom, če možno tudi s stanovanjskim poslopjem**. Ponudbe poslati na naslov: Vrečar Alojzija, Laško 61. 294
- Prodam posestvo**. Cena po dogovoru. Franc Lederer, Polička vas 39, Jarenina. 271
- Prodam posestvo 15 johov**. Kupim manjše proti Mariboru. Kaukler, Poljčane. 303
- Prodam malo posestvo v dobri legi, poslopja nova**. Župec Ferdinand, Proleh 14, Sv. Ana v Slov. goricah. 311
- Manjše posestvo, do 30.000 vrednosti, po možnosti skupaj, kupim med Muro in Dravo**. Ponudbe sprejema Anton Horvat, Črensovci. 245

LOKALI IN STANOVANJA:

- Stanovanje na deželi pri Mariboru oddam**. Kosarjeva 38/I. 309

MR. BAHOVEC

PLANINKA
ZDRAVILNI
ČAJ

Pomlad...

Kakor priroda, tako je tudi naše telo onemoglo in se težko brani boleznim. Zaradi tega mu moramo pomagati in ga napraviti odobno in zdravo. Moramo ga očistiti nakopičenih in telesu škodljivih tvarin ter mu dovažati nove in oživljajoče soku.

V ta namen se priporoča za naravno zdravljenje

„PLANINKA“-ČAJ

ki je pripravljen večinoma iz najboljših planinskih zelišč in je njegovo koristno delovanje že priznано v znanstveni medicini.

Dolgoletne izkušnje nam potrjujejo, da je „Planinka“ zdravilni čaj zelo dobro ljudsko zdravilo, ker izhajajo njegove sestavine iz znanstvenih in deloma tudi ljudske medicine.

„Planinka“ zdravilni čaj je dober regulator za čiščenje in obnovo. Rad tega učinka v 6-12 tedensko zdravljenje s „Planinka“ čajem Bahovec izredno dobro:

pri slabi prebavi in zaprtju,

pri nerednem delovanju čreves,

pri napetosti telesa, omotici, glavobolu, nespanju in zgagi,

pri obolenju sečne kisline,

pri obolenju jeter in hemeroidih,

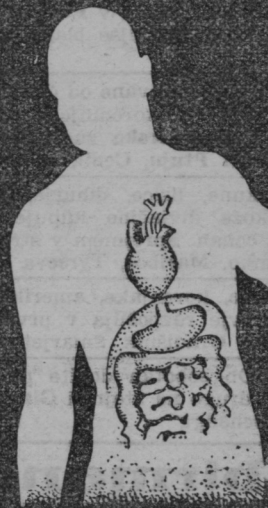
pri nervozi in živčnih boleznih.

„Planinka“ zdravilni čaj pospešuje apetit. Zahtevajte v lekarnah izrecno „Planinka“ čaj Bahovec, ki je samo tedaj pravi, če je zaort in plombiran ter nosi ime:

MR. BAHOVEC APOTEKA
LJUBLJANA

ZDRAVILNI ČAJ „PLANINKA“

Reg. Sp. br. 14.212 od 10. VII. 1934.

RAZNO:

- Kupim par malih konj, starost 3-5 let.** Šantl Alojz, Sv. Marjeta ob Pesnici. 310
- Dva šivalna stroja v dobrem stanju** poceni prodam. Medved, Zg. Breg 30, Ptuj. 318

Redni občni zbor

SPODNJEŠTAJERSKE

LJUDSKE POSOJILNICE V MARIBORU,

r. z. z n. z.,

se vrši v četrtek, dne 14. marca 1940, ob 16. uri v uradnih prostorih v Mariboru, Gospeška ulica št. 23, s sledečim sporedom:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Potrjenje računskega zaključka za leto 1940.
5. Sprememba pravil v smislu novega združnega zakona.
6. Volitev nadzorstva.
7. Volitev treh članov načelstva.
8. Slučajnosti.

V smislu § 33. zadruginih pravil se vrši v slučaju nesklepčnosti eno uro pozneje, to je ob 17. uri, istotam drugi občni zbor, ki sme sklepati ob vsakem številu združnikov. 316

Botrce in botri!

Največjo izbiro za oblekce v svilenem in volnenem blagu po zelo ugodnih cenah Vam nudi le trgovina **I. PREAC** z manufakturo in konfekcijo Maribor, Gl. trg 13 Velika izbira letnih damskih plaščev! 307

ZAHVALA

Podpisani Kores Florjan, posestnik in cestar v Limbušu, se tem potom iskreno zahvaljujem »Slaviji«, jugoslovanski zavarovalni banki v Ljubljani, ki mi je mojo požarno škodo takoj po požaru ocenila in mi odškodnino v moje popolno zadovoljstvo kulantno izplačala.

Zaradi tega vsakemu posestniku prav toplo priporočam, da zavaruje svoje imetje pri »Slaviji«.

V Limbušu dne 26. januarja 1940.

313

Kores Florijan.

Za pomlad „BOZA-OBLEKE“

za gospode in dečke imamo že na zalogi izredno veliko izbiro v vseh velikostih in izredno ugodnih cenah! — Obleke za birmance v veliki izbiri!

I. Preac, Maribor, M Kotnik,
Glavni trg 13 Grajski trg 1

HALO!

Kupujte, dokler še imamo veliko zalogo angleškega in češkega blaga, po znano nizkih in še starih cenah, za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, oficirske, financerske in železničarske uniforme itd. samo v **CEŠKEM MAGAZINU** pri glavni policiji.

Velika odprodaja ostankov!

Krojaške potrebščine!

HALO!

MALA OZNANILA

RAZNO:

Sodarstvo dam v najem z orodjem in stanovanjem je obrt. Žabota, sodar, Veržej. 284

Prodaj več polovnjakov jabolčnice, liter po 2 din. Ivan Hojžar, Velika Nedelja. 281

Proda se petletna kobila, breja. Oglasi se: Jakobu Senekoviču, Pernica. Sv. Marjeta ob Pešnici. 304

Gostilna Vintgar je zbirališče meščanov in okoličanov. Točijo se starogorska dobro znana vina; gorka in mrzla jedila vsak čas; shramba koles; hlevi za konje. Se priporoča Furlan. 276

Matija Pavlič, trgovina v Framu, Vam nudi najrazličnejše in najboljše blago za botre in birmance. 289

Cepljene trte, obvarovane od črvov (ogrcov), lepo razvite in dobro ukoreninjene nudi, dokler traja zaloga, I. trsničarska zadruga v Sloveniji, p. Juršinci pri Ptuj. Cenik zastoj! 114

Veverice, kune, lisice, dihurje, divje zajce ter ostale kože divjačine kupujem po najvišjih dnevnih cenah. Sprejemem v strojenje in barvanje. Semko, Maribor, Tyrševa 7. 285

Cepljene trte, korenjake, ameriške ključice in drve drevje razpošilja v prvovrstni kвалiteti drevesnica Gradišnik, šmarjeta pri Celju. 218

Primorci! Ob sobotah dobite primorsko orodje, fauce in drugo na stojnici Glavni trg, pred gostilno Tscheligi. 259

Za birmance

štofe, volno, svilo ter vsakovrstno manufakturno blago, kupite po nizkih cenah pri

Miri Penič

MARIBOR, Vetrinjska 9. 301

Kupujte pri naših inserentih!

Priporoča se Kupčič-eva drevesnica in trsnica na Ptujski gori! 1600

Drevesca: češnje, breskve, nizke vrtnice in spenjavke, vinsko trsje in ključice, jablane itd. dobro kupite v drevesnici Jelen, št. Ilj pri Velenju. 29

Cunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo volno, dlako arovce, staro železje, kovine, baker, mešenino kupi in plača najbolje: Arbeiter, Maribor, Dravska ulica 15. 11

POZOR! JESEN-ZIMA. Zavoljo preselitve trgovine prodajam zalogo po znižanih cenah, akoravno so cene zavoljo pomanjkanja volne in bombaža poskočile, Vam po lanskim cenah nudim in sicer: Paket Serija R 14—18 m kakor obče znano dobro uporabnih ostankov barhentov in flanelov za obleke in spodnje perilo 128 din. Reklamni paket serija K vsebina 18—22 m boljšega flanela v najlepši sestavi paket 130 din. Nadalje specialni paket ORIGINAL Kosmos D z vsebino 15—18 m Ia. barhentov in prvovrstnih flanelov za izjemno ceno 150 din. Paket serija Z 3—3.20 m dobrega sukna, za moško obleko, damski kostum, damski ali moški plašč in sicer: Z-1 130, Z-2 160, Z-3 200, Z-4 250, Z-5 300 din. Vsak paket poštnine prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neodgovarjajoče zamenjam! Izrabite ugodno priliko in pišite takoj; navedene cene veljajo samo tako dolgo, dokler zaloga traja. — Pričakujem cenjena naročila in beležim s spoštovanjem Razpošiljalnica KOSMOS, Maribor, Razlagova 24/II. 1529

TRTA

Cepljenke najodličnejših vrst ter ključice in korenjaki Kober 5BB, Teleki 8B, Chasselas 41B. Prvovrstna kakovost, sorta z jamčena.

Veletrsnica in drevesnica:

Prvi Jugoslavenski Loznjaci

Ceniki zastoj in poštnine prosto!

Daruvar. 6718

Klobuke proti dežju impregnirane, doma izdelane, kakor tudi razne okraske dobite najceneje pri Babošek Vladko, klobučarstvo, Maribor, Vetrinjska 5. 287

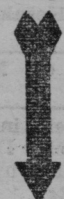
Obvestilo

Za Veliko noč in pomlad ne zamudite prilike, čoder še traja velika zaloga novih vzorcev

manufakture
konfekcije
moške obleke
fantovske obleke
hubertusi
damsko perilo
moško perilo
vse vrste platna
vse vrste šifone
posteljne odeje
nogavice itd.

Krojaške potrebine!
Stare nizke cene!

Samo pri

Razprodaja ostankov in zimskega blaga po znižanih cenah

Josip Šusteršič nasl.
Janko Klobasa, Maribor, Gl. trg 17

Kolosalno blago

za damske pomladanske plašče se dobi poceni pri TRPINU, Maribor, Vetrinjska 15. 275

Ljudska posojilnica v Celju

zadruga z neomejenim jamsivom

obrestuje hranilne vloge brez odpovedi po 4%, na trimesečno odpoved pa po 5%.

Vse vloge izplačuje točno po dogovoru

V S A K PREVDAREN SLOVENSKI GOSPODAR
Z A V A R U J E

SEBE, SVOJCE IN SVOJE IMETJE **LE PRI**

VZAJEMNI ZAVAROVALNICI V LJUBLJANI

PODRUZNICA: CELJE palača Ljudske posojilnice. GL. ZASTOPSTVO: MARIBOR Loška ulica 10

KRAJEVNI ZASTOPNIKI V VSAKI FARI!

Laško

O laški okolici bi lahko rekli: Kolikor hribov, toliko cerkva. Kamor koli pogleda človek, povsod se razveseli oko ob pogledu na belo cerkvico, ki pozdravlja raz hriba.

Po holmi in bregih, okrog cerkva in pod njimi pa se razprostirajo kmetije. Težavno je obdelovanje brežnje zemlje, ki ne daje Bog ve koliko. Ob zelju in žgancih ter črnem kruhu teče življenje še zdravo in nepokvarjeno.

Mesto Laško.

Ko so se ob času preseljevanja narodov Slovenci priselili v te kraje, so bivali tod še Kelti, katere so imenovali Slovenci »Vlahe« ali »Lahe«. Po njih je dobilo tudi Laško svoje ime. Iz teh časov izvirajo tudi imena: Laška vas, Lahomno, Lahomšek, Lahov greben.

Postanek Laškega se ne da ugotoviti. Gotovo pa je, da je bila tukaj naselbina že pred pričetkom tega tisočletja. Leta 1212. se že imenuje Laško trg. Od takrat je tukaj tudi sodnija. Laški sodni okraj je bil zelo razsežen. Tukaj so se izvrševale tudi smrtno obsodbe. V bližini vasi Debro so stale vislice za razbojnike. Še danes se pravi tam: »za gavgami«. Domneva se, da so bile tudi v Jagočah. Laško je spadalo k Savinjski marki, lastniki teh posestev so se večkrat menjavali.

Prvotne listine in privilegiji laškega trga so se izgubili. Pač pa je ohranjenih 9 privilegijskih listin poznejšega izvora. Sedem od teh hrani laški muzej.

Laško je precej trpelo zaradi turških vpadov. Tako so leta 1487. požgali ves trg. Takrat je zgorelo mnogo znamenitih listin.

Kmetje iz laškega okraja so se leta 1515. udeležili tudi znamenitega kmečkega punta na Slovenskem. Mislili so, da se bodo otrsli desetine in tlake, pa se ni posrečilo. Bili so premagani in morali potem radi puntarstva plačevati še posebno kazen.

Leta 1598. so dobili Laščani od cesarja Ferdinanda II. pravico, da si smejo sami iz svoje srede izvoliti sodnika. Potrdil jim je tudi trški grb: tri srebrne lilije na modrem polju. Pozneje je dobil grb mesto srebrnih zlate lilije. V letu 1635. so kmečki uporniki izropali laški grad. V letih 1646. in 1647. je v Laškem razsajala kuga, ki je umorila 706 ljudi. Izmed drugih nesreč so prizadejale veliko škodo tudi povodnji v letih 1672., 1684. in 1789., najhujša pa je bila leta 1824. Požar je uničil trg trikrat, in sicer leta 1487., takrat so pogoreli trški privilegiji; drugič leta 1682., tretjič pa leta 1846. Pri tem zadnjem požaru je izgubilo življenje 6 ljudi.

Tudi cerkev je bila močno poškodovana. Trg se je v naslednjih desetletjih naglo razvijal. K temu je precej pripomogla industrija, ki se je v kraju močno razvila. Danes so v Laškem dve tekstilni tovarni, nova velika pivovarna in več manjših podjetij. V letu 1927. je bilo Laško povzdignjeno v mesto.

Vzhodno od Laškega se nahaja župnija.

Sv. Lenart.

Do cerkve se pride po strmi cesti, ki se vije v vijugah mimo kmetij in skozi velik bukov gozd. Cerkev z vasjo stoji prav na vrhu, cesta pa se spusti po drugi strani strmo navzdol proti Jurkloštru. Župnija šteje bolj malo duš in je vsa v hribih. V bližini je vas Vrh; ta naselbina je že zelo stara. Uro hoda proti jugu pridemo do župnije

Sv. Miklavž.

Kakor Sv. Lenart, stoji tudi ta cerkev prav na vrhu sedla. Tukaj je pastiroval župnik Dragotin Ripšl, ki je napisal zelo obsežno in zanimivo kroniko, ki popisuje vse važnejše dogodke do leta 1621. nazaj. Ta gospod je zelo rad potoval. Zgodilo se je, da je bil po ves teden na potovanju. Bil je tudi veseljak, zato so ga farani tožili škofu. Škof ga je radi

tega posvaril, župnik pa je za odgovor napisal ono znano pesem »Kdo bi vedno tužen bil«. Škofu Slomšku je bila pesem tako po volji, da ji je zložil napev.

Južno od Laškega tik ob Savinji je vas in cerkev

Sv. Marjeta.

Vas stoji prav ob vznožju strme Kozice. Poleg cerkve so izkopali orodje iz neolitske dobe, pa tudi mnogo denarja iz rimskih časov. Našel se je tudi tlak iz mozaika in več kamnov z napisi. Svoječas je bila tukaj rimska naselbina. Skozi vas teče potok Ična, ki priteče izpod Trnovega hriba po soteski mimo Sv. Jederti.

V bližini je znamenita božja pot Marija Lurd. Celo iz daljnih krajev prihajajo romarji častit Marijo.

Sv. Jedert.

Če se peljemo z vlakom iz Laškega proti jugu, zapazimo na zapadni strani na 427 m visokem sedlu ponosno župnijsko cerkev svete Jederti. V poldrugi uri dospemo do nje.

Edina župnija, katere cerkev je posvečena sv. Jederti! Cerkev je prostorna, na dolžino meri 22 m. Zidana je bila leta 1652. bržčas kot zaobljubna cerkev zaradi strašne kuge, ki je v tistih letih morila po naših krajih. Stoji na prostoru, kjer je že prej bilo svetišče, ki so ga Turki razdejali. Na pobudo preproste žene Jere Rataj, ki je imela po pripovedovanju tri noči zaporedoma čudna videnja, so pričeli razkopavati v grmovjem poraščeno grivino in res našli temelje nekdanje cerkve. Na nje so zgradili sedanjo.

V cerkvi je znamenit stranski oltar, ki predstavlja snemanje s križa. Cela skupina je zgrajena iz domačega kamna apnenca.

Župnija je bila ustanovljena leta 1788. Prej je vse njeno ozemlje spadalo pod laško nadžupnijo, odkoder so hodili kaplani pastirovat k sv. Jederti »Na gori«. Med kmeti, posebno v Rečici, so se ohranila stara domača imena, povzeta večinoma po legi in kakovosti kraja, tako: Vodenšak (na vodi), Zavrašek (na Zavratih), Slatinšek (na Slatini), Krašek (na Kraju), Jegrišnik (na Jegrišču), Zabovšek (v Zabovju), Kladnik (v Kladju), Buzovišek (na Buzovici), Sadovšek (v Sadovju, kjer se svet seseda). V Zagrebenu je bil Prevalšek (na prehodu iz ene doline v drugo), Pernišek (v Pernici), v Golcah je Golšek, na Prahah Prahovšek. V župniji so tudi Bergamaši, potomci naseljencev iz gornjeitalijanskega mesta Bergamo, kjer so bili doma lastniki laške graščine Valvasorji.

Župnija se razteza od vznožja Turja do Gozdnika ter ima težavne prehode. Golški greben jo razpolavlja. Oba dela veže kolovoz preko Zavrat in Prosečnika. V župniji sta dve podružnici, ena v Rečici; ta cerkev je bila šele lani pozidana in posvečena. Na Golcah je podružna cerkev sv. Marije Magdalene. O tej cerkvi pripoveduje pravljica, da so pridrli do nje nekoč Turki sem od dolske strani. Ker so našli cerkev zaprto, useka neki Bošnjak s handžarom po vratih, pri tem odleti ivér in se mu zapiči v oko. Pristrašne krike: »Odlazimo, bračo! Svetac je kod kuće!«

Prebivalcev ima župnija okoli 1700. Število se spreminja, kakor pač delajo v bližnjem rudniku TPD v Hudi jami. Po poklicu je v fari 30% rudarskih družin brezdomcev, ki stanujejo v rudniških kolonijah, 45% je rudarskih družin z malim posestvom, 25% pa kmetovalcev. Obrtnikov je malo. Največ je torej premogarjev z malimi posestvi, ki se prav za prav danes še najlaže prebijejo skozi življenje.

Od ustanovitve je pastirovalo v župniji 32 duhovnikov. Najdaljšo dobo delovanja v tej župniji ima sedanji g. župnik Jožef Lončarič, doma iz Središča ob Dravi.

Ljudske pripovedke in pravljice

Zanimiva je zgodovina laškega kraja in okoliških naselbin. Po hribih so razvaline gradov, ki se danes kot neme priče davne preteklosti rušijo počasi, kamen za kamnom pada v zemljo, odkoder ga je izkopala žuljava kmečka roka grajskega podložnika. V vednem strahu, kdaj ga useka bič njegovega gospoda, ga je nosil na ukrivljenem hrbtu, Bog ve, koliko tisočkrat, preden je bil pozidan debeli in visoki grajski zid. Gradovi lezejo v tla, nazaj, od koder so prišli, čas, sodnik zgodovine, se je zajedel vanje in jih bo uničil.

Pripovedka o Laškem gradu

Nad laškim trgom so razvaline starega gradu, katerega lastniki so bili nekoč Celjski grofje. Za časa turških vpadov je služil grad za zavetje pred Turki.

Pravljica pripoveduje, da je bil v teh razvalinah skrit zaklad. Našel ga je pa neki pošten Laščan. Ker se je pa govorilo, da morata tisti, ki zaklad odnese, umreti, je natovoril prebrisanec zaklad na staro kobilo, katera je res nato kmalu poginila, sam pa se je veselil zaklada.

Pripovedka o divjem farovžu.

Na pobočju Huma je votlina, imenovana »divji farovž«. Ljudstvo pripoveduje, da je v tej votlini izginila nekoč lepa princezinja, ki ima s seboj tri zaboje zlata in še mnogo drugih dragocenosti. Tukaj pričakuje odrešenja, katero pa se more zgoditi le vsakih sto let enkrat. Priti mora namreč nedolžen mladenič, ki je bil rojen v posebnih okoliščinah.

Princezinja sedi na klopci in stavi mladeniču vprašanja. Kateri bo znal na ta vprašanja odgovoriti, postane njen odrešitelj, princezinja z zakladom pa njegova žena. Nekoč se je baje prikazala mlademu celjskemu grofu Frideriku, ki je bil na lovu v teh krajih, toda se mu ni posrečilo jo rešiti. Tako še danes čaka na odrešitelja.

Pripovedka o blagoslovljenem studencu.

Ob vznožju Huma kraj poti v vas Jagoče je blagoslovljen studenec. Nekega vročega poletnega dne je nesel duhovnik umirajočemu sveto popotnico. Zaradi velike vročine je postal duhovnik hudo žejen. Ker pa je bila tisto leto huda suša, so skoraj vsi studenci bili suhi. Prišel je do tega studenca, kjer je tekla voda, pa le po kapljicah, tako da si ni mogel žeje ugasiti. Stojec pri studencu je zmolil kratko molitvico in naredil proti studencu križ s sv. Rešnjim Telesom. V tem hipu je pritekel močan curek izvrstne vode. Duhovnik in njegov spremljevalec sta si nato ugasila žejo in se okrepčana podala na težavno pot naprej v hrib.

Pozneje, okrog leta 1850., so zgradili pri tem studencu kapelico, okoli nje pa zasadili drevje.

Pripovedka o stopinji Rimljanke

Ako gremo od nekdanje cementne tovarne pri Laškem, pridemo do grebenastih in robatih pečin, ki segajo do ceste. Na eni izmed njih je vtisnjena stopinja. Pripovedujejo, da je nekoč šla tu skozi neka Rimljanca, ki pa ni mogla čez pečine. V jezi, ker se je morala vrniti, je besno udarila z nogo v skalo, ki se je vdala pod njeno nogo. Ta stopinja se še danes pozna.

Pripovedka iz Marnega.

Ob cesti, ki pelje iz Rimskih Toplic proti Dolu, je vas Marno. V davnih časih sta bila v tej vasi samo dva kmeta, Cvent in Planinec. Cvent je bil strahovito močan. V vasi je še zdaj obokan studenec, za katerega obzidanje je ta Cvent prinesel samo trikrat vse kamenje, kar ga je bilo treba. Okrog vasi je bil takrat še gozd. Ti ljudje takrat še niso vedeli o krščanstvu. Bili so ajdi ali pogani. Planinec je imel sina in hčer Zorko, katero je snubil Cventov sin.

Nekoč je šla Zorka, ki je bila zelo lepa, s svojim očetom k sorodnikom v Žalec v Savinjsko dolino. Ob tej priliki sta slišala v Žalcu častitljivega moža, ki je oznanjal novo vero v Kristusa. Planinec in njegova hčerka sta z zanimanjem poslušala svetega moža. Sprejela sta krščansko vero.

Vrnivši se domov sta skušala pridobiti tudi Zorkinega brata in mladega Cveta. Vendar pa nista dosegla svojega namena, temveč sta si nakopala celo sovraštvo. To je postajalo vedno hujše, tako da sta se naposled morala oče in hči umakniti. Postavila sta si drugje leseno kočjo in tam prebivala. Novo selišče je dobilo poznejše ime »Zorkovec«.

Jugovzhodno od Marnega so njive, ki jim pravijo »popotnice«. Nekoč je baje tu stal grad. Iz njegovih razvalin so porabili vaščani kamenje za cestni tlak. Debele železne križe iz grajskih oken je dal napraviti v svoja okna na hramu kmet »Jurjevce«.

Nad vasjo »Krištrandol« je hrib »Ostri vrh«. Na tem hribu so nekdanj prebivali škrtati in bele žene »rojenice«. Ti škrtati so s hriba klicali kmetom, kdaj in kaj naj sejejo, da bo žetev obilna. Kmetu »Šentjurcu« je škrtat tri večere klical: »Bob sej, bob sej, bob sej!« In res je kmet obsejal njivo za malim hribom z bobom. Nikdar prej ni toliko boba pridelal kot tisto leto.

Rojenice so prihajale v vas pravit prihodnjo usodo novorojenih otrok. V ta namen so pripravili na mizo bokal vina in hleb kruha, češ da bodo rojenice za otroka kaj bolj ugodnega povedale. Te bele žene so bile dobre ljudem, večkrat so celo pomagale kmetom na polju. Včasih so kakemu kmetu, ki je bil v zadregi za ženjice, požele po celo njivo pšenice.

Umivati so se hodile k studencu, ki ima ime »bela voda«. Izvira izpod skale, ki se ji pravi »Stog«. Na tej skali se vidi rdeč križ; pravijo, da so ga naredili Turki iz krvi pomorjenih kristjanov.

Zupan Ivan, okr. kmet referent:

Kmečko gospodarstvo v laškem okraju

Laški okraj meri okoli 33.000 ha. Vseh prebivalcev ima približno 33.000. Ima sedem občin, od teh dve pretežno industrijski, in pet kmečkih. Krajev, to je trgov, vasi, naselij, je 90 z okoli 4200 domovi. Kmetij šteje okoli 5000. Najbolj kmečko izrazita občina je Sveti Lenart. Po obsegu je največja občina Loka pri Zidanem mostu, a najmanjša Sv. Lenart. Po prebivalstvu je najštevilnejša občina Trbovlje (13.000 prebivalcev), a najmanjša Sveti Lenart (1900 prebivalcev).

Večjih kmetij je okoli 25%, srednjih okoli 40% in najmanjših (kočarjev) okoli 35%.

Okraj je po večini hribovit. Nekaj dolinic ima občina Loka in Sv. Krištof. Okraj je radi tega pasiven in zato navezan na uvoz mnogih živil. Le okoli ena tretjina od vseh kmetov pridelata toliko, da se lahko preživljajo vse leto. Ostali pa se morajo preživljati izven svojih kmetij, to je pri raznih industrijskih podjetjih.

Sestav zemlje je različen. Prevladuje srednje težka ilovnata. Ostala je težko ilovnata, peščena in kamenita.

Glavne panoge so: živinoreja, gozdarstvo in sadjarstvo.

Po številčnem stanju so te panoge približno takele:

Živinoreja: konjev je 6000, goveje živine 7500, svinj 5500, ovc 900, koz 350, perutnine 25.000, čebelnih panjev 1300.

Gozdarstvo: gozdov je 17.210 ha.

Poljedelstvo: njiv z vrtovi je 5311 ha, travnikov in pašnikov (planine!) je 8315 ha, vinogradov 65 ha, nerodovitne zemlje 1179 ha.

Sadjarstvo: jabolčnih dreves (starih in mladih) je okoli 136.000, hruškovih okoli 35.000, češpljevih okoli 36.000, češnjevih okoli 16.000, orehovih okoli 12.000, kostanjevih dreves je okoli 30.000.

Za zboljšanje živinoreje, to je za odbiro dobrih krav in mlade živine, skrbijo štiri selekcijske organizacije (na Dolu pri Hrastniku, v Laškem, pri Sv. Lenartu in v Jurkloštru). Organizacije nabavljajo dalje prvovrstne rodovniške bike plemenjake in prirejajo premovanja. Organizacija na Dolu ima za mlado rodovniško živino primerno urejen pašnik na Kalu pod Mrzlico. Za plemenjenje vseh krav skrbi 55 dobrih plemenskih bikov. Priznana pasma, ki tudi prevladuje, je pomurska, ki je za tujakšnje razmere tudi najprimernejša. Občini Sv. Lenart in Jurklošter sta na glasu radi dobre voloreje.

Letno se izvozi okoli 700—800 volov, 50 do 80 krav, 10—15 bikov in 20—40 telic.

Na novo se preuredi letno okoli 25—30 hlevov in približno toliko gnojišč. Gnojišč je bilo urejenih zadnje desetletje okoli 150.

Sadjarstvo je v zadnjih letih znatno napredovalo. Nasadilo se je mnogo mladih sadnih dreves s sortami, ki dobro uspevajo v tem okraju. Od sort prevladuje bobovec, mašancgar, carjevič in kanada. Tudi se je nasadilo precejšnje število hrušk-moštnic. Lega in podnebeje so za uspevanje sadnega drevja zelo ugodna. Če je dobra sadna letina, se pridelata 14—16 tisoč stotov jabolok. Od teh se proda okoli 25—30 vagonov. Nasajenih je bilo tudi nekaj vzornih breskovih nasadov.

V okraju je 6 modernih sadnih sušilnic, ki so v preteklem letu uspešno vršile svojo nalogo, in 13 podružnic Sadjarskega in vrtnarskega društva, ki med drugim prirejajo predavanja in praktične sadjarske tečaje.

Rado Zakonjšek:

Kako so naši očanci svatovali

Požbalov Tevž meša otrobe med parjeno rezanico. Pri tem pa se mu včasih začno gibati ustnice, kot da bi molil. Pa ne.

Tih smehlja mu leži na obrazu, kot da bi mu planil žarek luči čez obraz. Z močno roko dvigne trugo z mokro rezanico in jo nese v hlev.

»Humi!« se požene med dva težka vola, ki nestrpnost prestopata, stegujoč se proti njemu. Odrine ju vsak sebi in jima stlači rezanico v jasli. Potem pa stopi nazaj in zadovoljno motri težka vola, ki s slastjo uživata priboljšek.

»Sedaj sta moja, rumenca!« s tihim zadovoljstvom pomisli Tevž. V adventu je bilo, ko je nekaj prišlo starega Požbala in ga vrglo na postelj. Ne za dolgo, kmalu je zopet vstal, hribovska grča, toda vkljub temu je potem nekega dne poklical Tevža, ki je ravno štregrljal živino.

»Ti, Tevž, star sem ži gratu, grunt ti dam čez.«

Tevž je obstal in pogledal očeta, ki je stal oprt na vile.

»Voča, sej še niste tak hudo star,« se je branil v zadregi.

»Ja, ja, le počej si nevesto, kje pred pustom bi kar napravil,« je rekel oče in šel iz hleva. Kar prevzelo je Tevža in ni več štregrljal. In tako je prišlo, da je danes Tevž gospodar na Požbalovem, pa ne več sam, pol grunta je zapisanega Knezovi Micki iz sosednje Vodiške vasi. Ž njo sta že na oklicih, v ponedeljek bo poroka. Zato pa Tevžu že nekaj tednov sem obraz žari.

Tako je prišla nedelja, ko so Tevža in Miciko zadnjič vrgli s prižnice. Prišel je tudi večer in zunaj pred hišo se je oglasila fantovska pesem Tevževih prijateljev, ki so prišli, da vzamejo od Tevža slovo, dokler je še fant. Tri pesmi so izzvenele iz zdravih mladih grl, ko je stopil Tevž na prag in jih povabil v

hišo. V hiši je potem vladalo veselo razpoloženje dotlej, ko je vodja fantov vstal in s kupico v roki v lepem govoru v imenu fantov vzela od ženina slovo. Svečan trenutek je to. Nekaj otožnega pride v duše mladih ljudi, občutek slovesa boli. Boli zlasti ženina, ki se v tem trenutku živo spomni nazaj na lepa brezskrbna leta.

Mater so posilile solze, sestra je zaihtela v predpasnik. Na nevestinem domu je prav tako. Tudi k njej so prišle tovarišice po slovo. Samo da je tukaj še več ihtenja in več solz. Ura je že pozna, še enkrat si stisnejo roke in fantje gredo.

V zgodnji jutranji uri se oglasi pred hišo harmonika, ki zmoti jutranjo tišino. V hišo stopi starešina, Klančarjev oča, ki je danes pol mlajši kot po navadi. Oblečen je v novo obleko, po vrhu je še ogrnjen v črno dolgo zimsko suknjo, ki se ji pravi »burmus«.

Zunaj pa igrajo godci vesele polke. Nato skupaj zajtrkujejo, ura pa hitro mine in že je treba misliti na odhod. Ženin poklekne s šopkom na prsih pred očeta in mater ter prejme njun blagoslov. Vsi imajo rosne oči, še oče starešina nekaj smrka skozi nos. Tevž seže domačim še enkrat v roko, nakar se odpravita s Klančarjem po nevesto.

Med potjo sta malo govorila. Tako sta kmalu prišla do Knezovih. Vežna vrata so bila odprta, v hiši pa tihota, kot da bi ne bilo nikogar doma. Starešina potrka na vrata in glasno reče:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus! Dobro jutro, oče hišni gospodar!«

Nobenega glasu, vse tiho v hiši.

»Kaj pa, da nič glasu ni? Nobenega odgovora na moje pošteno vprašanje? Ali ni nikogar v hiši? Ali nimate časa z nami govoriti? Ali morebiti volom, kravam ali juncem polagate? Ali gnoj kidate, ali konje štrigljate? — Vse to pa zdaj na stran pustite, se k nam obrnite, k nam pertecite in nam lepo odgovorite!«

Nič odgovora. Nekaj časa čakajo, nato pa začno igrati godci, ki so prišli z njima, prav veselo »štajersko«. Ko nehajo igrati, starešina zopet potrka in vpraša:

»Morebiti ste na polju, da orjete, vlačite, sejete ali krmo spravljate? Ali na kašti žito preseivate za v mlin ali naprodaj? Ali v kleti vino pretakate? — Vse to na stran pustite...« nadaljuje oče starešina kot prej.

Molk. Zopet začno igrati godci. Potem pa starešina zopet trka:

»Morebiti se pa oblačite na božjo pot, na katero ste se obljubili? Ali ste se namenili na kako krščansko pošteno veselico, botrino ali furež ali ohcet? — Vse to zdaj na stran pustite...«

Tako je trkal oče Klančar, naš starešina, še desetkrat. Vmes pa so igrali godci vesele štajerske polke. Slednjič pa vpraša:

»Ali imam sedaj jaz že pravico in privo-ljenje, za vašo pošteno kljuko prijeti?«

Zdaj pa se je oglasil v hiši moški glas:

»Ja!«

Na ponovno trkanje se sliši povabilo:

»Noter!«

Vstopijo in se odkrijejo. V hiši ni nobene ženske. Tevžev starešina stopi k hišnemu očetu in ga pozdravi:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Amen na vekomaj!« se glasi odgovor.

Klančarjev oča nadaljuje: »Dobro jutro, oče hišni gospodar! Jest imam z vami en par besedi za govoriti. Ali boste vi sami se z menoj pomenili ali imate svojega namestnika?« Knezov oča so pokimali in pomignili Markovemu očetu, ki je bil nevestin starešina. Klančarjev oča se obrnejo k njemu:

»No, oča starešina, boma se pa midva pomenila. Če ste željni zvedeti, kdo da smo, bomo na vaše vprašanje že lepo in pošteno odgovorili.«

Nevestin starešina pa vpraša: »No, kdo ste pa? Ali imate pismo, ki je na petih voglih zapečateno?«

Vinogradov je polovica na ameriški podlagi. Dokler jih ni uničila trsna uš, jih je bilo okoli 300 ha. Nekdanje vinorodne lege so sedaj nasajene s sadnim drevjem. Vino, kolikor se ga pridela od žlahtnih trt, je srednje dobro.

Poljedelstvo je pasivno. Primanjkuje dobrih njiv. Od njivskih kultur je najvažnejša pšenica in krompir. Pšenica uspeva v dveh tretjinah okraja prav dobro, a krompir zadovoljivo le v polovici okraja, medtem ko v ostalem delu srednje. Od pšenice je razširjena najbolj bela in rumena golica ter deloma beltinska pšenica, od krompirja pa kresnik in oneidovec. Oves uspeva dobro le v višjih legah kot na Kalu v občini Hrastnik-Dol.

Krmskih rastlin (domača detelja in lucerne) se precej seje. Obe detelji prav dobro uspevata. Seje se tudi nekaj drugih detelj, kot inkarnatka ter esparzeta. Krmske pese se seje premalo.

Prašičjereja je srednje dobro razvita. Prevladuje nemška oplemenjena pasma. Za plemenjenje svinj skrbi okoli 60 merjascev. Za kmetsko potrebo v okraju prašičev ne primanjkuje.

Kokošjereja je dobro razvita. Zadnja leta že prevladuje rjava štajerska kokoš. Vsako spomlad se razdeli okoli 1000 prvovrstnih valilnih jajc in v jeseni večje število plemenskih petelinov in kokoši. Kolikor ni po dvoriščih kokoši štajerske pasme, je ta mešana in zato manj vredna.

Za pouk kmečke mladine skrbi vsako leto 4—5 kmetijsko in gospodinjsko nadaljevalnih šol. Pouk v teh šolah se vrši le v zimskem času.

Za delno pospeševanje kmetijstva skrbi okrajni kmetijski odbor, kateremu načeljuje že več let posestnik in svetnik Kmetijske zbornice Deželak Matevž iz Lož pri Rimskih Toplicah. Žal so ta sredstva mnogo premajhna, da bi lahko zadostila svojim nalogi.

»Imamo ga pa!« mu ponudi roko. Roka pomeni pismo, pet prstov je pet pečatov. Podali so si roke.

Nato pa zopet vprašuje nevestin starešina: »Kaj pa hočete tukaj? Kdo ste pa? Imate še drugih pisem, ki o vas govorijo?«

»O, kajpada! Imamo še drugo pismo tudi.« Iz suknje potegne steklenico vina, ki ga je vzel na ženinem domu, natoči kozarec, ki ga ima tudi s seboj, in še ostale, ki so poveznjeni na mizi. Trčijo na zdravje in pijejo.

»Zdaj nam pa vendar enkrat povejte, kaj iščete tukaj, kaj hočete od nas? Po kaj ste prišli sem?« vprašuje oče Marko.

»Mi smo vrtnarji in ker je sedaj ravno pravi čas za rože presajati, iščemo sedaj žlahtnih rožic, da bi jih presadili v svoj vrt. In ker imate pri vas tako žlahtno stoletno rožo, bi jo radi od vas izposlili in na naš vrt Požbalove hiše presadili.«

»Kaj? Stoletna roža? Take rože nimamo.«

»Zakaj ste jo pa dali na oznanilo?«

»Kaj, vi tudi veste?! Kolikokrat je pa že šlo sonce v božji gnadi za gore, kar je bilo prvo oznanilo?«

»Petnajstkrat.«

»Če pa hočete to žlahtno rožo od nas dobiti, nam morate pa še veliko več povedati. Koliko klinov pa imajo nebeške lojtre?«

»Deset.« (Božjih zapovedi.)

»Koliko grč imajo nebeška vrata?«

»Pet.« (Cerkvenih zapovedi.)

»Koliko let je zakon star?«

»Malo manj kakor svet.«

»Koliko učenikov ima katoliški kristjan?«

»Pet in pol.« (Poglavja katekizma in do-datek.)

»Kaj je to za ena njiva, ki ima deset ogo-nov, pa ima vsak svoje ime?«

»Deset božjih zapovedi.«

»Kdaj je osel tako vreščal, da so ga slišali ljudje vsega sveta?«

»V Noetovi barki.«

»Katera palica je najtežja?«

»Katera palica je najtežja?«

Posestne izpremembe

Vodopivec Franc in Amalija sta kupila gozd za 1200 din od Klemen Alojza in Jožefe, posestnika na Dolu 24.

Sotošek Ivan in Kranjc Amalija sta kupila od Sotošek Amalije posestvo k. o. Mrzlo polje za 29.900 din.

Sjedinjene tvornice stakla v Zagrebu so kupile od Karola pl. Potta in Mary pl. Gran-cich zemljišča v k. o. Hrastnik za 750.000 din.

Gorišek Marija, Laško, je kupila od Matija in Marije Hedl, pos. Trnovo št. 18, posestvo vl. št. 154 k. o. Sv. Jedert za 25.000 din.

Gorišek Adolf in Karolina sta kupila od Kladnik Franciške in Terezije, pos. v Bukovju št. 34, posestvo v k. o. Lahomšek za 28.000 dinarjev.

Gorišek Ivan in Ana sta kupila od Kodruna Jožeta in Justine, pos. v Trnovem hribu, posestvo k. o. Sv. Jedert za 16.000 din.

Riček Franc in Franciška sta kupila od svoje matere posestvo vl. št. 42 k. o. Rečica za 22.000 din.

Marinko Anton in Marija, Trnovo, sta kupila od Kreže Martina in Marije, Urmat, posestvo istotam za 50.000 din.

Lebar Jože in Neža, pos. v Brnici št. 67, sta kupila od Jagra Štefana in Matilde zemljišče za 6000 din.

Zidanšek Milena in Sonja iz Sp. Hudinje sta kupili od Osolina Jožefa in Marije, trg. in pos. v Laškem, hišo z vrtom za 475.000 din.

Pušnik Andrej in Matilda, pos., Curnovec, sta kupila od Terbovca Franca, pos. iz Lož, posestvo za 32.000 din.

*

Kam pa greš? — Kje v Lašk. — Pa se na tožiš mende? — Jam pamet! Mohorjeve bukvuce grem plačat, gredoč bom pa še za »Gospodarja« dau na pošto. — Ja, to si pa že mal kesn. Pa brez zamire!

Matevž Deželak:

Spomini političnega borca

Naš okraj leži v osrčju Slovenije, zato so razmere precej enake ostalim po deželi. Vendar pa ima vsak kraj nekaj svojega. Spominu nekaterih političnih dogodkov naj bodo posvečene naslednje vrstice!

Po letu splošnega narodnega prebujenja 1848 se je tudi v laškem okraju pričelo živahno politično delovanje. Na čelu tega gibanja je stala takratna, od Slomškovich vzorov navdušena duhovščina. Kakor po drugod tudi v laškem okraju takrat še ni bilo šol. Duhovniki so učili ob nedeljah in po dvakrat na teden nekaj najpotrebnejših predmetov, čitanja in pisanja ter krščanskega nauka. V letu 1774. je bila sicer v Laškem ustanovljena prva šola, ki pa ni mogla zadostiti potrebi okraja. Počasi so se potem ustanovljale druge. Zato je bilo v teh časih malo ljudi, ki so znali čitati in pisati.

Prva knjiga, ki si je utirala pot med naše ljudi, so bile Slomškove Drobtnice in pozneje Mohorjeve knjige.

Ripšl in štagoj.

Posebne zasluge na prebudi našega okraja imata dva duhovnika. Bila sta dva župnika, ki sta zaporedoma pastirovala v župniji Sv. Miklavža nad Laškim. Prvi je bil Dragotin Ripšl, pesnik, rojak iz št. Jurja pri Celju, župnik pri Sv. Miklavžu od leta 1854. do 1859. Njegov naslednik je bil Matija Štagoj, ki je bil tukaj celih deset let. Organiziral je kmete, da so se, navdušeni od njegovih bodrilnih besed, udeležili znanega kmečkega tabora v Žalcu leta 1868.

Laško razcepljeno

Narodna zavest, ki se je v teh letih posebno močno prebujala, ni bila po godu malo-

»Beraška.«

»No, ko ste toliko odgovorili, vidim, da svojo antverh dobro znate, vam bomo pa dali rožo, katero si dobiti želite, pa skrbno jo morate presaditi, dobro zanjo skrbeti, da se bo dobro imela in sto let starosti včakala. Samo, kdo jo bo pa h koleku privezal?«

»Naš častivredni gospod župnik.«

»En mal počakajte, da grem po njo.« Pripelja staro ženico: »Tole imam, če bo za vas.«

»O, je že dobra, že, jo že tudi vzamem.«

Oče Klančar jo vzame in izroči godcem, ki pa se norčujejo iz nje, dokler jim ne uide.

»Pa moj ljubi oče starešina,« se v zadregi praska oče Klančar za ušesi, »to še ni bila tista roža, katero si mi želimo. Zdaj bomo vas za drugo naprosili, za tisto žlahtno rožo, ki bo sto let cvetela.«

Oče Klančar stopi zopet v štibec in pripelje »vojarno«, starešinovo ženo.

»Ho, ho, ta bo pa moja, to je že veliko žlahtnej roža. Pojde z menoj, da bo za pričo, ko bodo naš častivredni gospod župnik stoletno rožo v naš vrt presadili in privezali. Jest sem zdaj že preskrbljen, pa še drugih rož prosim, ko vem, da jih še imate.«

Oče Marko nekaj časa pomišlja, nato pa gre in pripelje družico.

»No, no, zdaj se zahvalim, gospod starešina. Lepo ste nas obdarovali z žlahtnimi rožami. Pa eden je še med nami nimā, ki jo je najbolj željan in potreben. Pripeljite že enkrat tisto imenitno žlahtno rožo, po katero smo danes nalašč semkaj prišli!«

Sedaj pa postane oče Marko nejevoljen:

»Ho, ho, vi ste pa preveč nadležni in sitni! Če vam vse to ni zadosti, kar sem vam že podal, znate se spet domov podati, jaz nimam kaj več za vas.«

Oče Klančar pa natoči zopet vina, nakar trčijo in pijejo. Pri tem pa še vedno nagovarja za rožo, ki je še v štibeljcu. Oče Marko se brani, v skrbeh se praska za ušesi, naposled se pa le omehča in gre ponjo.

Nevesta je lepa, kot da bi jo z oltarja snel. Tevž so zažarele oči, nikdar še ni videl Micke tako lepe. Toda sedaj ni čas za občudovanje. Posedejo za dolgo, z belim prtom pogrnjeno mizo, kjer je že pripravljen prigrizek. Godci igrajo, da je veselje. Nazadnje pa pogleda oče Marko na uro, vstane in da znamenje. Vse utihne. Starešina s kozarcem v roki ženina in nevesto v zdravički nagovori in jima daje nauke, da morata dobro izpolnjevati dolžnosti zakonskega stanu. Ta zdravička je obenem poslovilni govor nevesti, ki zapušča ledik stan. Nato nazdravi gospodu župniku, ki bo do poročali, in vsem ostalim. Končno se obrne še h godcem, naj ne bodo prehudo razposajeni. Konča z besedami:

»Zdaj se bomo pa podali na sveto božjo pot v cerkev sv. Miklavža, da bi vsi pri sveti maši bli in da bi ženin in nevesta v božji gnadi prejela sveti zakon. Bog daj srečo!«

Družba vstane, Tevž in Micka pa pokleketa pred Mickine starše, da ju blagoslovijo. Nevesti se uderejo solze, ko ji mati dela križ na čelo, ustne in na prsi ter škropi z blagoslovljeno vodo. Godci pa ne morejo gledati solz in ihtenja, zato urežejo prav poskočno, da svate kar privzdiguje. Nevesta se poslovi od domačih, nakar se odpravijo v cerkev. Zunanaj se uvrste v sprevod, spredaj godci, potem ženin z družico, za tema drug z nevesto, zadaj starešina s svojima »vojarnama« in svati.

Godci igrajo, svati vriskajo, da je veselje, in tako se pomika ves sprevod preko rebri proti skalam in čez kamnite stopnice, ki jih je več ko sto, na vrh k cerkvi sv. Miklavža. Tukaj se šele da prav zavriskati, zato si dajo moški še enkrat duška, vriskajo, da se sliši daleč dol do Save, Širja, ki stoji visoko v hribu, do Šentruperta tam prek in še na drugo stran Savinje, kjer se v temnih gozdih izgublja zadnji odmev. Nato sprejme vso družbo cerkev, kjer se kmalu nato postavi nov mejnik v življenju dveh ljudi.

številnim Nemcem ali bolje rečeno nemškutarjem. Dosegli so, da se je občina Laško leta 1873. razdelila na dva dela. Trška občina je obsegala samo trg Laško. Za okolico se je ustanovila občina Marija Gradec, ki je obsegala laško nadžupnijo na levem bregu Savinje, skoro celo šmiklavško župnijo in še nekaj vasi iz šmarješke in šentlenarške župnije. Tudi večje število kmetov je podpiralo delo za razcepitev, ker je v tisti dobi dobila občina le malo na trošarini. Ker takrat še ni bilo toliko obrti in industrij kot danes, so večino davkov morali plačati kmetje. Razcepitev je veljala vse do leta 1937., ko sta se obe občini zopet združili.

Splošna volilna pravica

Politični boji so bili do leta 1897. narodnostni boji. Tega leta je bila za volitve narodnih poslancev uvedena splošna skupina, pri kateri so dobili vsi nad 21. leto stari moški volilno pravico. Volitve so se vršile ob koncu tega leta.

Dne 1. avgusta 1897. je sklical poslanec Žičkar, takratni župnik v Vitanju, shod v Laškem. Četudi je bil shod popoldne, in to v poletnem času, ko so kmetski ljudje utrujeni, je prišlo na shod mnogo ljudi. Predsedoval mu je šmarjetski župnik Janžek. Na shod so prišli tudi socialisti, ki so se združili z nemčurji, katere je vodil neki Ropas. Brž, ko je pričel poslanec Žičkar govoriti, so ga pričeli ti ljudje motiti in kričati, tako da so naposled shod onemogočili. Začel se je pretep, kateremu je sledila obravna pred sodiščem, pri kateri je bil Ropas obsojen. Pri tem pretepu je dobil rano na glavi še sedaj živeč Lapornik Vincenc iz Sv. Lenarta nad Laškim. Omembe vredno je, da so ti razgrajali delali medklice v nemškem jeziku. To je bil prvi javni nastop socialistov v laškem okraju. O tem je poročal tudi »Slovenski gospodar«.

V zimskih mesecih leta 1900.—1901. so se vršile splošne državnozbornske volitve, pri katerih so Slovenci nastopili složno v kmečki skupini. Izvoljen je bil zopet Žičkar, ki je bil takrat že dekan na Vidmu.

V letu 1902. so bile volitve v deželni zbor. To so bile tudi zadnje volitve po možeh. Prve neposredne volitve so bile leta 1904., in sicer v novo ustanovljeni skupini v deželni zbor. Na slovenski listi je bil izvoljen veleposestnik Roš iz Hrasnika.

Dr. Anton Korošec — prvič izvoljen 29. maja 1906.

Ko je umrl poslanec Žičkar, so se leta 1906. vršile nadomestne volitve. Na zboru zaupnikov je bil takrat soglasno postavljen za kandidata urednik »Slovenskega gospodarja«, sedanji naš voditelj dr. Anton Korošec. Liberalci pa se niso držali dane besede in so postavili svojega kandidata. Prav tako tudi nemčurji. Izvoljen je bil dr. Korošec z veliko večino.

Novo razdobje je nastopilo z letom 1907., ko je bila uvedena splošna volilna pravica. Do tedaj smo bili Slovenci na štajerskem še precej složni. V tem času se je ustanovila v Celju liberalna stranka, ki si je nadela ime Narodna stranka. V Laškem pa se je ustanovilo Katoliško politično društvo za laški okraj. To leto se je za štajersko ustanovila Kmečka zveza, ki je tudi po župnijah laškega okraja imela svoje krajevne odbore.

Pri volitvah v državni zbor leta 1907. je bil zelo živahen volilni boj. Na listi Kmečke zveze je kandidiral dr. Benkovič iz Brežic. Narodna stranka je postavila Roša iz Hrasnika, socialisti pa Čobala iz Zagorja. Nobeden izmed teh kandidatov ni dobil absolutne večine, največ glasov je imel dr. Benkovič. Med njim in Rošem so se vršile pozneje ožje volitve.

Pred temi ožjimi volitvami se je bil hudo boj. Dne 20. maja, tri dni pred volitvami, je imel v Laškem shod dr. Korošec, ki je bil takrat izvoljen v šmarskem okraju,

Shod je bil po prvi maši pri »Flosarbirtu«. Opoldne pa je govoril dr. Korošec v Šmarjeti, popoldne istega dne pa v Rečici.

Drugi dan zvečer je imel v Zidanem mostu shod dr. Benkovič v gostilni Sulčič. Združeni nasprotniki so hoteli shod razbiti in dr. Benkoviča dejansko napasti. Za to namero so zvedeli kmetje, pristaši Kmečke zveze, ter so jo preprečili. Pri volitvah je sijajno zmagal dr. Benkovič. Kmetje so izid volitev slavili s streljanjem.

Pri nadomestnih volitvah v državni zbor leta 1908. je bil izvoljen Terglav iz št. Petra v Savinjski dolini.

Zadnje volitve v državni zbor so bile dne 13. junija 1911. Tudi pri teh volitvah je zmagala Kmečka zveza. Složno pa sta nastopili obe slovenski stranki pri volitvah za okrajni zastop in tudi v borbi za laško občino, kjer so si združeni Slovenci priborili tretji razred. To je bilo tik pred svetovno vojno, ki je nato zatrla vsako politično delovanje.

Živahno politično gibanje se je pričelo v borbi za majniško deklaracijo. Volitve v ustavodajno skupščino leta 1920. stranki SLS niso prinesle absolutne večine, to pa radi tega, ker je bila v okraju zelo močna socialistična stranka. Vendar pa je naslednje leto pri občinskih volitvah popolnoma prepadla. Samostojneži so imeli precej pristašev v št. Lenartu in Jurkloštru.

Pri volitvah v narodno skupščino leta 1923. pa je SLS v našem okraju zopet zmagala. Naslednje leto je dobil naš okraj svojo politično oblast, okrajno glavarstvo.

Dne 8. decembra 1925. so bile znane volitve v Narodno skupščino. Pristaši SLS so pokazali, da se političnega nasilstva ne boje in so izvolili dr. Andreja Gosarja iz Ljubljane.

Oblastne samouprave.

Pri volitvah v oblastno skupščino leta 1927. sta bila izvoljena na listi SLS od treh poslancev dva, in sicer Križnik Filip iz Trbovelj in Deželak Matevž, kmet iz Lož. To leto je laški okraj pripadel ljubljanski oblasti. Oblastne samouprave so veliko dobrega storile za kmetski in delavski stan. K temu so zlasti pripomogli Okrajni zastopi.

S šestim januarjem 1929. se je svobodno politično delovanje zavrlo. Namesto okrajnih zastopov smo dobili Okrajne cestne odbore, ki pa so le pomožni organi banske uprave.

Prvi načelnik laškega cestnega odbora je bil Matevž Deželak.

Arest. — »Hej Slovenci!«

Prve volitve v duhu šestojanuarskega režima so bile 8. novembra 1931. Skoro ves okraj je bil v abstinenci. Radi širjenja Koroševih letakov je dalo okrajno načelstvo v Laškem zapreti Lešnika Alojza, rudarja iz Hude jame, sedaj župana občine Sv. Kristof, in Deželaka Ivana, sedanjega načelnika cestnega odbora. Dan na to sta bila aretirana Napret Rudolf in Jakopič Franc, oba kmeta iz Marnega pri Dolu. To je bilo 2. novembra. Drugi dan so zaprli Gašperja Mrzelja iz Knezdola pri Trbovljah. V soboto, 7. novembra, pa je bil ponoči kar iz postelje aretiran Deželak Matevž, kmet iz Šmiklavža nad Laškim. Mrzelja so spustili na prosto 7. novembra, ostale so pa pridržali do 12. novembra, ko so zvečer s petjem himne »Hej Slovenci!« zapustili ječo.

Lepi spomini na borbo za svobodo in pravico!

Občinske volitve v letu 1933. so bile tudi v znamenju nasilja, toda zapirali nas takrat niso. Od okrajnega načelstva so dobili nekateri delavnejši pristaši naše misli nalog, da ne smejo zapustiti svojih občin. Vsak v svojem kraju je smel agitirati.

Tudi pri skupščinskih volitvah dne 5. maja smo pristaši bivše SLS uživali več svobode. Slabše se je godilo prof. Pavliču, kandidatu Mačkove stranke.

Dr. Anton Korošec med nami.

Kakor je bilo že zgoraj omenjeno, je leta 1907. ob agitaciji za državnozbornske volitve prišel v laški okraj tudi naš sedanji voditelj dr. Anton Korošec, ki je imel v tem času več dobro uspešnih zborovanj. Posebno lepo se je obneslo ono v Laškem leta 1922. Prav lepo zborovanje je bilo tudi zadnje dne 8. decembra 1938. v Trbovljah, kjer je povedal, kako se mu je godilo na prvem trboveljskem shodu, ko je bil kar na brzo roko postavljen od pregorelih socialistov na prosto. Z nasmehom je izjavil, da so to kar lepi mladostni spomini.

Težke žrtve je treba včasih doprinesiti tistemu, kdor dela za blagor ljudstva; včasih žanje tudi nerazumevanje, toda ko se pa po letih ozre, je v srcu prijetna zavest, da je človek izpolnil svojo dolžnost.

Darovanje nevesti

(Iz kronike pri Sv. Miklavžu. Na Slomškovo pobudo je pričel župnik Dragotin Ferdinand Ripšl obširno kroniko in je v njej popisal tudi razne šege.)

Eden:

Le sem, le sem, preljubi moji svati!
Le semkaj pertecite, lep dar pernesite!

Vsi:

Le mi jo darujte, to mlado nevesto,
z darom in blagom, dušico s svetim rajam
in veseljam in tudi z enim lepim poštenjem!

(Tako se odpeva pri vsaki kitici.)

Le neč ne spremljavajte,
le hitro gor zmetavajte!

Starešina ste že djali,
da boste en finfar dali.

Vojarna naša ljuba,
kar date, ne bo zguba.

Tovarš na versto pride,
en tolar iz žepa uide.

Pa tudi tovarišice
žvenkljajo že petice.

Preljub' moj Tona,
zdaj pride tvoja krona.

Preljub' moj Miha,
svoj tolar gor sopiha.

Preljubi moj Andrejče,
'no krono gor vlejče.

Kjer Mica je bogata,
bo dala pa dva zlata.

Preljuba moja Lenka,
tvoj tolar glasno žvenka.

Marjeta bo tud' dala,
en tolar darovala.

Neža tud' ni reva,
'no krono gor že deva.

Preljubi naš Jura,
s tolarjem prifura.

Še kdo kaj dati hoče,
mu zdaj je še mogoče.

Preljub moj Jaka,
že s krono težko čaka.

Voglari so tud' djali,
da bodo kaj darvali.

Zapečjani zalezani,
semkaj pertecite, lep dar pernesite!

Počakajte še 'no malo,
da še bojo gor darvali!

Vi starši pertecite,
prediva pernesite,
da predla bo nevesta,
da možu bo prav zvesta!